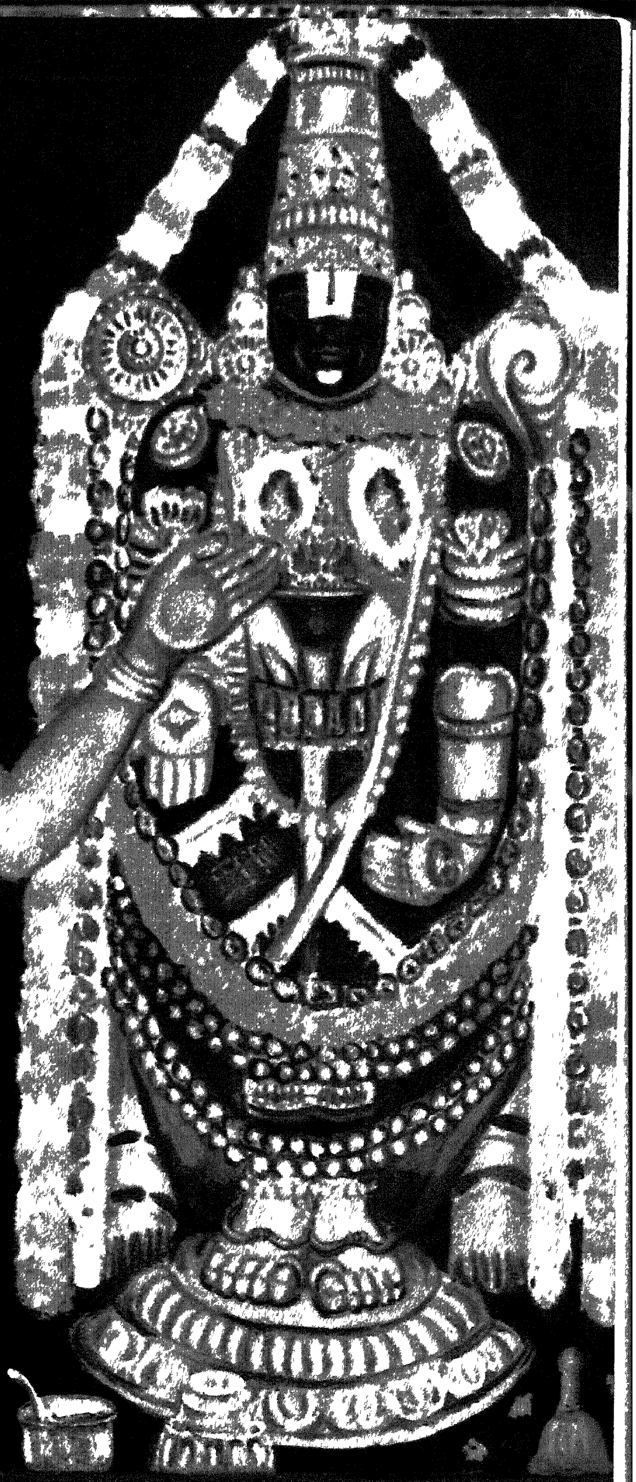
సప్తగిరి

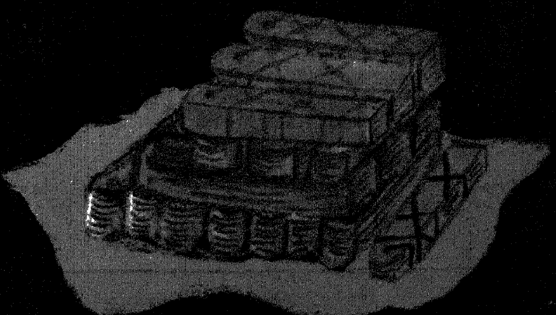
...లల తిరుపతి దేవస్థాన పవిత్ర మాసపత్రిక

మార్చి 1983

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి దేవస్థానము, తిరుమల.

నిత్యపూజ, దర్శనాదికముల కార్యక్రమము

శని, ఆది, సోమ మరియు మంగళవారములు

ఉదయము 3–00 నుండి 3–30 వరకు సుప్రభాతము
,, 3–30 నుండి 3–45 వరకు శుద్ధి
,, 3–45 నుండి 4–30 వరకు తోమాలసేవ
,, 4–30 నుండి 4–45 వరకు బంగారు వాకిలివద్ద కొలువు: పంచాంగ శ్రవణం
,, 4–45 నుండి 5–30 వరకు మొదటి అర్చన
,, 5–30 నుండి 6–00 వరకు మొదటిఘంట బలి మరియు శాత్తుమొర
,, 6–00 నుండి మ 12–00 వరకు సర్వదర్శనము
మధ్యాహ్నం 12–00 నుండి 1–00 వరకు రెండవఅర్చన,(ఏకాంతం)
మధ్యాహ్నం 1–00 నుండి సాయంత్రం 7–00 వరకు కల్యాణోత్సవం వాహనసేవలు మొ॥
,, 1–00 నుండి 7–00 వరకు సర్వదర్శనం
రాత్రి 7–00 నుండి 8–00 వరకు శుద్ధి, రాత్రికైంకర్యములు
,, 8–00 నుండి 12–00 వరకు సర్వదర్శనం
,, 12–00 నుండి 12–30 వరకు శుద్ధి
12–30 ఏకాంతసేవ

బుధవారము

సహస్రకలశాభిషేకం

ఉదయం 3–00 నుండి 3–30 వరకు సుప్రభాతము
,, 3–30 నుండి 3–45 వరకు శుద్ధి
,, 3–45 నుండి 4–30 వరకు తోమాలసేవ (ఏకాంతం)
,, 4–30 నుండి 4–45 వరకు బంగారువాకిలివద్దకొలువు పంచాంగశ్రవణం
,, 4–45 నుండి 5–30 మొదటి అర్చన
,, 5–30 నుండి 6–00 మొదటిఘంట, బలి, శాత్తుమొర
,, 6–00 నుండి 8–00 సహస్ర కలశాభిషేకము (ఆర్జితము)
ఉదయం 8–00 రాత్రి 7–00 వరకు సర్వదర్శనం
మధ్యాహ్నం 1–00 నుండి సాయంత్రం 7–00 వరకు కల్యాణోత్సవం వాహన సేవలు
రాత్రి 7–00 నుండి 8–00 వరకు శుద్ధి ఇత్యాది
రాత్రి 8–00 నుండి 12–00 వరకు సర్వదర్శనం
,, 12–00 నుండి 12-30 వరకు శుద్ధి
రాత్రి 12–30 ఏకాంతసేవ

గురువారము

తిరుప్పావడ

ఉదయము 3–00 నుండి 3–30 వరకు సుప్రభాతం
,, 3–30 నుండి 3–45 వరకు శుద్ధి
,, 3–45 నుండి 4–30 వరకు తోమాలసేవ.
,, 4–30 నుండి 4–45 వరకు బంగారువాకిలివద్ద కొలువు మరియు పంచాంగ శ్రవణము
,, 4–45 నుండి 5–30 వరకు మొదటి అర్చన
,, 5–30 నుండి 6–00 వరకు మొదటిఘంట, బలి శాత్తుమొర
,, 6–00 నుండి 8–00 వరకు సళ్ళింపు, 2 వ అర్చన (ఏకాంతం), తిరుప్పావడ, అలంకరణ, ఘంట ఇత్యాది
,, 8–00 నుండి సాయంత్రం 6–00 వరకు సర్వదర్శనం
మధ్యాహ్నం 1–00 నుండి సాయంత్రం 6–00 వరకు కల్యాణోత్సవం వాహనసేవలు మొ॥
సాయంకాలం 6–00 నుండి 8–00 { శుద్ధి, పూలంగి సమర్పణ రాత్రి కైంకర్యము, ఘంట
రాత్రి 8–00 నుండి 12-00 వరకు పూలంగి సర్వదర్శనం
,, 12-00 నుండి 12-30 వరకు శుద్ధి
,, 12-30 ఏకాంతసేవ

శుక్రవారము

అభిషేకము

ఉద॥ 3–00 నుండి 3–30 వరకు సుప్రభాతము
,, 3–30 నుండి 5–00 వరకు సళ్ళింపు మరియు నిత్యకట్ల కైంకర్యములు
,, 5–00 నుండి 7-00 వరకు అభిషేకము (ఏకాంతము)
,, 7–00 నుండి 8–30 వరకు సమర్పణము
,, 8–30 నుండి 9–30 వరకు తోమాలసేవ మరియు అర్చన ఘంట, బలి, మరియు శాత్తుమొర
,, 9–30 నుండి 10–00 వరకు రెండవ గంట, బలి, శాత్తుమొర
,, 10–00 నుండి రాత్రి 7–00 వరకు సర్వదర్శనం
మధ్యాహ్నం 1–00 నుండి సాయంత్రం 7–00 వరకు కల్యాణోత్సవం వాహనసేవలు
రాత్రి 7–00 నుండి 8–00 వరకు శుద్ధి, రాత్రి కైంకర్యము
రాత్రి 8–00 నుండి 12-00 వరకు సర్వదర్శనం
,, 12-00 నుండి 12-30 వరకు శుద్ధి
12-30 ఏకాంతసేవ

పేష్కార్ : శ్రీవారి ఆలయం, తిరుమల

సర్కారు ఆర్జిత కల్యాణోత్సవం, బ్రహ్మోత్సవం, ఊంజల్ సేవ, వాహనసేవలు, డోలోత్సవం, మంగళవారాలలో ప్లవోత్సవం, మధ్యాహ్నం 1 గంట నుండి 7 గంటల మధ్య జరుగును.

ఇప్పుడిటు కలగంటి నెల్లలోకములకు
నప్పడగు తిరువేంకటాద్రీశుగంటి ॥

అతిశయంబైన శేషాద్రిశిఖరముగంటి
ప్రతిలేని గోపురప్రభలు గంటి
శతకోటి సూర్యతేజములు వెలుగగగంటి
చతురాస్యుబొడగంటి చయ్యన మేలుకంటి ॥

కనకరత్న కవాట కాంతులిరుగడగంటి
ఘనమైన దీపసంఘములు గంటి
అనుపమ మణిమయమగు కిరీటముగంటి
కనకాంబరముగంటి గక్కన మేలుకంటి ॥

అరుదైన శంఖచక్రాదులిరుగడగంటి
సరిలేని అభయహస్తముగంటిని
తిరువేంకటాచలాధిపుని జూడగగంటి
హరిగంటి గురుగంటినంతట మేలుకంటి ॥

(శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి సాక్షాత్కారానుభూతిపై
తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులవారి సంకీర్తన.)

మీ మాట

ఎందుకీ ఆలస్యం

సప్తగిరి మాకు ఏ నెలలోనూ సకాలంలో అందటంలేదు. పోస్టల్ స్టాంపుల ప్రకారం ఆ శాఖవారి ఆలస్యం ఏమీ కనిపించటం లేదు. గత ఏడాది నవంబరునెల పత్రిక డిశంబరు నెల 31వ తేదిన అందినది. అదే విధంగా డిశంబర్ నెల పత్రిక జనవరి 30వ తేదిన అందినది. ఇక జనవరి 83 సప్తగిరి ఫిబ్రవరి 8 వ తేది వరకూరాలేదు. ఇకపై పత్రిక మాకు సకాలంలో అందే ఏర్పాట్లు చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాము.

హెచ్. కె. రావు. — గుంటూరు–7.

బస్సు, రైలు, సౌకర్యాలు గల మా జనగామతాలుకాకు సప్తగిరి చాలాఆలస్యంగా వస్తున్నది. పత్రికను ఇలా ఆలస్యంగా విడుదలచేయక నెల మొదటి వారంలో అందేలా చూస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

బి. అన్నపూర్ణేశ్వరి. — గిర్నిగడ్డ.

ముఖచిత్రం

1983 జనవరి సప్తగిరి ముఖచిత్రం కళాత్మకంగా ఎంతో రమణీయంగావుంది. సప్తగిరిలో ఇటీవల కథానికలు, ఆధ్యాత్మిక శీర్షికలు ఎంతో మెరుగు పరచి పాఠకులలో పఠనాసక్తి పెంపొందింప జేశారు. పత్రికను ప్రతినెలా ఆలస్యం లేకుండా విడుదల చేయగలరు.

అయితా సత్యనారాయణ. — సూళ్ళూరుపేట.

కర్మసాక్షి

జనవరి సప్తగిరిలో ప్రచురించిన 'కర్మసాక్షి' కవిత రమణీయంగావుంది. సైన్సు వేదాంతం సాహిత్యంలో అంతర్లీనమై అలరించే ఈ కవితను అనువదించి సప్తగిరి పాఠకులకు అందించిన శ్రీ పి. మోహన్ అభినందనీయులు.

పి. వి. యస్. పాత్రో. — పాచిపెంట.

కర్మసాక్షి శీర్షికన ప్రముఖ తమిళ జాతీయకవి శ్రీ సుబ్రహ్మణ్య భారతిగారి కవితా మాధుర్యం చవిచూపించారు. చాలా సంతోషం. ఆంధ్రానువాదం చేసి భారతి గారి కవిత్వాన్ని ఆంధ్రులకు అందుబాటులోకి తెచ్చిన శ్రీ మోహన్‌గారికి ధన్యవాదాలు. సప్తగిరిలో ప్రతిశీర్షికలోనూ కనీసం ఒక్కొక్క కవితనైనా ప్రచురింప ప్రార్థన.

బచ్చు బాపిరాజు. — రామచంద్రపురం.

ముందుగా ప్రచురించండి !

హిందువుల పండుగల గురించి ఆపండుగ ఏ మాసంలోవస్తుందో అదేమాసపు సప్తగిరిలో ప్రచురిస్తున్నారు. కాని ఏకారణం చేతనైతేనేమి పండుగ వెళ్ళిన తరువాతే సప్తగిరి మాకు చేరటంచేత పండుగ వైశిష్ట్యాన్ని ముందుగా చదవలేకపోతున్నాము. ఉదాహరణకు జనవరి సప్తగిరిలో సంక్రాంతి, రథసప్తమి గురించి బాగా వ్రాశారు. కాని పత్రిక మాకు నెలాఖరుకు చేరటంతో బాధపడటం జరిగింది. కావున ఇకపై పండుగల ప్రాశస్త్యాన్ని గురించిన రచనలు ఒకనెల ముందుగా ప్రచురించటం బాగుంటుంది.

కె. బాలకృష్ణారావు. — హైదరాబాదు.

కోణార్క

కోణార్క సూర్యదేవాలయం గురించి డా॥ టి. ఆర్. కృష్ణన్ వివరించిన విషయాలు ఆ దేవాలయ పుట్టుపూర్వోత్తర గాథలతో సమగ్రవిజ్ఞానంతో వుండటంలో అతిశయోక్తి లేదు. రచయిత డా॥ కృష్ణన్‌గారికి దానిని ప్రచురించిన మీకు మా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలు.

ద్విభాష్యం కృష్ణమూర్తి. — మొగల్తూరు.

గృహలక్ష్మి

సప్తగిరిని క్రమం విడువకుండా చదివే పాఠకులలో నేనొకణ్ణి. పత్రికలోని విషయాలే కాకుండా గెటప్ కూడా బాగుంటున్నది. జనవరి సంచికలో ప్రచురించిన 'మాంగల్యం తంతునానేన' అనే వ్యాసం చక్కగావుంది. రచయిత శ్రీ రేబల్లె వెంకటేశ్వర్లుగారి చిరునామాను తెలియజేయగలరు.

ఆర్. కృష్ణమూర్తి. — మద్రాసు.

[రచయిత చిరునామా: శ్రీ రేబల్లె వెంకటేశ్వరులు, చరిత్రాధ్యాపకులు, జూనియర్ కాలేజీ, హస్నాబాద్, కరీంనగర్ జిల్లా.]

Statement about ownership and other particulars about

SAPTHAGIRI
(MONTHLY)
FORM IV
(*See Rule* 8)

1	Place of publication	... TIRUPATI.
2	Periodicity of its publication	... Monthly
3	Honorary Editor	... Sri G. Kumaraswamy Reddy, I.A.S. Executive Officer, T.T.D
4	Printer's Name (Whether citizen of India) Address	... Sri M. Vijayakumar Reddy, L.P.T., ... Yes ... Manager, T.T.D. Printing Press, Tirupati.
5	Editor & Publisher's Name (Whether citizen of India) Address	... K. Subba Rao, M.A., ... Yes Editor, Sapthagiri, T.T.D. Journal, Tirupati.
6	Names and addresses of individuals who own the Newspaper and partners or shareholders holding more than one per cent of the total capital.	... Board of Trustees represented by the Executive Officer on behalf of T. T. D., Tirupati.

I, K. Subba Rao, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

TIRUPATI.
***Date*: 26-2-1983.**

(*Sd.*) K. SUBBA RAO,
Signature of the Publisher.

సప్తగిరి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన సచిత్ర మాస పత్రిక...

గౌరవసంపాదకులు.

శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి,
ఐ. ఏ. ఎస్.

కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,
తిరుపతి.

ప్రచురణకర్త - సంపాదకుడు:
శాస్త్రిపాటి సుబ్బారావు,
ఎమ్. ఏ.

ఉపసంపాదకుడు:
తిరుమూరు సుధాకర్ రెడ్డి,
ఎమ్. ఏ. బి. ఇడి.

ముద్రాపకుడు:
ఎమ్. విజయకుమార్ రెడ్డి.

విడిప్రతి-రు. 1-00

సం॥ చందా-రు. 12-00

ప్రతులకు:
వెల్ ఫేర్ ఆఫీసర్,
టి. టి. డి., తిరుపతి.

ఈ సంచికలో....

మార్చి 1983

సంపుటి 13 సంచిక 10

సంపాదకీయం

నాదాన్ని బ్రహ్మస్వరూపమని అన్నారు. ఈ సృష్టి ఆవిర్భావానికి ముందు ఏకరూపమైన నాదమే ఉండేదని, పరమాత్మ సంకల్పంవల్ల కాలక్రమాన సృష్టి అంతా ఏర్పడిందని మన వాఙ్మయం — మన వాఙ్మయమేకాదు ప్రపంచవాఙ్మయం చాటుతోంది. భగవంతుడు 'కావాలి' అనగానే విశ్వమంతా వెలిగిపోయిందని, అలా విశ్వరచన జరిగిందని వారి సిద్ధాంతం. మనం ప్రణవం అనుకున్నదాన్ని ఇతరులు వేరేగా అనుకున్నారన్నమాట.

నాదప్రధానమైన భాష ఎలా జనించింది-అని భాషావేత్తలు పలుచర్చలుచేసి ఆదిదంపతులు పరస్పరానురాగ, భావవ్యక్తీకరణకు ఆలపించిన సాంకేతిక నాదజనితమే భాష అని ఒక అభిప్రాయానికి వచ్చారు. మాహేశ్వర సూత్రాల ఆవిర్భావ వృత్తాంతంతో జతపరిస్తే ఇది సరిగావున్నదనే అనవచ్చు అంటే ఆదిదంపతుల హావభావ విన్యాసాల కనుగుణంగా అఖండ నాదము లయబద్ధమై, గతియుతమై, సార్థకశబ్దమై, పదమై వివిధ సాహిత్యప్రక్రియల వాఙ్మయంగా విశ్వరూపం దాల్చిందనవచ్చు అంటే జీవ సృష్టికి, జీవవంతమైన భాషాసృష్టికి కూడ ఆ పరమనాదమే 'ఆది' అంటే ఆశ్చర్యంలేదు.

ఈ విధంగా చూస్తే సాహిత్యప్రక్రియలలో కూడా నాదలయాత్మకమైన గీతాలు తత్సమీపప్రక్రియలే 'ఆది' అని చెప్పుకోవచ్చు. ఆ తరువాతనే మాత్నప్రయోగాలు, ప్రక్రియలు ప్రారంభమైవుంటాయి. తెలుగు సాహిత్యంకూడా ఇంతే. పై మెట్టువారికి క్రిందివి లెక్కకురానట్లు, ఉత్పలాలు, చంపకాలు అలంకరించుకొని మత్తేభాలపై శార్దూలశౌర్యంతో ముందు దూకుడు కల్గిన కవిసమాజంలో ఆదిస్వరూపాలను ఆధ్యాత్మిక తత్పరతతో, నిష్కామంగా ఆరాధించి తమ వంశాన్నే కర్పూర నీరాజనమిచ్చిన ధన్యజీవులు కోటికొక్కరేమో. నిజంగా ఆ ఘనత, ధన్యత ఆంధ్రసాహిత్యంలో తాళ్ళపాక వంశానికే దక్కింది.

సనికిరానిదని మూలపడవేసిన పదకవితకు వేంకటశైలవల్లభ సమారాధనలో పాలుకల్పించి, పవిత్రతను చేకూర్చి 32 వేల దివ్యప్రబంధాలకు (పాటలకు) వేంకటేశ్వరునే రసరాజుగా ఒకవంక, ఆధ్యాత్మిక పరమావధిగా మరొకవంక రూపించి, రచించి, పదకవితాపితామహ బిరుదునందుకున్న తాళ్ళపాక అన్నమయ్య, తాళ్ళపాకవంశపు తొలిపూజాకుసుమం. ఇన్నికీర్తనల రచనకన్న ఇంతటి రచనకాలంబనగా వేంకటేశ్వరునే స్వీకరించి, నిరూపించిన అన్నమయ్య భావుకత బహుశః విశ్వవాఙ్మయంలో అనూహ్యమైన ఘటన. అన్నమయ్య భార్య తిమ్మక్క ద్విపదలో సుభద్రాకల్యాణం రచించి ఆంధ్రపదసాహిత్యంలో ఆదికవయిత్రి స్థానాన్ని పొందింది.

అన్నమయ్య కుమారుడు పెదతిరుమలాచార్యుడు. బహుభాషా కోవిదుడేగాక తండ్రి నడవడిన నడిచిన చరితార్థజీవి. అన్నమయ్య జరిపించలేని అశేష కైంకర్యాలను స్వామికి జరిపించి ప్రత్యేక పీఠాలను నెలకొల్పుకున్న పరమవైష్ణవుడు. తండ్రివలె వేంకటేశ్వరునిపై ఆధ్యాత్మిక శృంగార రచనమేగాక, భగవద్గీతకు తెలుగువ్యాఖ్యనిచ్చిన తొలి తెలుగుకవి అన్నా ఆశ్చర్యంలేదు. తండ్రివలె రక్తిని, విరక్తిని సమానంగా ఆరాధించిన కర్మయోగి.

విఘ్నేశ్వరుని సహకారంలేకపోతే వ్యాసభారతం ఎందరికి తెలిసేదో తెలియదు. మనుమడు చిన్నన్న అనుకోకపోతే అన్నమయ్య చరిత్ర మాత్రం అసలు బైటకు వచ్చేదేకాదు. తండ్రితాతల బాటలో తన మాటలు సాగించటంతోబాటు, ఇన్నివేల కీర్తనలు వేంకటేశ్వరునిపై వెలయింపచేసిన ఆ మహామహుని చరిత్రను అందించిన చిన్నన్నకు తెలుగుజాతి నిజానికి చాలా ఋణపడివుంది. వీరి రచనలను గ్రంథరూపంలో వెలువరించేందుకు దేవస్థానం చేస్తున్న ప్రయత్నం, చేయవలసినదానిలో చంద్రునికో నూలుపోగు మాత్రమే. ఫాల్గుణ బహుళ ద్వాదశిన జరిగే వర్ధంతి, ఆ మహనీయునికి, ఆ వంశానికి మనం చెల్లించుకునే గౌరవయుత సంస్మరణ మాత్రమే. సంస్కృతభాషా పాండిత్యం కలిగి, అందులో కావ్యలక్షణ గ్రంథాలను రచించికూడా, తాళ్ళపాకవారు తమ ప్రతిభనంతా పదసాహిత్యానికే పెట్టుబడి పెట్టారంటే అంతరార్థం ఏదో ఉండాలి.

వాస్తవానికి మనసుకు చేరువై మురిపించేది, ఆట, పాట. ఆకట్టుకునేది అందలి పదవిన్యాసం. మిగిలిన సాహిత్య ప్రక్రియలు అంత చేరువయ్యేనికావు ఆచార్య రామానుజులు, బహుళ జనార్థం గోపురసందేశాన్నిచ్చినట్లే, తాళ్ళపాకవంశం వేద విజ్ఞానసుధను పాటల బాటలలో ప్రవహింపజేసింది. అందుకనే అన్నమయ్య అన్న ఈ పాటలో 'నీ సేవకు సంకీర్తన విధానమే చాలు. తక్కిననవీ (ప్రక్రియలన్నీ) భండారాన ఉండదగ్గవి మాత్రమే' అన్నాడా అనిపిస్తుంది ఆ మ్రొక్కునే ఆ వంశమంతా చెల్లించినట్లు కన్పిస్తుంది.

దాఁచుకో నీపాదాలకుఁ దగ నేఁ జేసిన పూజలివి
పూఁచి నీ కీరీతిరూప పుష్పము లివియయ్యా

ఒక్క సంకీర్తనే చాలు ఒద్దికై మమ్ము రక్షించఁగ
తక్కినవి భండారాన దాఁచివుండనీ
వెక్కసమగు నీనామము వెలసులభము ఫలమధికము
దిక్కై నన్నేలితి విఁక నవి తీరని నా ధనమయ్యా

'నావలననే పేరుకెక్కేవు నీవు' అని పాడుతూ ఆ శ్రీనివాసుడితోనే అనగలిగిన వేంకటేశ్వర ప్రచారకుడు అన్నమయ్య. ఆయన కవిత అంతగా జనసన్నిహితం అయిందంటే అందుకు కారణం వారి జానపద ప్రియత్వమే! జానపదసాహిత్య పరిశోధనలో అగ్రతాంబూలం అందుకొన్న డా॥ బి. రామరాజుగారి ఈ రచన గతఏడాది అన్నమాచార్య జయంతి ఉత్సవాలలో వారు సమర్పించినది. సం॥

అన్నమయ్యకవితలు - జానపదరీతులు

— ఆచార్య బి. రామరాజు

పదకవితా పితామహులని పేరుగాంచిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులవారు (1424-1503) సంగీతసాహిత్యము లందలి మార్గ-దేశి సంప్రదాయములనెడు ఉభయవిభూతులకు ఏతమెత్తిన పరమభాగవతోత్తములు. ఆయన తిరుపతిలో వేంకటేశ్వరస్వామి సన్నిధిని గేయకవితకు పట్టాభిషేకమొనర్చిరి. అనాదిగా అనాగరకుల నడుమ సెలయేరువలె పరుగెత్తుచుండిన జానపద గేయస్రవంతి అన్నమాచార్యుల చేతిచలువతో వేంకటేశ్వరస్వామి పాదములకడ సంగీతము నింపుకొని పూర్ణసరస్వతియైనది. అన్నమయ్యకు పూర్వము తెలుగులో పాటలుండెనను సాక్ష్యముదప్ప ఈ పాటలూ నాటివేయని చెప్పగలవి లేవు. అవి మనకు దక్కకుండ పోయినవి. నన్నిచోడుడు, పాల్కురికి సోమనాథుడు పేర్కొన్న తీరుతీరు పాటల పేరులు దక్క వాని పాఠములు మనకు లభించవు. లభించినను ఇవి యవియేనని ఇదమిత్థముగా చెప్పజాలము. ఆనాటి పేరుతో నేటికిగూడ ప్రచారమందున్న పాటలతో సరివచ్చు పాటలుండెడివని భావింపవచ్చును. నాచన సోముని వసంతవిలాసములోనిదని లక్షణకారులుదాహరించిన

'వీణాగానము వెన్నెలతేట - రాణ మీరగా రమణులపాట
ప్రాణమైన పినబ్రాహ్మణువీట - జాణలు మెత్తురు జాజర
పాట'

యనునదొక్కటే అన్నమయ్యగారికి పూర్వపు జాజర పాటలోని మచ్చుపిసరు. కృష్ణమాచార్యులు రచించిన సింహగిరి నరహరి వచనములు, శ్రీ రంగనాథ వచనములు, ప్రతాపరుద్రుని కాలమునాటివి (1320) కలవు కాని యవి తాళబంధచ్ఛందో విరహితములు, చూర్ణికలు, ఏగంటివారి వచనములు చెప్పిన గార్లపాటి లక్ష్మయ్య ఏ కాలమువాడో సరిగా తెలియదు. పాల్కురికి సోమనాథుని తరువాత వాడనుట మాత్రము నిశ్చయము. ఇక అన్నమయ్యగారి యసంఖ్యాక సంకీర్తనములే యానాటి జానపద గేయముల రీతులు తెలిసికొనుటకు మనకు తోడ్పడగల యాధారములు. తమ కాలము నాటికి ప్రచారములోనున్న జానపద గేయములలో తమకు రుచించిన ఫణితులన్నింటికి సరిపోవు సంకీర్తనములనేకము అన్నమయ్యగారు కూర్చినారు. జానపదగేయ రీతులున్న అన్నమయ్యగారి సంకీర్తనములు మూడువిధములు. అవి

1. జానపద గేయముల రీతినిబోలిన పల్లవి మాత్రముగల సంకీర్తనములు. 2. జానపద గేయముల రీతినిబోలిన చరణములు మాత్రముగల సంకీర్తనములు. 3. జానపద గేయముల రీతినిబోలిన పల్లవి చరణములును గల సంకీర్తనములు. ఈ నాటి సినిమాపాటలలోని జానపద గేయరీతులను పరిశీలించినచో నిట్టి పద్ధతియే గోచరించును. అన్నమయ్యగారు 'సంకీర్తనాపరిశుద్ధిన్ .... చేయుబూని' న వారు కనుక ఈ మార్గమవలంబించి యుందురనుకొనుచున్నారు. ఇక అన్నమయ్యగారి సంకీర్తనములందుకాననగు జానపద గేయరీతులను స్థాలీపులాకన్యాయముగ ప్రదర్శింతును.

నన్నిచోడుడు ఉవిదలింపు మిగుల పాడునట్టి ఊయల పాటలను పేర్కొనెను. ఈ నాడు 'ఓం నమశ్శివాయ యను నక్షరముల తొట్టెలో ఆవిర్భవించెనే ఉయ్యాలా' యను పాట యొకటి వినబడుచున్నది. ఇదే వరుసలో అన్నమయ్యగారు.

ఆహిరి

అలర చంచలమైన ఆత్మలందుండనీ అలవాటు సేసె
నీ వుయ్యాలా
పలుమారు నుచ్ఛ్వాస పవనమందుండ నీ భావంబు
దెలిపె నీ వుయ్యాలా

అను సంకీర్తనమును రచించిరి. ఎనిమిది 'కిటతకిట'ల ఆవృత్తముల పాదములు పండ్రెండును, రెండు పాదముల పల్లవియు గలదీపాట. దీని పాదములు

'ఉదయాస్త శైలంబు లొనర కంబములైన ఉడు
మండలము మోచె నుయ్యాలా
అదన నాకాశపద మడ్డదూలంబైన అఖిలంబునిండె
నీ ఉయ్యాల

పదిలముగ వేదములు బంగారు చేరులై పట్టి వెరపై
తోచె నుయ్యాల
వదలకిటు ధర్మదేవత పీఠమై మిగుల వర్ణింప
నరుదాయ నుయ్యాల '

అదే రీతిలో సాగిపోవుటనుబట్టి పల్లవియు చరణము లును ఒకే తీరుగా సాగిన పాటలలో దీనిని పరిగణించవచ్చును.

శంకరాభరణమున చతురస్రగతిలో నడచు మరియొక ఊయలపాట కలదు.

ఉయ్యాల బాలు నూచెదరుకడు
నొయ్య నొయ్య నొయ్యనుచు ॥
బాలయవ్వనలు పసిడి వుయ్యాల
బాలునివద్ద బాడేరు
లాలి లాలి లాలి లాలమ్మ యెల్ల
లాలి లాలి లాలి లాలనుచు

ఈ సంకీర్తనమే నేడు మనయిండ్లలో పాడుకొను ఊయలపాటకు సమీపముగా నున్నది. స్వామివారి డోలోత్సవమునకై అన్నమయ్య ఇట్టి తెలుగుపాటలేకాక సంస్కృతమునను ఊయలపాటలు రచించినారు.

ఊయల పాటలకు మిక్కిలి సమీపమునందుండునవి లాలి పాటలు, జోలపాటలు. శిశువులను లాలించుటకు అనగా ఊరడించుటకు, ఆడించుటకు నుపకరించునవి లాలిపాటలు; శిశువులను జోకొట్టుచు నిద్రపుచ్చుట కుపకరించునవి జోల పాటలు.

' జోజో యని మీరు జోల పాడరో
సాజపు జయంతి నేడే సఫల మిందరికి'

అను జోలపాట దేసాళం రాగమున త్రిశ్రగతిలో నడచి వట్టిది.

' జో అచ్యుతానంద జోజోముకుందా
రార పరమానంద రామ గోవిందా ॥
తొలుత బ్రహ్మాండంబు తొట్లె గావించి
నాలుగు వేదముల గొలుసులమరించి
బలువైన ఫణిరాజు పానుపమరించి
చెలియ డోలికలోన చేర్చి లాలించి ॥జోజో॥

అను ప్రసిద్ధమైన జోలపాటను బోలిన సంకీర్తనమును తిరుపట్ల మదనగోపాలునిపై నీ తీరుగా పాడినట్లు అన్నమాచార్య చరిత్ర పీఠిక పుట 61-62లో కలదు.

జోవచ్యుతానంద జోజో ముకుంద
రావె పరమానంద రామ గోవింద ॥జో॥

అంగజుని గన్న మాయన్న యిటురారా
బంగారు గిన్నెలో పాలు పోసేరా
దొంగ నీవని సతులు పొంగుచున్నారా
ముంగిట నాడరా మోహనాకారా ॥జో॥

....
అంగుగా తాళ్ళపాకాన్నయ్య చాల
శృంగార రచనగా చెప్పె నీ జోల
సంగతిగ సకలసంపదల నీవేళ
మంగళము తిరుపట్ల మదన గోపాల ॥జో॥

గండవరపు గోపాలునిపై శ్రీరాగం జంపె తాళములో నొక లాలిపాట చెప్పినట్లు పై గ్రంథము పుట 61లో కలదు.

లాలనుచు నూచేరు లలనలిరుగడల
బాల గండవర గోపాల నిను చాల ॥

ఈ వరుసలో సాగిపోవు లాలిపాటలు మనయిండ్లలో పాడుకొనుట అందరెరిగిన విషయమే.

శివుని పరముగా

' లాలి శంకర సదా లాలితకుమారా
లాలి పటు తాండవోల్లాస ఘనధీరా
లాలి పంచాస్య కైలాస సంచారా
లాలి మధురాలాప లాలి గంభీరా ' యనియు

శ్రీరాముని పరముగా

' లాలి శ్రీరఘురామ లాలి రిపుభీమా ' యనియు

' లాలి గరుడతురంగ లాలిభవభంగా
లాలి సీతాసంగ లాలివేదాంగా' యనియు

సీతమ్మ పరముగా

' లాలి బంగరుబొమ్మ లాలి మాయమ్మ
లాలి ముద్దుల గుమ్మ లాలి సీతమ్మ యనియు

గోదాదేవి పరముగా

' శ్రీ విల్లి పుత్తూర నావిర్భవించి
భావమలరగ తిరుప్పావు రచియించి యనియు

తీరుతీరు లాలిపాటలు మన యిండ్లలో పాడుకొనుట యలవాటు.

లాలనుచు పాడరమ్మా ఈ బిడ్డ లక్ష్మీ విలునుడమ్మా
పాదమున చక్రమమ్మా ఈ బిడ్డ వేదాంతవేద్యుడమ్మా
రామలాలీ మేఘశ్యామలాలీ
తామరస నయన దశరథ తనయలాలీ

అను సుప్రసిద్ధమైన వరుసలో నడచు లాలిపాటలు అన్నమయ్యగారు రచించినట్లులేదు. అన్నమయ్య స్వామి వారి డోలోత్సవమునకై ఊయల పాటలే యధికముగా రచించిరికాని లాలిపాటలు, జోలపాటలు తక్కువగా రచించి నారు. అన్నమయ్యగారి దృష్టిలో వేంకటేశ్వరస్వామి యువకుడైన శృంగారరాయడు. ఆయనకు లాలి జోల పాటలంతగా పట్టవు. యక్షగానములందు స్త్రీలపాటలు లాలి, జోల (సువ్వాల ధవళము) వంటివి ప్రౌఢదంపతుల నుద్దేశించి పాడెడు నల వాటు ఇటీవలిదై యుండును. ఆ నాటిది కాదేమో!

శ్రీకృష్ణపరమాత్ముని శైశవమును, బాల్యమును, బాల క్రీడలను వర్ణించు సాకుతో అన్నమయ్యగారు పిల్లలకు ఉగ్గు పెట్టునపుడు తలకు పోయునపుడు, గోరుముద్దలు తినిపించు నపుడు పాడెడు పాటల ననుకరించుచు కొన్ని సంకీర్తనములు కూర్చినారు.

ఉగ్గువెట్టరే వోయమ్మా-చె
య్యొగ్గినిదె శిశువోయమ్మా ॥

అని భైరవి రాగమున చతురస్రగతిలో సాగిన పాటయు

అబ్బురంపు శిశువు, ఆకుమీది శిశువు
దొబ్బుడు రోలి శిశువు, త్రువ్వి త్రువ్వి త్రువ్వి

అని మంగళ కౌశికిరాగమున చతురస్రగతిలో సాగిన పాటయును ఉదాహరణములు: పసిపాపలకు ఉగ్గు పోయు నపుడును, నీళ్ళుపోయునపుడును పాడెడు పాటలు పిల్లలకు గోరుముద్దలు తినిపించుచు తల్లులు 'చందమామ రావె-జాబిల్లి రావె' యని పాడెదరు. ఆ పాట ననుకరించుచు అన్నమయ్య-

'చందమామ రావో జాబిల్లిరావో మంచి
కుందనంపు పైడికోర వెన్నబాలుతేవో'

అను పాటను రచించినారు.

పిల్లల ఆటపాట లెన్నియో తీరులు. ఆయా ఆటల కను వైన పాటలును, ఆటలందోడినపుడు అప్పు తీర్చుటకుద్దేశించిన ఎన్నియో తెలుగునాట వాడుకలో నున్నవి. దాగిలిమూత లాట లేదా దోబూచియాట ఆడునపుడు పాడెడు పాటననుక రించుచు అన్నమయ్యగారీ పాటను రచించిరి.

ధన్యాశి

బండివిరిచి పిన్నపాపలతో నాడి
దుండగీడు వచ్చెదోబూచి ॥

కూతపాట కనుకరణముగా శంకరాభరణము చతురస్ర గతిలో క్రిందిపాట.

గురుతెరిగిన దొంగ కూగూగు వీడె
గుడిలోన దాగేని కూగూగు'

ఆంధ్రదేశమున సంక్రాంతి పండుగ సమయమున బాలికలు గొబ్బెళ్లు పెట్టి ఆడుచు పాటలు పాడెదరు.

సుబ్బీ గొబ్బెమ్మా సుఖమూలియ్యవే
తారమ్మయ్య తందానగొబ్బీ
గొబ్బియళ్ళో గొబ్బిగొబ్బున
గొబ్బియళ్ళో చందమామ
కరకంకణములు ఘల్ ఘల్లనగా
వినెడు సరసుల గుండె ఝల్ ఝల్లనగా

అనునవి వాడుకలోనున్న గొబ్బిపాటలకుదాహరణ ములు. అన్నమయ్యగారు ఈ క్రింది గొబ్బిపాటను చతురస్ర గతిలో రచించినారు.

దేసాళం

కొలని దోపరికి గొబ్బిళ్ళో యదు
కుల స్వామికిని గొబ్బిళ్ళో ॥
కొండ గొడుగుగా గోవుల గాచిన
కొండుక శిశువుకు గొబ్బిళ్లో
దుండగంపు దైత్యులకెల్లను తల
గుండు గండనికి గొబ్బిళ్లో

ఈ పాటలన్నియు కోలాట వరుసలకు సరిపడునట్టివే. కోలాట వరుసలను కోపులందురు. కోలాట కోపులు పెక్కు విధములు. వీనిలో చతురస్రగతి పాటలే యధికము. అన్న మయ్య పాటలలో కోలాట యనుమాట లేకున్నను కోలాట పాటలతో సంపూర్ణ సామరస్యముగల పాటలుండుటను బట్టి యవి కోలాటపాటలై యుండునని యూహించుచున్నాను. నా యూహమునకుగల కారణములివి. గుజిలీ పాటల పుస్తక ములందీ నాటి కోలాట పాటలెన్నియో కలవు. ఈ పాటలు నాటినుండి నేటివరకేమాత్రము మారలేదని నొక్కి చెప్ప జాలము. కాని ముఖ్యలక్షణములు మాత్రము తక్కిన పాట లందు వలెనే వీనిలోగూడ చెదరకుండ దిగివచ్చినటుల చెప్ప కొనవచ్చును.

గొల్లవారి వాడలాకు కృష్ణమూరితీ – నీవు
ఏమి పనికొచ్చినావు కృష్ణమూరితీ ॥

శివశివ మూర్తివి గణనాథా నీవు
శివుని కుమారుడవు గణనాథా ॥

నామాట వినవమ్మ కోవెలా ప్రాణ
నాథుని తేవమ్మ కోవెలా ॥

ఎంతొ చక్కని చిన్నదీ కృష్ణయ్య ని
న్నింటికే రమ్మన్నదీ కృష్ణయ్య ॥

మొదలైన వన్నియు జానపదుల కోలాట పాటల కుదాహరణములు. ఈ పాటలన్నియు చతురస్రగతిలో నున్నవి. రెండు పాదములకు కలిపి యెనిమిది వృత్తములున్నవి. రెండు పాదములందును చివరన సంబోధనములున్నవి. మొదటి పాదములో చివర యావృత్తమును 'థ(అ) నీవు' అని నాలుగక్షరముల కాలములో పాడుకొనవలయును. అక్షరములు తగ్గించుటచే పాటకు కొంత యూపిరి సలిపినట్లుండును. అన్నమయ్యగారి సంకీర్తనములందిట్టి పాటలెన్నియోకలవు. ఉదాహరణమునకు

శ్రీరాగం

వట్టి వలపు చల్లకు విష్ణుమూరితి నాతో
వెట్టిదీర మాటలాడు విష్ణుమూరితి

ఈ పాట వెనువెంట రెండవ సంపుటములో మధుసూదన త్రివిక్రమ, శ్రీధర, హృషీకేశ, పద్మనాభ, దామోదర, వాసుదేవ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధ, పురుషోత్తమ, అధోక్షజ, నారసింహాది విష్ణునామములు పాదాంతములందు సంబోధనలుగా నుంచి అన్నమయ్యగారు చెప్పిన పాటలన్నియు కోలాట పాట వరుసలే. సంబోధన పదములే పాదాంతములందుండ వలెనను నియమములేదు. ఛాంగుభళా, వృథావృథా, గెలుపులు, సంకీర్తనం, వైష్ణవం, మంగళము, పెండ్లికూతురు, పెండ్లికొడుకు వంటి మాటలతో ప్రతిపాదమంతమగు పాటలు కూడా కోలాటపాట వరుసలే! ఇంకను

పాడి

చింతలే చిగురులే చిచ్చులటు
ఇంతటి లోనికి నేలాగే

వరాళి

మనలోని మాటా మనసులో తీటా
వెనకజెప్పేకాని విడువమీపూట

సామంతం

నీవే యిన్నిట నిజమరివి
వావిదెలుప యిక వద్దయ్యా

సామంతం

ఎగ్గో తప్పో యెరుగనిది
నిగ్గులు దేరగ నినుబైకొందు

వంటి పొట్టి పాదములున్న చతురస్రగతి పాటలన్నియు కోలాటవరుసలే!

నాచన సోమనాథుడు చెప్పిన జాజరపాటకు అన్నమయ్య సంకీర్తనములందు రెండు చక్కని యుదాహరణము లున్నవి. వసంతవిలాసమందలి పంక్తులనుబట్టి వెన్నెల రాత్రు లందు వీణాగానము మరియు రమణుల పాటల మేళవింపుతో జాణలు మెచ్చునది ఆనాటి జాజరపాట. శ్రీనాథుని కాలమున 'వారుణీ రసాస్వాద మదాతిరేకముతో చంద్రికలు గాయ వీథుల కనకవీణలు మీటుచు భీమనాథుని జాదురజాదురంచు అంగనలు పాడునది జాజరపాట. ఈ రెండింటను జాజరయననేమిటో అర్థము తెలియరాదు. శృంగారప్రియులు పరస్పరము చల్లు కొనెడి కస్తూరి, గందవొడి, పుప్పొడి మున్నగు పరిమళద్రవ్యముల పొడియని అన్నమయ్యగారే తొలిసారిగా చెప్పినారు. ఇప్పటికిని తెలంగాణమున కుంకుమబుక్కా, గులాలు చల్లు కొనుచు జాజరపాటలు పాడుట సంప్రదాయము.

జాజిరి జాజిరి జాజిరి జాజ
బుగ బుగ మామిండ్లు బూసుకరాంగ
భూమికి తాళలేనురాంగ

అగుండీ గుండు ఇత్తడిగుండు
గుండువోయి కొండమీద మోతలేసె

మీ ఆవులు మా ఆవు మక్కెమల్లావులు
పెద్దమకుంట్లకు నీల్లాగబోతే
జాజిరి జాజిరి జకుల్తపాప
జాజిరాడ బోతే ఏమేందొరికే

వంటివి తెలంగాణమున ప్రచారమున నున్న జాజర పాటల వరుసలు.

(సశేషం)

ప్రశ్నోపనిషత్
ద్వితీయ ప్రశ్నము

(గతసంచిక తరువాయి)

7

ప్రజాపతిశ్చరసి గర్భే త్వమేవ ప్రతిజాయసే
తుభ్యం ప్రాణ ప్రజా స్త్విమా బలిం హరంతి-యః
ప్రాణైః ప్రతితిష్ఠసి.

ప్రాణమా! సృష్టికి కారణమైన నీవే గర్భమునందుండి ఇంకొక రూపములో వస్తున్నావు. (ప్రజనీవే. ప్రజాపతివి నీవే.) ప్రతి జీవికి లోపల పంచ ప్రాణ రూపకంగా తిరుగుతూ ఉంటావు. నీ వల్ల పుట్టిన యీ జీవులు తినే ఆహారం నీ అభివృద్ధికే.

(ప్రాణప్రతిష్ఠకు ఆహారం ముఖ్యం. ఆ ఆహారం పరిశుద్ధమూ సాత్వికమూ అయి ఉండాలి. 'బలి' అని అనడములో ముని ఉద్దేశం అదే.)

8

దేవానామసి వహ్నితమః
పితౄణాం ప్రథమా స్వధా,
ఋషీణాం చరితం సత్యమ్-
అథర్వాంగిరసామసి.

ప్రాణమా! నీవు దేవతలకు యజ్ఞాది కర్మలను నిర్వహించడములో అగ్నివై, పితృదేవతలకు ఆనందకరుడవైన స్వధా రూపుడవై, ఋషులకు సత్యరూపుడవై మునులకు జ్ఞానరూపుడవై ఉంటున్నావు.

9

ఇంద్రస్త్వం ప్రాణ! తేజసా రుద్రోసి పరిరక్షితా
త్వమంతరిక్షే చరసి సూర్యస్త్వం
జ్యోతిషాం పతిః,

ప్రాణమా! నీవు ఇంద్రుడవు. తేజస్సుచే రుద్రుడవు. విశ్వరక్షకుడవు నీవే. దహరాకాశమందు చరించే జీవనాడి నీవు. జ్యోతిస్సులకు (నక్షత్ర తారాగ్రహగణాలకు) ప్రభువు నీవే.

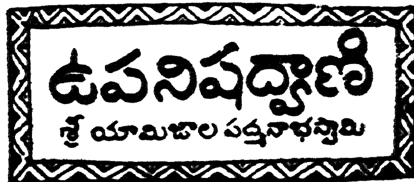
(వాన కురియడం, దానివల్ల పృథివి (భూమి) పండడం, అది అన్నమవడం- ఇది కలగడానికి మూలం ఇంద్రుడు.

(ప్రాణులను కాలానుసారంగా కన్ను మూయించేవాడు రుద్రుడు. ప్రతి ప్రాణికీ హృదయములో ఉండి జీవితరక్ష కలిగించేది వాయురూపములో ఉండే వాయువు. రాత్రి నక్షత్రాలకు, గ్రహాలకూ వెలుగు నిచ్చి విశ్వమునకు జీవశక్తిని (చైతన్యమును) కలిగించేది సూర్యుడు.-(ఇవన్నీ ప్రాణమ్)

10

యదా త్వమభివర్షస్యథేమాః ప్రాణ! తే
ప్రజా ఆనందరూపాస్తిష్ఠంతి
కామాయాన్నం భవిష్యతి.

ప్రాణమా! పర్జన్య రూపముతో నీవు సమృద్ధిగా వాన కురియగానే యీ ప్రాణులు ఆనందంగా ఉంటారు. జీవితం పుష్టిగా తుష్టిగా పెరగడానికి అన్నం అవశ్యకం. అది నీవు కురిసే వానవల్లనే లభ్యమౌతుంది.

11

వ్రాత్యస్త్వం ప్రాణైకఋషిరత్తా
విశ్వస్య సత్పతిః, వయమాద్యస్య దాతారః
పితా త్వం మాతరిశ్వనః.

ప్రాణమా! నీవు నిత్య పరిశుద్ధుడవు. సంచార శీలుడవు (ఋషివి). భోక్తవు నీవే. జగత్పతివి నీవే. మేము ఆహారపదార్థాలను ఇచ్చేవారం. అంతరిక్షమందు విహరించే వాయువునకు నీవు తండ్రివి.

12

యా తే తనూర్వాచి ప్రతిష్ఠితా
యా శ్రోత్రే, యా చ చక్షుషి,
యా చ మనసి సంతతా
శివాం తాం కురు మోత్క్రమీః.

ప్రాణమా! వాక్కునందు చెవులయందు కన్నులయందు మనసునందు వ్యాపించి ఉన్న నీ శరీరాన్ని మంగళ కరముగ అలాగే ఉంచు. వెలుపలకు వెడల నియ్యకు.

(ఇంద్రియాలు ప్రాణశక్తివల్లనే పని చేస్తూ ఉంటాయి. ఏ యింద్రియం సరిగా పనిచెయ్యలేదన్నా అక్కడ ప్రాణశక్తి తగ్గిందన్నమాట. ఆలాటి ప్రమాదం రానీయకు. నీవు అలాగే ఉంటూ ఉండు. అన్నిటికన్నా నీవే మిన్న. ఈ ఇంద్రియాలు ప్రాణోత్తమత్వాన్ని సుస్పష్టంగా వెల్లడించాయని గ్రాహ్యం.)

13

ప్రాణస్యేదం వశే సర్వం
త్రిదివే యత్ప్రతిష్ఠితమ్.
మాతేవ పుత్రాన్ రక్షస్వ
శ్రీశ్చ ప్రజ్ఞాం చ విధేహి న ఇతి'.-

ముజ్జగాలలో స్థావరజంగమాత్మకమై ఉన్నదంతా, ప్రాణమా! నీ యధీనములోనే ఉంది. నిన్ను కాదని చైతన్యవంతమై ఉండేది ఏదీ లేదు.

తల్లి కొడుకుల కాపాడేట్టు మమ్మల్ని కాపాడు. జీవనశోభను, విజ్ఞానమును మాకు కలిగించు.

అని ఇంద్రియాలు అన్నాయి.

ఇది ద్వితీయ ప్రశ్నము.

*

తృతీయ ప్రశ్నము

అథ హైనం కౌసల్యశ్చాశ్వలాయనః పప్రచ్ఛ
'భగవన్! కుత ఏష ప్రాణో జాయతే?
కథమాయాత్యస్మిన్ శరీరే?
ఆత్మానం వా ప్రవిభజ్య కథం ప్రాతిష్ఠతే?
కేనోత్క్రమతే? కథం బాహ్యమభిధత్తే?
కథమధ్యాత్మమితి'.

తరువాత అశ్వలుని కొడుకు కౌసల్యుడనే ముని పిప్పలాదుణ్ణి ఇలాగు ప్రశ్నించాడు.

భగవన్! ప్రాణం పుట్టుక ఎలాగు? ఈ శరీరములోనికి ఎలాగ చేరుతూంది? తనను తాను విభజించుకుని ఏ విధంగా ఉంటూంది? ఏ మార్గాన లోనుంచి వెలుపలకు వెళ్ళిపో తుంది? బాహ్యవస్తుజ్ఞానం, ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం ప్రాణానికి ఎలా కలుగుతున్నాయి? సెలవీయవలసింది-అని.

2

తస్మై స హోవాచ
'అతిప్రశ్నాన్ పృచ్ఛసి
బ్రహ్మిష్ఠోఽసీతి తస్మాత్తేఽహం బ్రవీమి.

ఆ మాటలు విన్నాడు పిప్పలాదుడు. చాలా ప్రశ్నలువేశావు. బ్రహ్మపదార్థాన్ని తెలుసుకునే నిష్ఠగలవాడిలాగా ఉన్నావు. నీ ప్రశ్నలకు జవాబు విను.

3

ఆత్మన ఏవ ప్రాణో జాయతే
యథైషా పురుషే ఛాయైతస్మిన్
ఏతదాతతం మనోకృతేనాయాత్యస్మిన్
శరీరే.

ఈ ప్రాణం ఆత్మ (ఈశ్వరుని) నుంచి పుడుతుంది. శరీరమునందు నీడలాగ ఆత్మయందే ప్రాణం ఉంటుంది. ఆ ప్రాణాన్ని యీ జగత్తు ఆశ్రయించి ఉంటుంది. జీవుడుచేసిన మానసిక కర్మల ననుసరించి ఆ ఫలం అనుభవించడంకోసం ప్రాణం యీ శరీరములో అంటిపెట్టుకుని ఉంటుంది.

4

యథా సమ్రాదే వాధికృతా
న్వినియుంక్తే ఏతాన్ గ్రామాన్
ఏతాన్ గ్రామాన్ అధితిష్ఠస్వే
త్యేవమేవైష ప్రాణ
ఇతరాన్ప్రాణాన్ పృథ
క్పృథగేవ సంనిధత్తే.

సార్వభౌముడు తన ఉద్యోగులను ఆ యా గ్రామాలను నిర్దేశించి అక్కడ ఉండండని (రాచకార్యాలుచేస్తూ ఉండండని) ఏర్పాటుచేసినట్టే ప్రాణం ఇతర ప్రాణాలను వేర్వేరుగా అంతశ్శరీరభాగాలలో ఉంచి ఆ యా ఇంద్రియాలు సక్రమంగా పనిచెయ్యడానికి ప్రధాన కారణం అవుతుంది.

(అపానాది ప్రాణాలు మిగతా నాలుగున్నూ ప్రధాన ప్రాణమే. అది తనను తాను విభజించుకుని నేత్రాదులు చెయ్యవలసే పనులను ఆయా ప్రాణాలచే చేయిస్తుందని భావం.)

5

పాయూపస్థేఽపానం, చక్షుశ్శ్రోత్రే ముఖ
నాసికాభ్యాం ప్రాణస్స్వయం ప్రాతిష్ఠతే,
మధ్యే తు సమానః, ఏష హ్యేతత్ హుత
మన్నం సమం నయతి, తస్మాదేతాః సప్తార్చిషో
భవంతి.

అపానం, ఉదానం, సమానం, వ్యానం- అనే పేర్లతో ప్రాణం తనను తాను విభజించుకుని శరీరములో ఆయా స్థలాలలో ఉంటూ ఇంద్రియాలచే ఆయా పనులు చేయిస్తూ ఉంటుంది.

అపానం అనేది మలమూత్ర విసర్జనచేసే ఇంద్రియాలలో ఉండి ఆ పనులు వాటిచే చేయిస్తూ ఉంటుంది.

ప్రధానమైన ప్రాణమే కన్నులయందు, చెవులయందు ఉండి ముఖనాసికలద్వారా బయటికి వస్తూ లోపలకు పోతూ ఉంటుంది. వస్తుదర్శనం, శ్రవణం, మూర్కొనడం అనే పనులను చక్షు శ్శ్రోత్రాలచే ముఖనాసికల మార్గాల చేయిస్తూ ఉంటుంది.

సమానం అనేది శరీరములో మధ్యనుంటుంది. మధ్యభాగం అంటే నాభి (బొడ్డు). ఈ సమాన ప్రాణమే లోనికి చేరిన అన్నమును ఆ యా ఇంద్రియాలకు సమంగా చేర్చుతుంది. ఆ అన్నం ఆధారంగా కన్నులు మొదలైన ఇంద్రియాల పనులు చక్కగా సాగుతూ ఉంటాయి.

(ప్రాణశక్తి వల్లనే లోపలా పైనా శరీర యంత్రం సమర్థంగా పనిచేస్తూన్నది.)

6

హృది హ్యేష ఆత్మా. అత్రైతదేకశతం
నాడీనాం, తాసాం శతం శత మేకైకస్యాం
ద్వాసప్తతిర్ద్వాసప్తతిః, ప్రతిశాఖా నాడీ
సహస్రాణి భవంతి, ఆసు వ్యానశ్చరతి.

జీవాత్మ శరీరమునందు హృదయ స్థానమునందు ఉంటుంది. అక్కడ నాడులు నూటిపై ఒకటి ఉంటాయి. ఆ నాడులకు ఒకొక్క దానికి నూరు నూరు ఉపనాడులలో ఒకొక్కదానికి సంబంధించి డెబ్బై రెండువేల చొప్పున పిల్లనాడులుంటాయి. వ్యానం అనే ప్రాణం ఈ అన్ని నాడుల లోనూ తిరుగుతూ ఉంటుంది.

7

అథైకయోర్ధ్వ ఉదానః
పుణ్యేన పుణ్యం లోకం నయతి,
పాపేనపాపం,
ఉభాభ్యామేవ మనుష్యలోకమ్.

ఉదానం అనేది ఒక ప్రాణం. అది ప్రాణ విభాగములో ఇంకొకటి. నాభికిపైన ఉంటుంది. వేదం చెప్పిన మంచి పనులు చేస్తే పుణ్య లోకానికి, వేద నిషిద్ధములైన కర్మలు చేస్తే పాపలోకానికి, రెండూ చేస్తే మానవలోకానికి ప్రాణుల్ని చేర్చుతూ ఉంటుంది.

8

ఆదిత్యోహ వై బాహ్యః ప్రాణ ఉదయత్యేష
హ్యేనం చాక్షుషం ప్రాణమనుగృహ్ణానః
పృథివ్యాం యా దేవతా సైషా పురుషస్యాపాన
మవష్టభ్యాంతరా యదాకాశః
స సమానో వాయుర్వ్యానః.

సూర్యుడే ప్రకృతికి బహిఃప్రాణం. కళ్ళలో ఉండే ప్రాణానికి తోడయి ఉదయిస్తూ ఉంటాడు.

(సూర్యకాంతి తగిలితేగాని కళ్ళకి తెలివి రాదు.)

భూమియందున్న దేవత (భౌతికాగ్ని) మానవ శరీరమందున్న అపానవాయువును తన దగ్గరగా తెచ్చుకుని జీర్ణకోశానికి పుష్టిని కలిగిస్తూ ఉంటుంది.

భూమికీ ఆకాశానికీ మధ్య తిరుగుతూ ఉంటుంది సమానం అనే ప్రాణం.

(ప్రాణి సంచార సమయములో జీవ శక్తిని కాపాడుతూ సంచార శక్తిని ప్రకోపింపచేస్తూ ఉంటుంది.)

ప్రాణి నిలకడకి కుదురైన పృథివియందు తిరుగుతూఉండే వాయువు 'వ్యానం'- (పైన తిరుగుతూ ఉండే గాలి నాడీ సమూహమందున్న వ్యానానికి తోడ్పడుతూ ఉంటుంది.)

(సశేషము)

అన్నమయ్య శరణాగతి

– శ్రీ జి. శివరామకృష్ణ

శరణు జొచ్చెడి తత్త్వము భక్తిమూలమైనది. జీవుడు భగవంతుని చేరుటకు రెండు మార్గములలో ప్రయాణము సాగించును. ఈ రెండు మార్గములు– 1. ప్రవృత్తి 2. నివృత్తి.

అహంకార జనిత జ్ఞానముతో జీవుడు విషయలోకమున ప్రవేశించును. తనచే దర్శింపబడునంతటికి నాతడే కర్తయనుకొనును. లోకమున విజృంభించును. తానే సర్వశక్తిమంతుడని అనుకొనును. తానిక సాధించలేనిది ఏమియు లేదనుకొనును. ఇట్టి అహంకారతత్త్వముగల జీవునికి లోకమున ఒకానొకచోట తన కర్తృత్వమునకు గొప్ప పరాభవము కలుగుచున్నది. తానను కున్నది సాధింపలేక పోవుచున్నాడు. అసమర్థుడుగా నిరూపింపబడుచున్నాడు. అప్పుడతని ప్రవృత్తి మార్గమునకు భంగము కలిగినదన్న మాట. అప్పుడే అతనికి జ్ఞానోదయమగుచున్నది. తాను కర్తను గాదని తెలుసుకొని ఈ చరాచర సృష్టికి కర్త ఎవరో తెలుసుకొనవలెనని కుతూహలపడుచు జ్ఞానార్థియై భగవదన్వేషియై నివృత్తి మార్గము పట్టుచున్నాడు. భగవంతుని శరణుజొచ్చుచున్నాడు. "నీవు వలసినట్టు సేయి నేనేమి బాధ్యుడను కాను" అని తనను భగవంతునకు అర్పించుకొనుచున్నాడు. నీవు తప్ప నాకింక దిక్కెవ్వరూ లేరని శరణాగతుడగుచున్నాడు. భగవంతునితో ఐక్యమును పొందుచున్నాడు. అపుడు జీవుడు పరమాత్ముడగుచున్నాడు. అప్పుడు ఉండేదొకడే. అతడే పరమాత్ముడు.

నిరహంకారుడై జీవుడు పరమాత్మోన్ముఖుడగుచున్నాడు. పరమాత్మునితో సంబంధము కల్పించుకొనుచున్నాడు. శరణుజొచ్చుచు భక్తుడగుచున్నాడు. ఆ భక్తిమార్గములో పయనించుచున్నాడు. ఈ శరణాగతి "ఆత్మార్పణముగా" కూడ చెప్పకోవచ్చు. ఎప్పుడైతే జీవుడు భగవంతునికి శరణుజొచ్చినవాడైనాడో అక్కడ ప్రమేయమంతా భగవంతునిదే. భక్తునిది కాదు. భక్తుని సంరక్షణ భారమంతయు భగవానుడు గ్రహించును.

భావము పరాకాష్ఠనందనంతవరకు భగవంతుడు వేచియుండును. ఎప్పుడైతే గజేంద్రునివలె "నీవే తప్ప నితఃపరం బెరుగ మన్నింపదగున్ దీనునిన్ రావే ఈశ్వర కావవే వరదా సంరక్షింపు భద్రా

త్మకా" అను అత్యుత్కటభావము కలిగిందో అప్పుడు భక్తుని రక్షించుటకు భగవంతుడు ద్యుక్తుడగుచున్నాడు.

జీవుడు పరమాత్ముని శరణువేడుటవలన అత్యధిక ఆనందమును పొందగలుగుచున్నాడు. కర్తృత్వ భావనారాహిత్యము పొందుచున్నాడు. కర్తృత్వము ఎప్పుడును కర్మఫలము నాశించియుండును గనుక అది దుఃఖకారణమగుచున్నది. జీవుడు శరణాగతుడగుటవలన కర్మచేయుచు కర్మఫల త్యాగమును భగవంతునికి సమర్పించుచు నిష్కామకర్ముడై అధికానందము పొందగలుగుచున్నాడు.

అన్నమాచార్యులవారు ఈ శరణాగతాంతర్గత తత్త్వమును క్రింది సంకీర్తనలో దృష్టాంతాలంకారములలో విశదపరచియున్నారు.

దేవుడు గలవారికి దిగులు జింతయులేదు
శ్రీవిభుడే అన్నిటా రక్షించు గనక.

యేలిక గల బంటుకు యేవిచారములేదు
పోలిమగడు గలాలికి వొప్పమిలేదు
పోళిమి దండ్రిగల పుత్రుని కంగదలేదు
మేలుగా బండిన భూమికి గరవులేదు.

బలముగల రాజుకు భయమేమియులేదు
కలిమి గలవాని కక్కరలేదు
యిల నాచారవంతుని కే పాపమునులేదు
తలపు బుణ్యముగల ఆతనికి జేటులేదు.

గురువు గలవానికి గొఱత యేమియులేదు
వరము గలవానికి భ్రాంతులులేవు
యిరవై శ్రీ వెంకటేశు డన్నిటా మాకుగలడు
అరయదాసులము మా కడ్డాకే లేదు.

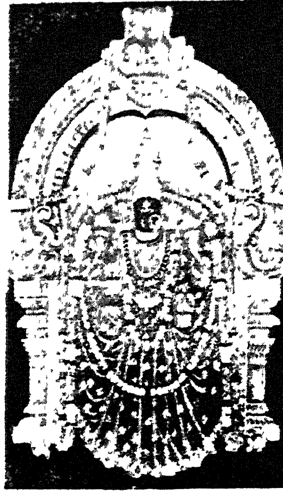
(అ. సం.–7 వ సం.–11 పుట)

కీర్తనలోని భావము సంక్షిప్తముగానిది.

దేవుని మీదనే భారమువేసి జీవించువారికి దిగులులేదు. చింతలేదు. ఆతని ఆలన పాలనలు ఆ పరమేశ్వరుడే చూచుకొనును. మానవులు తామే కర్తవ్యమును నిర్వహించుచున్నామనియు, తామే కర్తలమని తలంచి సుఖదుఃఖముల పాలగుచుందురు. కర్తృత్వము దేవుని కప్పగించిన మనము సుఖదుఃఖములకు బాధ్యులము కాము. యజమాని గల సేవకునకు ఏ విచారముండదు. భర్తగల భార్యకు తీరని కోర్కెలేదు. తండ్రిగల పుత్రునకు బరువులేదు. పండిన భూమికి గరవు లేదు. బలమున్న రాజుకు భయముండదు. కలిమితో మెలగువానికి అన్నియు సాధ్యములే. సదాచారికి ఏ పాపమంటదు. పుణ్యవంతులకు కీడు కలుగదు. గురువుగల శిష్యునకు సందేహములుండవు. పరలోకమందు ఆసక్తి ఉన్నవాడు ఈ లోకపు భ్రాంతులకు లోనుగాడు: శ్రీ వేంక

(37వ పేజీ)

శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారి ఆలయం, తిరుచానూరు

నిత్యపూజా నివేదనలు

సుప్రభాతం — ఉ. 5-00 గం॥ నుండి 5-30 గం॥ వరకు

సహస్రనామార్చన — ఉ. 5-30 గం॥ నుండి 6-00 గం॥ వరకు

(రు. 6-50 టిక్కెట్‌తో నలుగురు వ్యక్తుల్ని అనుమతిస్తారు.)

నిత్యఅర్చన — ఉ. 6-00 గంటలకు

(ఏడాదికి రు 150/- లు చెల్లించిన గృహస్థులకు మాత్రమే.)

శుద్ధి, మొదటి గంట — ఉ. 6-15 గం॥ నుండి 6-45 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 6-45 గం॥ నుండి మధ్యాహ్నం 1-00 గం॥ వరకు

శుద్ధి, రెండవగంట — మ. 1-00 గం॥ నుండి 1-30 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — మ. 1-30 గం॥ నుండి రాత్రి 7-00 గం॥ వరకు

శుద్ధి, రాత్రికైంకర్యము — రా. 7-00 గం॥ నుండి 7-30 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — రా. 7-30 గం॥ నుండి 8-30 గం॥ వరకు

ఏకాంతసేవ — రా. 8-30 గం॥ నుండి 9-00 గం॥ వరకు

శుక్రవారాలలో....

సుప్రభాతం — ఉ. 4-00 గం॥ నుండి 4-30 గం॥ వరకు

సహస్రనామార్చన — ఉ. 4-30 గం॥ నుండి 5-00 గం॥ వరకు

(రు. 6-50 టిక్కెట్‌తో నలుగురు వ్యక్తుల్ని అనుమతిస్తారు)

నిత్యఅర్చన — ఉ. 5-00 గం॥ నుండి 5-15 గం॥ వరకు

శుద్ధి, మొదటిగంట — ఉ. 5-15 గం॥ నుండి 5-45 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 5-45 గం॥ నుండి 7-00 గం॥ వరకు

నళింపు — ఉ. 7-00 గం॥ నుండి 7-30 గం॥ వరకు

మూలవర్లకు అభిషేకం — ఉ. 7-30 గం॥ నుండి 9-00 గం॥ వరకు

(100 రూ. టిక్కెట్‌తో ఇద్దరు వ్యక్తులకు మాత్రమే.)

అలంకారము, రెండవగంట — ఉ 9-00 గం॥ నుండి 10-00 గం॥ వరకు

సర్వదర్శనం — ఉ. 10-00గం॥ నుండి రాత్రి 8-00గం॥ వరకు

ఊంజల్ సేవ — రా. 7-00 గం॥ నుండి 8-00 గం॥ వరకు

(అద్దాలమండపంలో రు. 150 టిక్కెట్‌తో జరుపుకొనవచ్చును. గృహస్థుకు 5 గ్రాముల వెండి డాలర్ బహూకరిస్తారు.)

రాత్రిగంట — రా. 8-00 గం॥ నుండి 8-30 గం॥ వరకు

ఏకాంతసేవ — రా. 8-30 గం॥ నుండి 9-00 గం॥ వరకు

ఆర్జితం వివరాలు :

ప్రత్యేక దర్శనం: రూ. 2-00
సహస్రనామార్చన: రూ. 6-50
నిత్యఅర్చన: రూ. 150-00 (ఏడాదికి)
అర్చన: రూ. 1-00
హారతి: రూ. 0-50

పూలాభిషేకం (శుక్రవారాలలో) రూ. 100-00
ఊంజల్ సేవ (శుక్రవారాలలో) రూ. 150-00
తిరుచ్చి ఉత్సవం: రూ. 63-00
గజవాహనం: రూ. 32-00.

పెట్టిదిపేయైలు ప్తమై యుండెడివి. కొన్ని శకలలు అందదుకులుగా గ్రంథపాతము లతో తప్పులతోనుండగా వానినెల్ల కంట వ త్తిడుకొని సపివరచి, గ్రంథపాతములను స్వయముపూరించి నిర్దుష్టముగా ప్రచురింప జేసినారు. ఈ సంపుటమందు 12 కృతులు అజ్ఞాతకర్తృకములు. 7 కృతులు జ్ఞాతకర్తృకములు. అందు ప్రకటింపబడిన వేంకటా చలపతి శతకములోని దొక్కపద్యము.

విద్దవు టాస్య రంగమున నిల్పి
ప్రబోరవుగాపెకట్టి, యే
ప్రొద్దును వెంటఁ దంబురము బూని
తా త్త్విక నాట్యశాస్త్రపున్
బుద్ధులు పెప్పి, నా హృదయ పుత్రిక
మీకును మేలు పాడఁగా
దిద్దితి వేంకటాచలపతీ!
కలశాంబుధి కన్యకా పతీ!

'శ్రీ వేంకటేశ్వర కళ్యాణ' మను గేయాత్మక రచనమున 6 గేయములు మాత్రమే లభింపగా, మిగిలిన మూడు గేయములను శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిగారు స్వయముకూర్చి ముగింపు చేసినారు. ఆ పూరణము మూల రచన కనుగుణముగానున్నది.

అట్లే కర్త పేరు లేని 'వేంకటశైల నాయక శతకము' ను శోధించి, ఆ శతక కర్త ప్రబంధరాజ విజయ వేంకటేశ్వర విలాస కర్త గుణపవరపు వేంకటేశ్వర కవి యని గుర్తించినారు. వాచవికై ఆయమక శత కములోని దొక మచ్చుతునుక.

కమ్మని శమ్మిదోదుమిని, గమ్మిక
నమ్మకరాంకుఁడెమ్మె పై
విమ్మెయు, విమ్మెయిన్ గదిమి,
యిమ్మెయుఁ గ్రుమ్మెనురమ్మ, రమ్మ, వే,
రమ్మ. కరమ్ము నెమ్మది తిరమ్మగ
నమ్మిన, నమ్మ నెంచి, చి
త్తమ్మున మంచి మేలు విరతమ్మిక
వేంకట శైలనాయకా!

తిరుప్పావై – సప్తపదులు :

ద్రవిడ వైష్ణవులు వేదకల్పముగా అధ్యయనము చేయు 'నాలాయిర' మను ద్రవిడ ప్రథమసహస్రిలో 'తిరుప్పావై' అను ముప్పది పాశురముల గ్రంథమున్నది. అది తెలుఁగు దేశమునందుకూడా వైష్ణవులకు వాచోవిధేయమైయుండును. తిరుప్పావై తెలుఁగుసేత గల గ్రంథము మదరాసు ఓరియంటల్ లైబ్రరీ నున్న సప్తపదులు పదింటిని కనుగొనిరి. ఆ పది పాశురములు తెలుగు పాటలుగా రచించిన వాఁడు శ్రీనివాసగురుడు. కడమ యిర్వది పాశురములను సప్తపదులుగా శ్రీ శాస్త్రిగారనువదించి 1925లో తొలుత ప్రకటించిరి. దానినే కె. వెంకటస్వామి నాయుఁడుగారు తి. తి. దేవస్థానం కమిటీ ప్రెసిడెంటుగా నుండగా (1950) తిరుప్పావై – సప్తపదులు అను పేర మరల ప్రచురించినారు. అరవ మూలములో కూడిన ఈ తెనుఁగు అనువాదము చిన్ని పొత్తమును టి. టి. డి. వారు మరల ప్రచురించుట లెస్స.

శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రి మహోదయులు ప్రాచీన గ్రంథములనుండి శ్రీ వేంకటేశ్వర వర్ణనా పరములైన రచనల నెల్ల సేకరించి ఒక సంపుటముగా ముద్రింపనున్నట్లు (1950) తెల్పినారు. ఆ సంవత్సరమే శ్రీ శాస్త్రిగారు పరమపదించుటచే ఆ సేకరణము ప్రచురింపవలనుపడలేదు. అది ప్రకటితము కావలసియున్నది.

శ్రీ అన్నమాచార్య జీవితచరిత్ర :

సుప్రసిద్ధ సంకీర్తనాచార్యులు తాళ్ళపాక అన్నమయ్య జీవితచరిత్రమును, ఆయన మనుమఁడు చిన తిరువేంగళనాథుఁడు అను పేరుగల చిన్నన్న ద్విపదలో రచించెను. ఈ ప్రామాణిక రచనను సముద్ధరించి ప్రకటించుచు, దానికి 126 పుటలు గల విస్తృత పీఠికను రచించి అనుసంధించినారు. ఇందు వేంకటేశ్వరస్వామి వైభవము (చిత్రములతోకూడ) సంకీర్తనలాధారముగా చరిత్రాదికము ఉపపత్తులతో వివరించినారు.

ఏనాడో ఆరంభించి, ఆగిపోయిన తాళ్ళపాకవారి సంకీర్తనలు 4, 5 సంపుటములు పరిష్కరించి ప్రచురించినారు. అటు పిమ్మటనే, శ్రీమాన్ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ గారు కొన్ని సంపుటములు ప్రచురించిరి. ప్రస్తుతము శ్రీ గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ గారు పరిష్కర్తలై ప్రచురింపజేయుచున్నారు. కాని ఈ సంకీర్తనల ప్రచురణకు ప్రేరణ ప్రధానముగా వేటూరి వారిదే.

సంకీర్తన ప్రచురణ :

అన్నమాచార్యులవారి విగ్రహములను గుర్తించి, వాని ప్రతిబింబములు తీయించినారు. తాళ్ళపాకవారి అరలో తాము, శిష్యుడు శ్రీ ఏ. వి. శ్రీనివాసాచార్యులవారి సాయమున సంకీర్తనల రేకులన్నింటిని వెలికి తీయించిన ప్రథములు ప్రభాకరులే.

లేపాక్షి శిల్పం : ఫోటో: డా॥ వి. కామేశ్వరరావు.

పాక అన్నమయ్య వర్థంతి యుత్స
ం తొలుత ప్రకల్పన మొనరించి-
ఏల ప్రచారమునకు క్రొత్త ఊపిరి
ప. అది యీనాడు దేవస్థానము
లంబముతో అనిదంపూర్వముగా
పూ వు లా రు కా య లు గా వర్ధిల్లు
.

ాలా రచనము :

ప్రభాకరశాస్త్రిగారు వేంకటేశ్వరస్తుతి
ా రచించిన పద్యము లొండు చిత్త
.

వేడుకొండలమీఁద నూరును
యు దరిలేని పట్టునందు
ృతివి దివ్య నిలయంబు లచ్చోట
ంభోగ్యభాగ్యముల్ పరిఢవిల్ల
చుంటి సర్వప్రపంచము ్రమొక్క
వారి కాపదల్ దొడర కుండ
ు కొనుచుంటి వెప్పుడుఁగోటాను
భక్తులను నీ కొండదరికి

ఏము వేనవేలు ద్రవ్యంబుసేక
ంటివి వడ్డితోఁ బెంచి పెంచి
త్తమ్ము తరమగునే నుతింప?
శ్వర దేవ! నిశ్శంక భావ!

ం దూ ధ ర్మ ప్రతిష్ఠానమునకు-వేంక
మహిమాను వర్ణనాపరములైన రచ
లువరించుటలో వారు తమపుగొనిరి.
వివిత లక్ష్యములలో తాళ్ళపాక కవుల
ం వెలువరించుట ఒక ప్రధానాంశము.
క్తి వాఙ్మయమునకు తోడ్పడు
వి. ఆయా రచనల ప్రకటన ఆంధ్ర
ృతమునకు ఎంతో మేలొనగూర్చినది
బూరి ప్రభాకరశాస్త్రి వర్యులు వేంక
వాఙ్మయోద్ధారకులలో ప్రధానులు-
ఖులు.

కిలి లేని భక్తి మనసారఁ దలంచి నమస్క
రించి, మా
కట మార్పవే యన వెసన్ సుఖమిచ్చి
యనుగ్రహించి తో
కర కల్పకంబ! పరికించితి నీ మహనీ
యతల్ 'కలౌ
కటనాయకో' యను సువిశ్రుత సూక్తి
యథార్థ భావమున్.

(ఆంధ్రాభ్యుదయము-మాసపత్రిక-1925)

'వేటూరివారి సారస్వత పరివస్య'
నా సిద్ధాంతవ్యాసము నుండి] *

ప్రకటన రేట్లు

మామూలు పేజీలకు :

పూర్తి పేజీ:	500 రూ
అర్ధ పేజీ:	300 రూ
పావు పేజీ:	150 రూ
ఒక కాలమ్:	200 రూ

సాంకేతిక సమాచారం

పేజీ వైశాల్యం;	275 సెం మీ × 21.5 సెం. మీ
ముద్రణస్థలం:	24″ × 19 సెం. మీ
కాలమ్‌లు:	3
స్క్రీన్ కవరు	100
లోపల:	65

గమనిక :

1. ప్రకటన సమాచారం, బ్లాకులు ప్రకటన దారులే ఇవ్వాలి.
2. అరునెలలకు ముందుగా ప్రకటనస్థలం కేటాయించు కొనదలచిన వారికి 10 శాతం, సంవత్సరానికి ప్రకటనస్థలం కేటాయించుకొనే వారికి 15 శాతం, పై రేట్ల పై తగ్గింపు ఇవ్వబడుతుంది.
3. ఏవిధమైన నోటీసుగాని లేదా ఏకారణంగాని తెలుపకనే ప్రకటనలను తిరస్కరించే హక్కు సంపాదకుడికి వుంటుంది.
4. కవరు పేజీలకు ప్రకటనలు స్వీకరింపబడవు.

ఇతర వివరాలకు :

సంపాదకుడు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

శ్రీ అన్నమాచార్య ప్రాజెక్టు సమర్పణ

శ్రీ అన్నమాచార్య సంకీర్తనలు

(ప్రీరికార్డెడ్ కేసెట్లు - రెండుసెట్లు)

ప్రముఖ గాయకులు శ్రీ పి. బి. శ్రీనివాస్, శ్రీ జి. బాలకృష్ణప్రసాద్, శ్రీమతి ఎస్. జానకి, కుమారి ఎస్. పి. శైలజగార్ల మధురమనోజ్ఞ సంగీత రసధుని

శ్రీ వేంకటేశ్వర గీతమాలిక (మూడుసెట్లు)

కుమారి ఆర్. జి. శోభారాజు, శ్రీ జి. బాలకృష్ణప్రసాదుల గీతికాగుచ్ఛం.

శ్రీ కామిశెట్టి శ్రీనివాసులుగారి భక్తిభావస్ఫోరక వ్యాఖ్యానంతో

మచ్చుకి ఇదిగో ఈ పాటను చూడండి.

పాపపుణ్యముల పక్వమిదెరుగను
నాపాలిటి హరి నమోనమో
మానసవాచక మతకర్మంబుల
తానకముగ నీ దాసుడను
పూని త్రిసంధ్యల భోగభాగ్యముల
శానాగతులను నమోనమో
పలుమగా జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తుల
ఇలలో నీకే హితభటుడ
వెలుపల లోపల వేళావేళల
నలినాక్ష నీకు నమోనమో
పుట్టుక తొలితను పుట్టినమీదట
అట్టె నీ శరణాగతుడ
గట్టిగ శ్రీ వేంకటపతి నీ కృప
వట్టపరమైతి నమోనమో.

వ్యాఖ్యానం

ఏది పాపమో, ఏది పుణ్యమో నాకు తెలియదు. వీని పర్యవసానాన్ని కూడా నేను తెలుసుకోలేను. నాకు బుద్ధి వచ్చినప్పటి నుంచి తెలిసింది ఒక్కటే! నీవు నాపాలిట వేల్పువు.

ఇది సమయం, ఇది అసమయం అనే జ్ఞానం లేదు. నీ దివ్యనామాన్ని స్మరించడమే నాకు తెలుసు. జనన మాదిగా నేను శరణువేడి నీ చరణాల వద్ద పడివున్నవాడిని; నీవాడిని. నన్ను కరుణాకా, కాపాడే బాధ్యత నీదే.

అన్నీ ఇలాంటి అలౌకికానుభూతిని కలిగించే పాటలే—

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం సమాచార కేంద్రాలలో తగ్గింపు రేట్లకు పై కేసెట్లు దొరుకుతున్నాయి. త్వరపడండి. ఈ అవకాశాన్ని జారవిడుచుకోకండి.

పొడుపుకథల తాత్త్వికత

డా. కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి

> జానపదులు సృష్టించిన పారమార్థికసాహిత్యంలో 'తత్త్వాలు' విశిష్టమైనవి
> అవి మాతృకగా పొడుపుకథలెన్నో పుట్టుకొచ్చాయి. తత్త్వచింతనలో
> ఇవి మేధావుల రచనల కేమాత్రం తీసిపోనివి. సం॥

వేదాలు సూత్రీకరించినట్టి, ఉపనిషత్తులు ప్రవచించినట్టి పరబ్రహ్మమొక్క తత్త్వాన్వేషణం అనాదిగా కొనసాగుతూనే ఉంది. తత్త్వచింతనం అనేది మానవజీవనంలో పెన వేసుకొనిపోయిన ఒక అంశమయింది. ప్రాణిప్రకృతుల సత్యనిరూపణార్థం తత్త్వచింతనం ఆవిర్భవించింది. శాస్త్రీయ విజ్ఞానం ప్రపంచంలోని అన్ని దిశల్ని స్పృశించని కాలంలోనే ప్రకృతి పరత త్త్వాల్ని గూర్చి పంచభూతాల్ని గూర్చి చింతన ప్రారంభమయింది. భౌతికపరమైన సత్యాల్ని శాస్త్రీయ విజ్ఞానం వెల్లడిస్తున్నా మనిషికి సంతృప్తి కలుగడంలేదు. అందు వల్లనే కర్మకాండకు, జ్ఞానకాండకు సంబంధించిన విషయాలతో, తద్వివరణలతో, తర్కాలతో బృహద్గ్రంథాలు ఆవిర్భవించాయి. భారతీయ జనతలో ఏ కొందరో ఈ విషయం తెలిసినవారు. జానపదులు ఈ గ్రంథాల ముఖం కూడా చూడలేదు. కానివారు ఉపనిషద వేదాంత భావనాలంబితమైన సాహిత్యాన్ని అతివేలంగా సృష్టించారు. స్పష్టాస్పష్టమైన జానపదమార్మిక కవిత్వాన్ని కుప్పలు తెప్పలుగా, కుమ్మరించారు. అవి కాలజ్ఞాన తత్త్వాలుగా, ఆత్మ బోధామృతాలుగా, కలిప్రమాణాలుగా ఇంకా అనేక నామాలతో పిలువబడ్డాయి. ఆయా వ్యక్తుల నామాల్ని బట్టి తత్త్వాలని పిలువ బడ్డవికూడా కొన్ని ఉన్నాయి. జానపద సాహిత్యంలోని పారమార్థిక గేయాల్ని తమ తమ గ్రంథాల్లో పరిశోధకులెందరో ఇంతకు మునుపే చర్చించారు. ఇక్కడ మాత్రం పొడుపుకథల ఛాయలున్న కొన్ని జానపద ప్రహేళికల్ని పరిశీలిద్దాం. తత్త్వంలో కర్మ జ్ఞాన భక్తులు అవిభాజ్యాలైనందువల్ల ఈ పొడుపుకథల్ని కర్మసంబంధులనీ, జ్ఞాన సంబంధులనీ, భక్తి సంబంధులనీ విభజిద్దాం.

కర్మసంబంధులు :

భారతీయతాత్త్విక జీవనంలో కర్మకు అత్యంతప్రాధాన్యముంది. కర్మమన్నంతనే నిత్యానుష్ఠాన జీవన కార్యక్రమాలకు అతి దూరమయిందని కొందరు భావిస్తుంటారు. జీవితాన్ని అనుశాసనబద్ధంగా తీర్చిదిద్దుకో డానికి, మానవుణ్ని క్షణక్షణ కర్మానుగామిగా రూపొందించడానికి, చేసేపనికి పవిత్రతను ఆపాదించడానికి మాత్రమే కర్మకాండ ఆవిర్భవించింది. ఇటువంటి కర్మలు నిత్య నైమిత్తిక కామ్యనిషిద్ధాలని తెలుపబడ్డాయి. భారతీయులు స్మృతి శాస్త్రసిద్ధాంతానుసారులై అనాదికాలంనుండి ఇటువంటి కర్మల్ని ఆచరిస్తూనే ఉన్నారు. సమాజంలో కాలక్రమంగా వచ్చిన పరిణామాల్ని పరిశీలిస్తూనే కర్మకాండలో అనేక పరివర్తనలు తెచ్చారు. కర్మశాస్త్రాలు ధర్మశాస్త్రాలు ఛాందసాలైన పిడివాదాలకు దిగక, కరడు గట్టిన మానిసులుగా వ్యక్తుల్ని సిద్ధంచేయక, మనోవికాసానికి సమాజ శ్రేయస్సును ఆకాంక్షించే సత్కర్మకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చాయి. ఆ కారణాన్నే జానపదులు పుస్తకాల్ని చూడకున్నా తద్విషయ జ్ఞానాన్ని కర్ణాకర్ణిం చి మస్తకాల్లోకి యెక్కించారు.

కుంటనిండె–కుంటయెండె
కుంటయెన్కా–పంటపండె
పంటగోసీ–కుప్పలెత్తి
కుప్పగాలె–అప్పుదీరె

(కుమ్మరావం)

కుంట నిండింది, కుంటలోకి ఒండ్రుమట్టి వచ్చింది. కుంట యెండింది. ఇక ఆ బంక మట్టి కుమ్మరికి పంటేమరి! అతడు ఆ కుంట వెనుకనె ఆ మట్టితో కుండల పంట పండించాడు. కుమ్మరిసారెపై కుండలు ఎది గెదిగి వస్తాయి. ఆ కుండల్ని కుమ్మరి కోస్తాడు. వాటిని రకరకాలైన పద్ధతులతో

తీర్చిదిద్దుతాడు. ఎండబెడతాడు. ఆతర్వాత కుప్పలెడతాడు. కుప్ప కాలుస్తాడు. ఈ కాల్చ డాన్నే కుండలు వాసడం అంటుంటారు. అప్పుదీరడం ఇక కుండలమ్మిన పిదపనే జరుగుతుంది. కుంట నిండడం, ఎండడం, కోయడం, కుప్పలెట్టడం, కాల్చడం ఈ పొడుపుకథలో ప్రధానాంశాలు.

కాలజ్ఞాన తత్త్వాల్లో యాగంటివారి పేరిట ఉన్న యేలల్లో ఇటువంటివి యెన్నో ఉన్నాయి. కాని ఇది లేదు. ఆకాశవాణి ప్రసారం చేసిన యాగంటివారి తత్త్వాల్లో ఇది వినిపిస్తోంది.

కుంటనిండి పంటపండి
పంటపండి కుప్పగాలే
కుప్పగాలీ అప్పుతీరెరా – యా గంటి లింగ
దీని భావము నీకు దెలుసూనా

ఇటువంటి తత్త్వాలనుండి జారి జాన పదుల నోటపడి కొన్ని మార్పులతో చేర్పు లతో పొడుపుకథా రూపాన్ని సంతరించు కొన్న వాటిలో పై కర్మప్రహేళిక ఒకటి. కర్మమంటే పని. కుమ్మరిపని ఇందులో ఉంది. మర్మంతోకూడిన తత్త్వముంది. అందువల్ల తాత్త్విక ప్రహేళికల్లోని కర్మ సంబంధుల్లో ఇది చేర్చబడింది.

ఆకూలేని అడవిలోన
మేకలైదు మెయ్యాబోతే
కండ్లులేని వాడు సూసేరా
కాళ్లులేనివాడు ఉరికేరా
(చెరువు-చేపలు-ఎంద్రకాయ-పాము)

ఆకులేని అడవి చెరువు. మేకలైదు చేపలు. కండ్లు లేనిది ప్రాము. ఈ తాత్విక సంబంధి పొడుపుకథ భావమే ఉన్న తత్త్వ మొకటి కనిపిస్తోంది.

ఆకులేని అడవిలోన
తోకలేని మృగము బుట్టె
తోకలేని మృగమూ కడుపూనా – ఓ యాగంటిలింగా
ఈకలేని పక్షిబుట్టెరా!

ఈ తత్వంలో అంతూపొంతూ చిక్కని ఇటువంటి భావాలుగలవి యెన్నో ఉన్నాయి. ఇటువంటి వాటినుండి దూరమై అర్థదిశకు దగ్గరై ఇవి తాత్త్విక సంబంధి పొడుపుకథలుగా మారాయి.

ఊరులేని పాటిమీదా
పేరులేని గరిక మొలచే
నోరులేని లేడి మేసేరా
ఓరితమ్మి ఓరి అన్న
దీనిలోని మాయయేందిరా!

ఊరిలేని పాటితోలు
పేరులేని గరికచాలు
నోరులేని లేడి కత్తి (వాలు)
ఓరితమ్మి ఓరి అన్న
దీనిలోని మాయ యిదేరా!

పాటిఅంటే పాటినేల. సాంద్రమైన నేలను పాటినేల అంటారు. ఓ ఊరు పాడుబడితే అక్కడ దిబ్బ యేర్పడుతుంది. దానిని గ్రామీణులు పాటిగడ్డ అంటారు. సెత్తి వెంద్రుకల్ని కత్తిమేసింది-అదీ విడుపు. క్షుర కర్మ కర్మే. కనుక ఇదికూడా కర్మసంబంధి పొడుపుకథల్లో చేర్చడం జరిగింది.

ముంతల సెట్టు
సెట్టుకు కాయ,
కాయ పండయింది,
ముంత పగులకుండ
పండు తెగుతది
(కడుపు, బీజం, పిండం, ప్రసవం)

ముంతఅంటే దేహం, చెట్టంటే ఉదరం, కాయఅంటే బీజం, పండంటే పిండం, ముంత పగలకుండ అంటే శరీరం చెడకుండ; పండు తెగుతుందంటే ప్రసవమవుతుందని అర్థం. భారతీయ సంస్కృతి షోడశ కర్మల్ని ప్రతి పాదించింది. గర్భానికి గర్భస్థశిశువుకుఎన్నో కర్మలు చేయవలసి ఉన్నాయి. ఈ రోజు మందుల్ని ఉపయోగించడం తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోడం ఎటువంటిదో కర్మా చరణంకూడా అటువంటిదే. ఆ కారణాన్నే ఈ ప్రహేళికను తాత్త్విక సంబంధమైన కర్మ ప్రహేళికల్లో చేర్చడం జరిగింది.

విడుపు కథలుండి అర్థవివరణాను కూల్యా లైన కర్మ సంబంధి తాత్త్విక ప్రహేళికలు జానపదుల్లో మిక్కిలి తక్కువగా వినిపిస్తు న్నాయి. అవికూడా వడ్రంగి, కమ్మరి, కంసాలి మొదలైన వృత్తిపనులు చేసే వృద్ధులు మాత్రమే పొడుస్తున్నారు. వారు కూడా తాము పొడిచిన పొడుపుల్లో సగానికి పైగా విడుపుల్ని చెప్పలేని స్థితిలో ఉన్నారు. తాత్త్విక ప్రహేళికల్లో కర్మ సంబంధుల రాశి తక్కువదే అయినా వాసి గణనీయమయిందే!

పరమాత్మ పథమం

పాదరాదా పదము పదిజన్మలకు వరము
పట్టరాదాపథము పరమాత్మ పథము ॥పాద॥

యుగములను జగములను నడిపించు పథము
బహుగొప్పసామ్రాజ్య మొనగూర్చు పదము
ఇహపరమ్ములకైన ఇలపైన పదము
సుఖశాంతులను గూర్చు చక్కనీ పదము ॥పాద॥

ఏడేడులోకాలు వెలిగించు పదము
ఎదలోన మదిలోన మెదిలేటి పదము
ఎల్లదేవతలు కొలిచేటి పదము
ఏడుకొండలపైన వెలసినా పదము ॥పాద॥

– ఆదూరి సత్యవతీదేవి

జ్ఞానసంబంధులు :

బ్రహ్మజ్ఞానావిష్కరణలో భారతీయ సంస్కృతి విశ్వవిశాలాలైన భావాల్ని సంభావించింది. ఈ విషయంలో మహర్షుల దర్శనాలు ఉపనిషదమృతాన్ని ప్రవహింప జేశాయి.

"ఈశ్వరుడు ఈ జగత్తు అంతటా వ్యాపించి ఉన్నాడు. తేజస్సులాగా సర్వత్రా వ్యాపించిన ఆ బ్రహ్మాన్ని నేనే, పూర్ణమై అక్షరమై ఉన్న ఈ బ్రహ్మం ఓం అని చెప్పబడుతున్నది. ఈ ఆత్మే బ్రహ్మం, ఆ బ్రహ్మం స్వయంప్రకాశమానుడైన ప్రత్యగాత్మే స్వరూపంగాగలది, ఏకైక చైతన్యమే బ్రహ్మం, ఆ చైతన్యమే ప్రజ్ఞానం, ఆ ప్రజ్ఞానమే బ్రహ్మం, ఎక్కడ నుండి భూతాలు ఇక్కడ పుట్టాయో, దేనివల్ల జీవిస్తున్నాయో, మరణం ద్వారా దేనిలో లయమవుతున్నాయో అదే బ్రహ్మమని గ్రహించండి. విజ్ఞానమే బ్రహ్మ, జ్ఞానంకన్నా పవిత్రమైనదింకొకటి లేదు."

ఇట్టి మహావాక్యాలెన్నో బ్రహ్మజ్ఞాన స్వరూపాన్ని వివరించాయి. అయినా అన్వేషణ ఆగలేదు. ఇంకా కొనసాగుతూనే ఉంది. మహర్షిప్రోక్తాలైన ఇటువంటి మహావాక్యాల్ని ఊతగా తీసుకొని కథలూ గాథలూ ప్రాదుర్భవించాయి. అవి మౌఖిక ప్రచారాన్ని పొంది భారతీయ జనజీవనంలో ప్రవేశించాయి. అటువంటి వాసనాలంబితుడైన జానపదుడు ఆ భావనా మననధ్యానాలచేత జానపగేయ సాహిత్య శరీరంలో ఆత్మసదృశమైన తత్త్వాన్ని ప్రతిష్ఠించాడు. అట్టి తత్త్వంలో కర్మజ్ఞాన భక్తి మార్గాలు పరమోదాత్తాలైనవి. జానపద గేయ సాహిత్యాంతర్భాగాలుగా పరిగణించదగినట్టి తాత్త్విక సంబంధులైన పొడుపు కథల్లో అటువంటి జ్ఞానమార్గ ఛాయలు ఎడనెడ కనిపిస్తున్నాయి. అందులో కొన్ని పరిశీలిద్దాం.

మూడుమూరల తోటలోన
ఆరుమూరల కాయగాసె
అడుగులేనిదొంగ వచ్చె
తొడిమలేని తెంపు దెంపె
(మనిషి ప్రాణంతీయడం)

మూడుమూరలతోట ముజ్జగాలు. ఆరుమూరల కాయ మనిషి. అడుగులేని దొంగ యముడు. తొడిమలేని తెంపు దెంపడం ప్రాణం దీయడం - రూపు మిగలకుండడం. ఇది యెవరి తత్త్వానికో అనుసరణకావాలి. వృద్ధజానపదులు దీనిని పొడుపుకథగా చెబుతున్నారు. మనిషిని ఆరుమూరల కాయ అనడంలో అరిషడ్వర్గాల్లో తిరిగేవాడనే ఉద్దేశ్యం ఉందేమో! యమధర్మరాజును అడుగులేని దొంగ అనడం జానపదుల నిశిత పరిశీలనానికి నిదర్శనం.

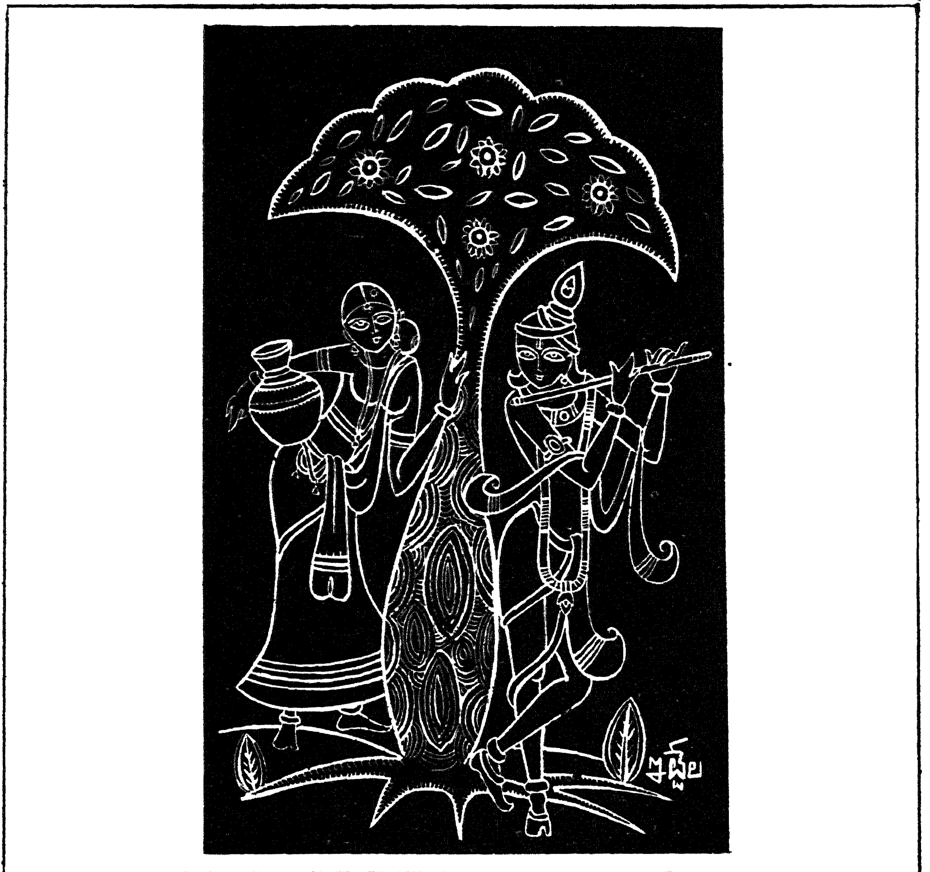
చంద్రగిరిల చెట్టుపుట్టె
తిరుపతిల తీగపారె
ఆకాశాన కాయగాసె
పర్వతాన పండుపండె
(చంద్రుడు)

చంద్రుడెక్కడో జన్మిస్తాడు, ఆ వెన్నెల తీగ ఎక్కడెక్కడికో పారుతుంటుంది. నిజానికది ఆకాశాన కాసినకాయ. అస్తమయ కాలానికి అది అస్తాద్రిపై పండువలె అవుతుంది. పండురూపం పొందిన తర్వాత అందరేమవుతారో చంద్రుడూ అదే అవుతాడు బ్రహ్మపదార్థం విశ్వవ్యాప్తమయింది. జానపదుని భావనకూడా విశ్వవ్యాప్తమై ఉంది.

మర్మకవిత్వం ఛాయలోకి వచ్చే ఇటువంటివి కొన్ని ఏగంటివారి రచనల్లో తుమ్మెద పదాలుగా కనిపిస్తున్నాయి. ఇటువంటి పదాలు జానపదుల నోళ్ళలో నానుతూ అనేక విధాలుగా మార్పులు చెందుతూ ఏది మాతృకో ఏది ప్రతికో గుర్తించలేని దశకు వచ్చింది.

చన్నులేని ఆవుపాలు
చెయ్యిలేని వాడుపిండె
అగ్నిలేని పాలు కాగె
నోరులేని బాలతాగె
(వాన)

ఆకాశదేవతే ఆవు. ఆ మె వర్షిస్తోంది. ఆ దేవతకు స్తనాలులేవు. ఆ పాలను పిండే వానికి చేతులులేవు. భూమిమీద అగ్నిలేదు,

మోయింపకోయ్ మురళీ.... చిత్రం: ఇ. గోపాలరావు.

కాని పొలు కాగుతున్నాయి. భూమికి నేరు లేదు. ఆ భూబాల ఆ పొలాను తాగుతోంది. ఆకాశమంతా అల్లుకుపోయిన మహత్తాన్ని అద్దంలో పట్టిచూపాడు జానపదుడు.

క్రాంత దర్శులైన మహర్షులు భావించిన విశ్వవిశాలాలైన ఉపనిషద్ భావనలకు, వసుధైక కుటుంబాదర్శాన్నికై కలలుగన్న ప్రాచీనార్వాచీన ప్రాక్పశ్చిమ మేధావుల రచనలకు జానపదుల తాత్త్విక విజ్ఞానం ఎంతమాత్రం తీసిపోయేదికాదు. శబ్ద సంస్కారాన్ని మించిన అర్థ సంస్కారంతో జానపదుల తాత్త్విక ప్రహేళికలు దివ్యాలై భవ్యాలై అందరిని ఆలోచనా విహంగాలుగా చేసేస్తున్నాయి. ఇక భక్తి ప్రహేళికలపై అటువంటి విహంగ వీక్షణం చేద్దాం.

భక్తి సంబంధులు :

మంచికి ప్రతీక అయిన దైవాన్ని గూర్చి జీవులుచేసే ధ్యానం భక్తి అనబడు తుంది. ఈ ధ్యానానికి యెన్నో సోపానా లుంటాయి. జీవునిలో దైవ సంపదఉంది. అజ్ఞానం వల్ల అది తెలియదు. భక్తిద్వారా జీవుడు తనలోని దైవీగుణాల్ని గుర్తిస్తాడు. అహంకార మమకార వర్జితుడవుతాడు. సమ త్వాన్ని ఆచరణలో పెడతాడు. తనవారూ పరులూ అనే భేదభావం విడిచి అందరొక్క టనే మానసిక స్థితిని పొందుతాడు. అమృత పుత్రుడైన మానవునిలోని దైవీ సంపదను లోకకల్యాణార్థం ఉపయోగించే నిమిత్తమై భక్తి ఆవిర్భవించింది. భక్తి తత్త్వానికి సంబంధించిన సాహిత్యమెంతో పుట్టింది.

అట్లే జానపద సాహిత్యంలో భక్తికి సంబంధించిన గేయాలు, వచనాలు, గేయ వచనాలు ఎన్నో కనిపిస్తున్నాయి. పొడుపు కథల్లో పటిష్ఠమైన భక్తి తత్త్వం కనిపించదు. కొన్ని పొడుపుల్లో మాత్రం దైవాన్ని స్మరిం చడమో లేదా దైవీ చిహ్నాల్ని తలంచడమో గమనిస్తాం. అంతమాత్రానికే భక్తి అన బడదు, కాని జానపదులు భక్తిభావ సంభృ తులనడానికి అవి నిదర్శనాలవుతాయి. అటువంటివే కొన్ని ఈ శీర్షిక క్రింద చూపిం చడం జరుగుతుంది.

ఇంతంత గుడిగాదు
ఈశ్వరుని గుడిగాదు
కంచు గోపురముగాదు
కదిలించరాదు

(ఆకాశం)

ఆకాశం శూన్యం. అది యెవరికి నిలయ మని యెలా చెప్పగలం? ఎక్కడ మానవు డుంటాడో అక్కడ ఈశ్వరుడుంటాడు. లేనిది ఉన్నట్లు కనిపిస్తోంది. అది యెంత ఉంది? ఇంతాఅంతా లేదు, ఎంతో ఉంది. అందుకే కదిలించరాదనే సత్యాన్ని పలకడం. ఈ పొడుపుకథలోని కూర్పును పరిశీలిస్తే ఇది కూడా జానపదుల తత్త్వమే అనిపిస్తుంది.

పచ్చ పచ్చనిదదే
పసుపూసుకునే దదే
దేశం తిరిగే దదే
దేవుని పక్కల పండేదదే

(బంతిపువ్వు)

మనిషి అలంకార ప్రియత్వాన్ని దేవుని ద్వారా తీర్చుకొంటున్నాడు. కళానైపు ణ్యాన్ని ప్రకటించుకొంటున్నాడు. కొందరు దైవాన్ని అలంకార ప్రియునిగా చేశారు. పూలరంగనిగా మార్చారు. అందువలన బంతిపువ్వుపై పుట్టిన ఈ పొడుపుకథలోని చివరిపాదం వల్ల భగవంతుని భోగప్రియ త్వాన్నే జానపదుడు చెప్పడం జరిగింది. భగవత్తత్త్వం సామాన్య మానవునికి కూడా అర్థమయ్యేట్టు కథా రూపక ప్రచారం జరి గింది. అందువల్ల విద్యాగంధశూన్యుడైన జానపదునికి దైవీ గుణాలు తెలిశాయి. అసురీగుణాలు అర్థమయ్యాయి. ఆ కార ణాన్నే దైవానికి తన సర్వస్వం అర్పణ చేసుకొనేట్టి, లేదా తృణమో పణమో సమ ర్పించుకొనేట్టి మానసిక స్థితికి మానవుడు వచ్చాడు. జానపదుడేమో తోటలో పూచిన బంతిపూవుకే విశ్వజనీనతను ఆపాదించాడు.

ఓహో సన్యాసి
నీపైనిండ విభూతి
నీ సేతులకు శంఖు చక్రాలు
నీ నెత్తిన రుద్రాక్షలు

(ఆముదం చెట్టు)

అటువంటి దైవీతత్త్వాన్ని ప్రచారం చేయడానికి కొందరు సన్యాసజీవనం చేపట్టారు. నిరలంకృతులై నిరాడంబరులై సంచరిస్తూ సమాజాన్ని దైవీతత్త్వంద్వారా ఏకసూత్రాన బంధించడానికి వారు ప్రయ త్నం చేశారు. అటువంటి సన్యాసులను ఆముదం చెట్టుకు సంకేతించారు. భగ వంతునిపై భగవద్భక్తులపై జానపదుల విశ్వాసం అచంచల మయింది.

గుడివెనుక నల్లన
గుడిలోన తెల్లన

(కొబ్బరి కుడుక)

గుడిచుట్టు నల్లన
గుడిలో తెల్లన

(అన్నంకుండ)

గుడినిండ నిప్పులు
గుడికి తాళం

(దానిమ్మపండు)

గుడిలోన నల్లన
గుడివెనుక తెల్లన

(గులాబి)

ఇటువంటివన్ని భక్తి సంబంధులైన పొడుపుకథలేం కావు. కాని కొన్ని ఛాయలు న్నాయి. జానపదుని హృదయంలో దైవా నికి సంబంధించిన దైవీ చిహ్నాలకు సంబం ధించిన కొన్ని కల్పనలున్నాయి. అటు వంటి కల్పనల్ని ఈ పొడుపుకథల్లో దిఙ్మా త్రంగా జానపదులు ప్రదర్శించారు. కేవలం అటువంటివాటినే ఆధారంగా తీసుకొని భక్తి సంబంధులనే ఈ శీర్షిక క్రింద జానపదుల కొన్ని పొడుపుకథల్ని ఉదాహరించడం జరిగింది.

మొత్తం మీద జానపదుని తాత్త్విక జీవనంలో కర్మజ్ఞాన భక్తి మార్గాలకు అత్యంత ప్రాధాన్యం ఉంది. జానపద తాత్త్వికప్రహేళికలు అధికంగాలభించకున్నా జానపదుల పారమార్థిక సాహిత్యానికి యెటువంటి కొరత లేదు. భక్తి సుదీర్ఘాలైన కథలద్వారా ప్రచారమవుతుంది. ముక్త కాలవంటి పొడుపుకథా పద్ధతులు భక్తికి వాహకాలు కాజాలవు. తాత్త్విక విషయాల్ని అందించలేవు. ఒక్కొక్క భావన ఒక్కొక్క రీతిగా ఉంటుంది. ఆ భావనల్ని ఆ రీతుల్లో చెప్పడమే మంచిది. *

యువ వాణి

యోగంతో రోగనివారణ

అందరూ అనుకొనేటట్లుగా యోగాభ్యాస మంటే కేవలం ఒక వ్యాయామప్రక్రియ కాదు- అదొక ప్రత్యేక ఆధ్యాత్మిక సాధన - దానితో శారీరక మానసిక రుగ్మతల్నికూడా నయం చేసుకోవచ్చునని చెబుతున్న ఈ వ్యాస రచయిత్రి శ్రీమతి ఎస్. ఆర్. వై. రాజ్యలక్ష్మీదేవి తిరుపతిలోని యోగపరిశోధనా కేంద్రంలో ప్రిన్స్‌పాల్‌గా పనిచేస్తున్నారు.

ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము అను ఆర్యోక్తి అందరికి తెలిసినదే. ఆరోగ్యము కాపాడుకొనుట రెండు విధములు. ఒకటి వ్యాధులు రాకుండగనే నివారించుకొనుట. రెండవది వ్యాధులు వచ్చిన తరువాత నయం చేసికొనుట. చికిత్సా విధానము లనేకములు గలవు. పాశ్చాత్య వైద్యవిధానము, ఆయుర్వేద, యునాని, హోమియోపతి మొదలగు వైద్యవిధానములు. కాని పై చెప్పబడిన వైద్యవిధానములలో రోగము వచ్చిన తరువాత చికిత్సపొంది బాగుచేసుకొను విధానములు చెప్పబడినవేగాని రోగమే రాకుండా చేసుకొను విధానము అంతగా చెప్పబడలేదు. మరొక ముఖ్య విషయమేమన పై చెప్పబడిన వైద్యశాస్త్రములలో భౌతికదేహానికి సంబంధించిన వ్యాధులను నయముచేయు పద్ధతులు చెప్పబడినవేగాని మానసిక సంబంధమైన అశాంతికి చికిత్స చెప్పబడలేదు. యోగశాస్త్రము సరిగా అభ్యసించినవారు ఇహపరలోకములలో సుఖశాంతులను సులభంగా పొందవచ్చును.

ప్రాణము ఆత్మకు శరీరమునకు సంబంధమును కల్పించుచున్నది. ఆరోగ్యంగా వుండాలంటే ఈ ప్రాణవాయువును వశము చేసికొనుట చాలా అవసరము. యోగశాస్త్రము పంచవాయువులగురించి బోధించుచున్నది. అందువలన ఆరోగ్యమునకు యోగ చికిత్స యితర చికిత్సలకంటె మంచిది. అంతేగాక యోగభ్యాసమువలన క్రమశిక్షణ అలవాటగును.

యోగమనగా ముక్కు మూసుకొని కూర్చుండుట లేకకొన్ని ఆసనములువేయుట అను అపోహ సామాన్యప్రజలలో ఎక్కువగా వున్నది. అందువలన యోగమనగానేమి? యోగమువలన ఆరోగ్యము చెడకుండా కాపాడుకొనుట ఎట్లు? మానసిక ఆరోగ్యము, శాంతి ఎట్లు పొందగలరు? రోగమువచ్చిన దానిని సులభముగా యోగాభ్యాసము ద్వారా నివారించుకొను మార్గమేమి? వీటిని గురించి క్లుప్తముగా తెలియపరచదలచుకొన్నాను.

ప్రస్తుతము చాలామంది జాతీయ సమస్యలుగా మారిన క్షయ, కుష్టు, మలేరియా, ఫైలేరియా, నేత్రవ్యాధులు, పోలియోలతో బాధపడుచున్నారు. మనలో చాలా మంది మధుమేహము, రక్తపుపోటు, ఉబ్బసము, కీళ్ళనొప్పులు, మొ॥గు వ్యాధులతో చిరుతప్రాయము వారుగూడా బాధపడుచున్నారు. ఈ వ్యాధులన్నింటికి యోగచికిత్స చాలా ఉపయోగపడుచున్నది. ఈ చికిత్సను శాస్త్రీయముగా, ఆధునిక పద్ధతులద్వారా తిరుపతి యోగపరిశోధనాలయములలో ఉచిత భోజన వసతి సదుపాయములను కలిగించి వ్యాధులను నయము చేయుచున్నారు.

యోగమనగా "యోగఃచిత్తివృత్తి నిరోధః" అని పతంజలి యోగశాస్త్రములో చెప్పియున్నారు. పలువిధములుగా పోవు మనోవృత్తులను నిరోధించి, దృష్టిని అంతర్ముఖము చేసి మనస్సును భగవంతుని యందు ఏకాగ్రము చేయుట యోగము. మనస్సునకు దేహ ఆరోగ్యమునకు సంబంధము కలదు. మనస్సునకు ప్రాణమునకు సంబంధము కలదు. ఎవనిచేత మనస్సు కట్టుబడుచున్నదో వానిచే ప్రాణము కట్టబడును. ఎవనిచే ప్రాణము కట్టుచున్నదో వానిచే మనస్సు కట్టబడుచున్నది. శారీరకారోగ్యము, మానసికశాంతి, మనోనైర్మల్యము, చిత్తశుద్ధి, కర్మశాంతియైన మోక్షమును పొందుటకు అష్టాంగయోగము ఒక చక్కని మార్గమని పురాణేతిహాసములు చాటుచున్నవి. యమ, నియమ, ఆసన, ప్రాణాయామ, ప్రత్యాహార, ధ్యాన, ధారణ సమాధులని ఎనిమిది అంగములు కలవు.

అందు యమ నియమములు అహింస సత్యాస్తేయ, బ్రహ్మచర్య అపరిగ్రహములు, శౌచ, సంతోష, తపస్స్వాధ్యాయ, ఈశ్వర ప్రణిధానాని నియమః అని పతంజలి చెప్పియున్నారు. ఈ యమ, నియమములలో మితాహారము, శౌచము ఆరోగ్యమునకు చాలా ముఖ్యము, శ్రీ కృష్ణుడు భగవద్గీతలో

యుక్తాహార విహారస్య యుక్త చేష్టస్య కర్మసు
యుక్త స్వప్నావ బోధస్య యోగోభవతి దుఃఖః

అని చెప్పియున్నాడు.

పుష్పం సుమధురం స్నిగ్ధం
గవ్యం ధాతు ప్రపోషణమ్
మనోభిలషితం యోగ్యం
యోగీ భోజన మాచరేత్.

[హఠయోగప్రదీపిక]

దేహమునకు బలమును కలిగించునవి, నేతితోకూడినవి మధుర పదార్థములు. ఆవుపాలు మున్నగువానితో కూడినవి. సహజరుచి కరములయినవి. ధాతుపుష్టి నొసగునవి. యోగము వృద్ధిచేయునవి అగు భోజనమును యోగులు తినవలయును.

సుస్నిగ్ధ మధురాహారః
చతుర్థాంశ వివర్జితః
భుజ్యతే సంప్రీత్యై
మితాహారస్స ఉచ్యతే.

[హ॥ప్ర]

మిగుల మెత్తనైనది, మధురమైనది అగు ఆహారము ఉదరము మూడు భాగ

పంచరత్న మాలికా

తిరువేంకటనాథపదాంబురుహ
భ్రమరాయిత మన్నయ మాకలయే
కలనాదమనోహరగీతశతైః
విపశీకృతసర్వదిశావలయమ్ ॥

విరాగమప్యనేకరాగభాసురం ద్వయాశ్రితమ్
ద్వయాతిగే పదే విరాజమాన మప్యభంగురే
గుణత్రయావినాకృతం ముహుర్గుణై రలంకృతం
సమాశ్రయే గురుం లఘూకృతార్తిభార మన్నయమ్ ॥

పరిపాలయ దేశికశీతరుచే
మయి పాతయ కామపి దృష్టికలాం
అవలంబ్యలతామివ తాం సుదృఢాం
అధిరోఢుమనాః పదవీం పరమాం ॥

తాళ్ళపాకవంశవార్ధిభూషణం సుభాషణం
తోషితాఖిలాంధ్రలోక కీర్తనం సువర్తనమ్
వేదినం సమగ్రభక్తివాదినం వినోదినమ్
భావయే మహానుభావ మన్నయార్యదేశికమ్ ॥

కిరంతం సమంతాన్నవం గీతచూర్ణమ్ (సారమ్)
గుణై రాశ్రితానామ్ మనోమోహ(వేష్ట)యంతమ్
శ్రియఃకాంతగేహే చరమ్ భక్తిచోరమ్
భజే దేశికేంద్రమ్ సదాభీష్టసిద్ధ్యై ॥

ఇతి దాసానుదాసేన శ్రీనివాసేన కల్పితామ్।
మాలికాం ప్రతిగృహ్ణీయాదన్న మాచార్య దేశికః ॥

– ఎల్లంరాజు శ్రీనివాసరావు

ములు నిండువరకు సంప్రీతిగా భుజింపబడు నది మితాహారమని చెప్పబడుచున్నది.

మితాహారమును భుజించవలయును. మితాహారమనగా సాత్త్వికాహారము. కడుపు నిండా భుజించక అర్ధభాగము భుజించి నాలుగవవంతు నీటితోనింపి మిగిలినది వాయుధారణకు వదిలి వేయవలెను. అపథ్య కరములైన మత్స్యమాంసాదులు, మద్య పానము విసర్జింపవలెను. తరువాత శౌచము; శౌచమనగా శరీరమును మన స్సును పరిశుభ్రముగా వుంచుకొనుట. వ్యాధికి మాలిన్యమే కారణము. నేతి, ధౌతి, నీలి, కఫాలభాతి, త్రాటకము మున్నగు క్రియలు శరీరములోని మలములను శుభ్రముచేసి మలబద్ధకము నివారించి ఆరో గ్యము కలుగచేయును. జఠరాగ్నిని చక్కగా వృద్ధిచేసి జీర్ణశక్తిని అభివృద్ధి చేయుటవలన సదా ఆనందము నొసగును. సకల వ్యాధులులను నయము చేయును. కఫాలభాతి వలన కలిరోగములు నివారింప బడుచున్నవి. "కఫరోగాంశ్చవింశతిః" (హఠయోగప్రదీపిక) చక్రి కర్మవలన ప్రేగులయందు నిలిచియుండు దుర్మల ములు తొలగింపబడును. మూలచక్రము విస్తారమగును. శూల, గుల్మము మున్నగు వ్యాధులు నివారణ యగును. దీపనము కలుగును. శంఖ ప్రక్షాళనము వలన కఫ పిత్తములు నివారించబడును. గజకరణి వలన నాడీ చక్రములు స్వాధీనమగును.

మోచనం నేత్రరోగాణాం
తన్ద్రాదీనాం కపాటకమ్
యత్న తస్త్రాటకం గోప్యం
యథాహాటక పేటకమ్

త్రాటకాది క్రియలవలన సమస్త నేత్ర వ్యాధులు నివారణయగును. తన్ద్రి మొద లగు వ్యాధులు నివారింపబడును. తన్ద్రి యనగా నిద్రకుముందు వచ్చు తామసిక ప్రవృత్తితోగూడిన సోమరితనము.

సృష్టిలో ఎన్ని జీవరాసులుగలవో అన్ని ఆసనములు గలవు. ఇందు కొన్ని ధ్యాన మున కుపయోగపడునవి, మరికొన్ని ఆరో

గ్యమున కుపయోగపడునవి. ఆసనాభ్యాసమువలన ఆరోగ్యము, బలము అంగ లాఘవము కలుగును. వ్యాధులు నివారింపబడును. నిర్మూలింపబడును.

సర్వాంగాసనము, పశ్చిమోత్తానాసనము, భుజంగాసనము, శలభాసనము, ధనురాసనము ధౌతిక్రియ. ఉజ్జాయి ప్రాణాయామము మున్నగునవి ఉబ్బసమును పోగొట్టును.

మధుమేహమును పోగొట్టుటకు జాను శీర్షాసనము, మహాముద్ర, ధనురాసనము మయూరాసనము, రేచక పూరక ప్రాణాయామములు అభ్యసింపవలెను. వీటి వలన ఇన్సులిన్ ఎక్కువగా తయారగును. ఉత్తేజ పరచును.

శవాసనము, రేచక పూరక ప్రాణాయామము, సూర్యనమస్కారములు మున్నగునవి రక్తపోటును గుండెజబ్బును నివారణ చేయును. ఈ విధముగా అన్ని వ్యాధులకు ధనవ్యయము లేకుండా యోగ చికిత్సా విధానములు గలవు.

తరువాతి అంశము ప్రాణాయామము.

సూర్యభేదన ముజ్జాయి, సత్కారి శీతలీ తథా
భస్త్రికా భ్రామరీ మూర్ఛాప్లావినీ త్యష్ట కుమ్భకాః
[హఠయోగ ప్రదీపిక]

సూర్యభేదన, ఉజ్జాయి, సీత్కారి, శీతలీ భస్త్రికా, భ్రామరీ, మూర్ఛా, ప్లావినీ అని ప్రాణాయామములు ఎనిమిదిరకములు.

ప్రాణాయామాది అభ్యాసము వలన కపాలశుద్ధి అయి ఎనిమిది విధములైన వాతదోషములు నివారింపబడును. కడుపునందుగల క్రిమి దోషములనుకూడా నివారించును. కంఠమునందుగల కఫాది శ్లేష్మ దోషములను పోగొట్టును. నాడులు, జలోదరము దేహమునందలి ధాతువులు వీని యందుగల దోషములను పోగొట్టును. గుల్మము, ప్లీహమును, జ్వరమును పైత్య వికారములను పోగొట్టును. త్రిదోషములను పోగొట్టును.

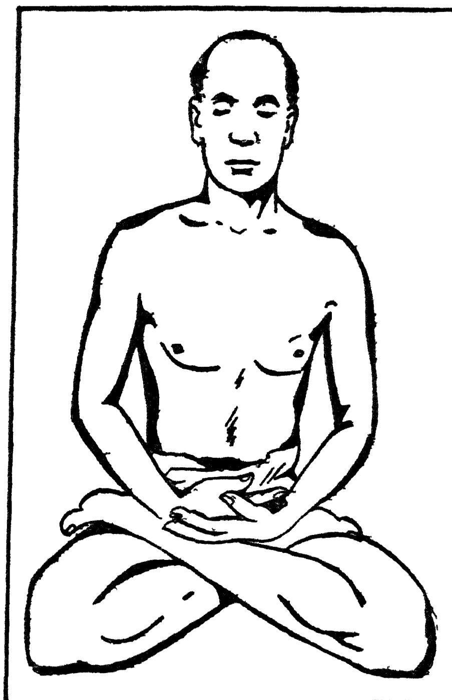
1. సూర్యభేదన ప్రాణాయామము: వాత సంబంధమైన వ్యాధులు నయమగును. దీనివలన దేహములో ఉష్ణము కలుగును. కావున చలికాలములో చేయుట మంచిది.

2. ఉజ్జాయి ప్రాణాయామము: కఫ సంబంధములయిన వ్యాధులను నిర్మూలించును.

3. **శీతలీ, శీత్కారి** ప్రాణాయామముల వలన చల్లదనము కలుగును. వేసవిలో చేయుట మంచిది.

4. భస్త్రికా ప్రాణాయామము: అన్ని వేళలా చేయవచ్చును. ఈ ప్రాణాయామము వలన నాడీశుద్ధి కలుగును. జఠరాగ్ని ప్రజ్వరిల్లును. భుజించిన ఆహారము బాగుగా వంటబట్టును. రక్త ప్రసారము బాగుగానుండును. మేధాశక్తి అభివృద్ధి మగును. దేహమునందలిముఖ్యగ్రంధులు ఉత్తేజమగును. సకల వ్యాధులు నిర్మూలన మగును. బ్రహ్మనాడిలో ప్రాణప్రవేశమయినవుడు ఆయుర్వృద్ధి కలుగును. అమృతత్వము లభించును.

నరోగో మరణం తన్ద్రా ననిద్రా నక్షుధాతృషా
నచమూర్ఛా భవేత్తస్య యోముద్రాం వేత్తి
ఖేచరీమ్
[హఠయోగ ప్రదీపిక]

ఖేచరీ మొదలగు ముద్రలవలన రోగము, మరణము, తన్ద్రి, నిద్ర, ఆకలి, దప్పి మూర్ఛ కలుగవు.

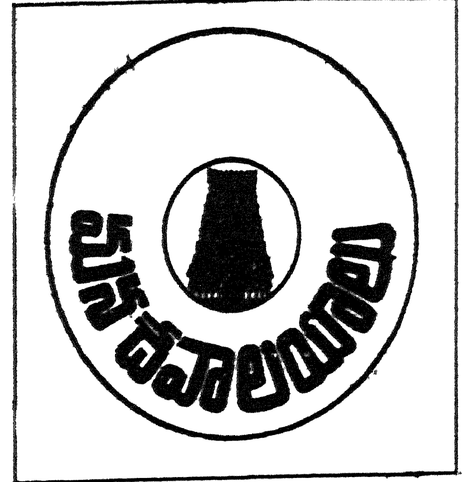
పచ్యతే ననరోగేణ లిప్యతే నచకర్మణా
బాధ్యతే ననకాలేన యేముద్రాం వేత్తి ఖేచరీమ్
[హఠయోగ ప్రదీపిక]

ఖేచరీ ముద్రను తెలిసికొనిన వాడు జ్వరము మున్నగు వ్యాధులచే పీడింపబడడు. కర్మముచేత బాధింపబడడు. మృత్యువునోట పడడు.

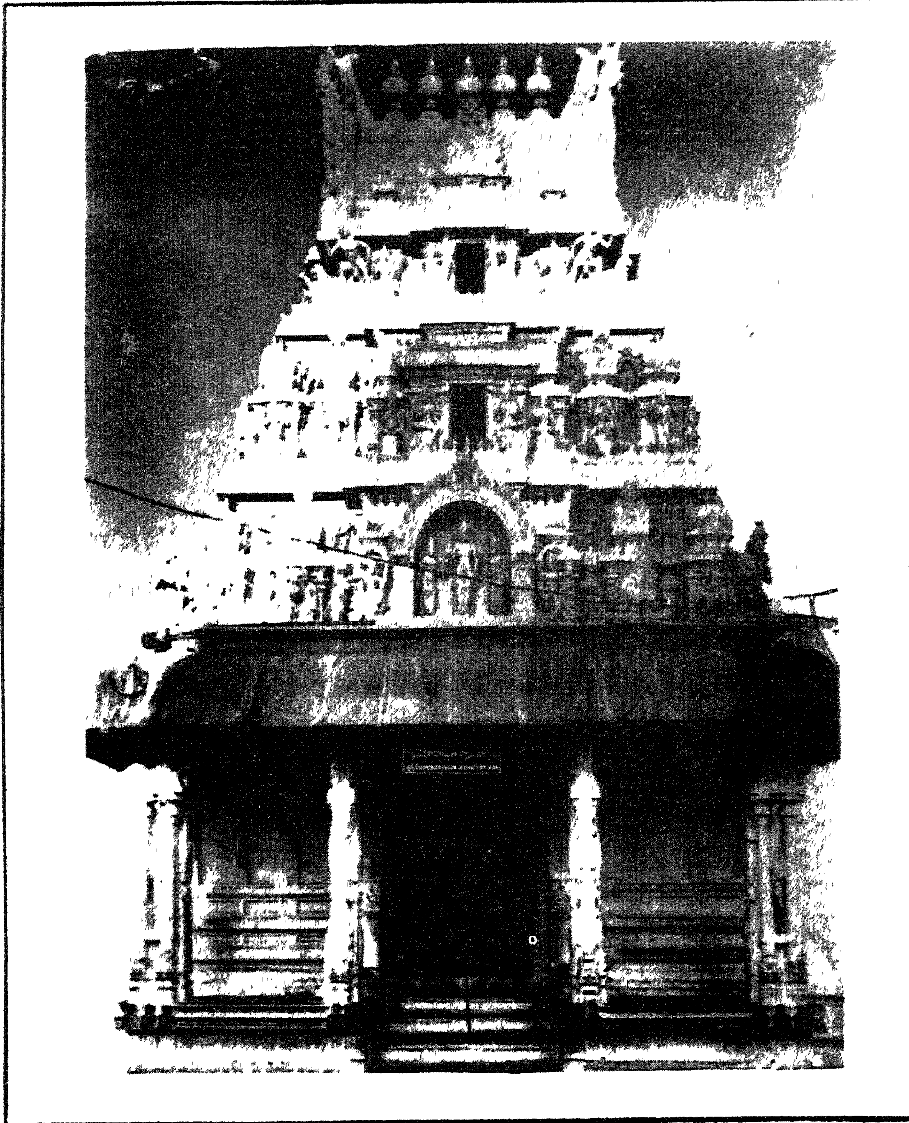
ఆరోగ్యమునకు భగవద్ధ్యానము కూడా చాలా ముఖ్యము. ధ్యానము వలన శరీరములో బలము గొప్ప శక్తి కలుగును. ధ్యానము వలన ఆరోగ్యమేగాక అనేక శక్తులుగూడ కలుగును. ముముక్షువులైన జిజ్ఞాసులు ధ్యానము నేర్చుకొనుటకు యిచ్చుట వుపదేశముగూడా యివ్వబడును.

ఈ యోగసాధనలన్నియు అనుభవజ్ఞులైన గురువుల సన్నిధిలో అభ్యసించవలెను. పుస్తకములుచూచి చేయరాదు. యోగచికిత్స, యోగాభ్యాసము నేర్చుకొనుటకు ఆసక్తి కలవారి కొరకు వ్యాధులు నివారణ చేయుట కొరకు తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమువారి ఆధ్వర్యమున తిరుపతిలో ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ రిసర్చ్ ఇన్ యోగ అండ్ ఎలైడ్ సైన్సెస్ అను యోగ పరిశోధనాలయమును నెలకొల్పి వున్నారు. అన్ని రకములైన వ్యాధులు ఉచితముగా మందులు లేకుండా నయము చేయబడుచున్నవి. ఈ సదవకాశమును ఎల్లరును వుపయోగించుకొని వ్యాధులకు దూరులగుటయేగాక జీవితలక్ష్యమును సాధింపవచ్చును. నిరవధిక నిరతిశయానందములు పొందవచ్చును. ప్రతి ఒక్కరూ మీమీ విద్యుక్త ధర్మములు నిర్వహించుచూ ఉదయము, సాయంత్రము రెండు గంటలకు తక్కువ లేకుండా యోగాభ్యాసము ధ్యానముచేసిన ఆయురారోగ్యములు, మనశ్శాంతి ఆత్మానుభూతి పొందగలరు.

❋

చిత్తూరుజిల్లా సత్యవేడు తాలూకాలో మద్రాసు పట్టణానికి 45 మైళ్ళ దూరాన నాగలాపురంలో వేదనారాయణస్వామి ఆలయమున్నది. ఈ ఆలయమందు శ్రీ మహావిష్ణువు మత్స్యావతారమున వెలసి యున్నాడు. గర్భాలయమందు స్వామి కిరు వైపుల శ్రీదేవి, భూదేవిలతో వేదనారాయణస్వామి పేరిట పూజలనందుకొను చున్నాడు. ఈ ఆలయము విజయనగర వాస్తు శిల్పమునకు మచ్చుతునకగాపేర్కొన వచ్చును.

ఐతిహ్యము :

కలియుగావతరణకుముందు ప్రళయము సంభవించి ప్రపంచమంతయు నీటిమయమైపోగా సృష్టికర్త బ్రహ్మనిద్రావస్థలోనుండుట కనిపెట్టిన హయగ్రీవుడనే రాక్షసుడు సృష్టికర్తవద్ద నుండి వేదములను అపహరించుకొని వెళ్ళగా, ఈవిషయమును విన్న శ్రీమన్నారాయణుడు మత్స్యరూపమును ధరించి రాక్షసుని సంహరించి వేదములను బ్రహ్మ కప్పగించినాడు. ఈ ఐతిహ్యమంతయు ఈ ఆలయమునందు శిల్ప రూపమున గలదు.

ఆలయ నిర్మాణము :

శ్రీ వేదనారాయణస్వామి ఆలయము విజయనగరాధీశుడైన శ్రీకృష్ణదేవరాయలు తన మాతృమూర్తి నాగలాంబ పేరిట నిర్మించినట్లు చరిత్రకారుల భావన. ఇతడు దక్షిణ దిగ్విజయ యాత్ర పూర్తిగావించి కుంభకోణమునుండి తిరిగివచ్చునపుడు తన తల్లి జన్మస్థానమైన నాగలాపురమును దర్శింపవచ్చునపుడు ఒకరాత్రి కలలో శ్రీహరి వేదనారాయణ రూపమున కనబడి నాగలాపురమందు తనకు సప్తప్రాకారములతో కూడిన ఆలయమును నిర్మింపమన్నాడట! శ్రీ కృష్ణరాయలు నాగలాపురము చేరిన వెంటనే స్వామి ఆజ్ఞమేరకు ఆలయ నిర్మాణమునకు పూనుకొని నిర్మాణ బాధ్యతను 'వడమాల' అనే హరిదాసునకు అప్పగించి ఆలయంలో పూజానిధులకై అయ్యేడి ఖర్చులకై హరిదాసునకు 'హరికండాపురము' అనే గ్రామాన్ని దాన మొసగినాడు. నేటి నాగలాపురమే నాటి హరికండాపురము.

వేదనారాయణస్వామి ఆలయం చుట్టూ పెద్ద పెద్ద రాతి దిమ్మెలతో నిర్మించిన మూడు ప్రాకారములున్నవి. ఆలయంలోనికి ప్రవేశించుటకు మొదటి ప్రాకారమునందు నాలుగు వైపుల నాలుగు ప్రవేశ ద్వారములున్నవి. మొదటి ప్రాకారమునందలి ద్వారములపై గోపురములున్నవి. నేడు ఆలయ ముఖద్వారముగానున్న పడమటి ద్వారముపై మిగతా గోపురముల కంటే ఎత్తైన గోపురమున్నది. కాని ఈ గోపురమెందువల్లనో పూర్తిగా నిర్మింపబడలేదు. గోపుర అధిష్ఠానము పెక్కులతలు, లతాంగులు, అష్టదిక్పాలకులు మొదలగు శిల్పములతో అలరారుచున్నది. తూర్పు, ఉత్తరము, దక్షిణ గోపుర ద్వారములు నేడు మూతబడియున్నవి. ఆలయంలోనికి ప్రవేశించగానే మొదటి ఆవరణమునందు దక్షిణమున, ఉత్తర వైపుల రెండుబావు

లున్నవి. ఇచ్చటనున్న ఒకమండపము గోడలపై, మత్స్యావతారగాధ శిల్పము నందు చూపబడినది. ఈ శిల్పములందు శ్రీమహావిష్ణువు రాక్షసుని చంపు శిల్పము, బ్రహ్మవేదములను శ్రీహరినుండి అపహరించు శిల్పములు అత్యంత సుందరముగా మలచబడియున్నవి.

రెండవ ప్రాకారమునందు దక్షిణాన మాత్రమే గోపురముతో అలంకరించిన ప్రవేశ ద్వారమున్నది. ఈ ద్వారము దాటగానే వీరాంజనేయ, లక్ష్మీనరసింహ, కోదండరామ మందిరములున్నవి. ఈ రెండవ ప్రాకారమునందే తూర్పు ముఖముగా దేవి (శ్రీ వేదవల్లి) ఆలయమున్నది. ఈ ఆలయము, మహామండపము, ముఖ మండపము, అంతరాళము, గర్భగృహము అను కలిగియున్నది. గర్భగృహమునందు దివ్యమంగళకరమైన వేదవల్లి తాయారు విగ్రహమున్నది.

త్రిమూర్తి విగ్రహములున్నవి. వీనిలో ప్రస్తుతింపదగినది ఏకపాద త్రిమూర్తి విగ్రహము. దీనిని మీటిన సప్తస్వరాలు పలుకును. మహామండపమున కిరుపైపుల స్థానక గణపతి, దుర్గ విగ్రహములున్నవి. మండప కప్పులో రాసలీలా శిల్పములున్నవి. ముఖ మండపమునందు రామానుజ, శంకర, ఆంజనేయ, విష్వక్సేన, ఆళ్వారుల యొక్క లోహపు విగ్రహములున్నవి.

గర్భగృహమునందు మత్స్యావతార రూపమున శ్రీమహావిష్ణువు, భూదేవి శ్రీదేవి, విగ్రహములు ప్రతిష్ఠింపబడియున్నవి. స్వామి ఉత్సవ విగ్రహము శ్రీకృష్ణునిది ప్రధానాలయము నందలి గోడలగూడు లందు వీణాధర, దక్షిణామూర్తి, స్థానక గణపతి, దుర్గ, భూవరాహ బ్రహ్మ మొదలైన విగ్రహాలున్నవి. స్వామికి క్షీరాభిషేకములకు బదులు తైలాభిషేకము చేయుట ఆచారము.

శ్రీ మహావిష్ణు దశావతారాలలో పెక్కింటికి అర్చామూర్తులు వెలసి వివిధ క్షేత్రాలలో భక్తుల పూజలందుకొంటున్నాయి. నాగలాపురంలో టి. టి. డి. యాజమాన్యంలోవున్న శ్రీ వేదనారాయణస్వామి ఆలయం మత్స్యావతార రూపుడైన శ్రీహరికి సంకేతం. ఈ మార్చిలో అక్కడ జరుగమన్న సూర్యపూజ సందర్భంగా ఈ వ్యాసం ప్రచురిస్తున్నాము.

నాగలాపురం వేదనారాయణస్వామి

రెండవ ప్రాంగణమునుండి గోపుర పరివేష్టితమైన ద్వారము ద్వారా ప్రధానాలయము చేరవచ్చును. ఈ ప్రవేశద్వారము ముందుభాగమున బలిపీఠము, ధ్వజ స్తంభముగల మండపమున్నది. ప్రధానాలయము, పశ్చిమాభిముఖముగా నిర్మింపబడినది. దీనిలో భాగములుగా గర్భగృహము, అంతరాళము, ముఖమండపము, మహామండపములచుట్టూ స్తంభముల సాయంతో నిర్మించిన మండపము, ప్రదక్షిణపథము వున్నవి. ఈ మండపమునందే త్రివిక్రమ, లక్ష్మీ, వేణుగోపాల, వరాహమూర్తి, హయగ్రీవ, లక్ష్మీనారాయణ, విష్ణు, భూదేవి,

వేదనారాయణస్వామి ఆలయమునందు ప్రతి సంవత్సరము మార్చినెలలో జరుగు సూర్యసేవ అతి పవిత్రమైనది. ఈ ఉత్సవ సమయమునందు (మార్చి 26, 27, 28 తేదీలయందు) సూర్యకిరణాలు మహద్వార గోపురమునుండి స్వామి గర్భాలయము లోనికి ప్రవేశించి మొదటిరోజు స్వామి పాదములమీద, రెండవరోజు నాభిమీద, మూడవరోజు మోముపైన ప్రసరించును. ఈ వింత ఆనాటి శిల్పులయొక్క వాస్తు కళానైపుణి నిదర్శనము.

ఆలయమునందు తెలుగు, తమిళ కన్నడ భాషలలో వేయించిన కొన్ని శాసనములున్నవి. వాటిలో ముఖ్యమైనది. కృష్ణరాయలకు శ్రీ మహావిష్ణువు కలలో కనబడి తనకు నాగలాపురమందుఆలయమునిర్మింప మనుటను తెలియజేయునది. అట్లే శ్రీకృష్ణదేవరాయలు ఆలయము నిర్వహణకై హరి గండాపురమును అగ్రహారముగా ఏర్పాటు చేసిననట్లు తెలుపు శాసనముకూడ ఆలయ చరిత్రను తెలుసుకొనుట కెంతగానో వుపయోగపడుతున్నది.

ప్రస్తుతమీ ఆలయము (1967 సం॥ ఏప్రిల్‌నెల, 29వ తేదినుండి) తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారి పరిపాలనలో నున్నది. ఈ పాలక సంస్థ వేదనారాయణ స్వామి ఆలయమందు అనాదిగా ఆచారములో నుండిన పూజలు, ఉత్సవములను పునరుద్ధరించుచున్నది.

— శ్రీ పి. కృష్ణమూర్తి

దేవుని కడప

– శ్రీ జానమద్ది హనుమచ్ఛాస్త్రి

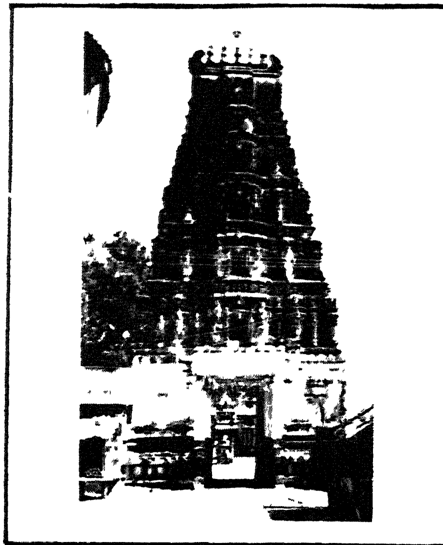
కడప మండలము పెక్కు పుణ్యక్షేత్రాలు, దర్శనీయ స్థలాలు వెలసిన ప్రాంతము. కడప పట్టణానికి మూడు కి. మీ. దూరంలో 'దేవుని కడప'లోని శ్రీలక్ష్మీ వేంకటేశ్వరా లయము ప్రాచీనమైనదే కాక అత్యంత పవిత్రమైన క్షేత్రము.

పూర్వము తిరుపతి యాత్రకు వెళ్ళు ప్రయాణీకులు ఇచటి స్వామిని సేవించి ఒంటిమిట్ట మీదుగా తిరుమలకు వెళ్ళేవారు. తిరుమల క్షేత్రమునకు 'గడప'గా వుండు ఈ ప్రాంతము కడపగా మారినదని చెప్పు దురు. ప్రాచీనకాలమున ఇది పావన కృపా శ్రమము. కృపాచార్యుల పేర "కృపా వతి"గా వ్యవహరింపబడి కాలక్రమమున "కృప" కడపగా మారినదని చెప్పెదరు.

దేవుని కడపలోని వేంకటేశ్వరుడు కృపా చార్యులచేత ప్రతిష్ఠించబడినవాడు. మృకండు మహర్షి ఈ దేవుని సేవించాడు. తిరుమలను వరాహక్షేత్ర మన్నట్లే దేవుని కడపను హనుమత్ క్షేత్రమందురు. ఇప్ప టికిని వేంకటేశ్వరమూర్తికి వెనుకభాగాన ఆంజనేయుని శిలావిగ్రహము కన్పించును. తిరుపతి శ్రీనివాసునికి కడప వేంకటేశుడు ప్రతీక. ఆ అర్చావతారము వలెనే ఇదియును భక్త సంరక్షకము. ఇచటి వేంకటేశ్వరుడిని ప్రసన్న వేంకటేశ్వరుడని వ్యవహరింతురు. దేవాలయ శాసనములననుసరించి చూడ ఈ దేవునికి తిరువేంగళనాథుడని పేరు. పదకవితా పితామహుడైన తాళ్ళపాక అన్నమయ్య ఈ దేవునిపై ఎన్నో కీర్త నలను రచించి, కప్పురపు నవ్వుల కడప రాయా – నాకు కప్పవోయి వచ్చెడము కడపరాయా" అని మ్రొక్కులు చెల్లిం చాడు. పదసంగీతపితామహుడైన క్షేత్రయ్యా కడప వేంకటేశుని కీర్తించాడు. 14 వ శతాబ్ది మొదటి భాగములో వైష్ణవాచార్యు లైన వేదాంత దేశికులు రచించిన దేహళీశ స్తోత్రములో ఈ క్షేత్రము వర్ణింపబడినది. అప్పట్లో దీనిని "దేహళి" నగరమనేవారు.

విజయనగర రాజులైన హరిహర, బుక్కరాయలు ఈ స్వామిని సేవించినవారే. సాళ్వవంశమునకు చెందిన నరసింహరాయ లకు ఈ వేంకటేశ్వరుడు ఇలవేల్పు.

శ్రీకృష్ణదేవరాయలు మణులనే కాక, మడులను కూడా సమర్పించాడు. గోలకొండ నవాబులు ఈ దేవుని పట్ల భక్తి తాత్పర్య ములు కలిగి యుండినట్లు కనిపించును.

నంద్యాల ఔబళేశ్వర మహారాజు, ఉదయ గిరి సీమకు చెందిన తిమ్మయ్యదేవ మహా రాజు, సదాశివదేవరాయలు, చిన్న ఔబల మహారాజు మొదలగువారు ఈ స్వామికి గ్రామాలను, భూములను దానము చేసి నట్లు ఆలయమందలి శాసనాలు తెలుపు చున్నవి.

ఈ దేవాలయమందలి శిల్పము ప్రాచీన మైనది. ఆలయ నిర్మాణము పల్లవులతో ప్రారంభమై విజయనగర సార్వభౌముల పర్యవేక్షణక్రింద జరిగినట్లు తెలియుచున్నది. తిరుపతిలోని గోవిందరాజస్వామి ఆలయ గోపురము ఒకే రీతిగా నిర్మింపబడినవి. మట్లరాజులు ఈ గోపుర నిర్మాణము కావించి నట్లు తెలియుచున్నది. పద్మావతీ దేవా లయమందలి స్తంభములలో పల్లవుల శిల్పం కనిపించుచున్నది. స్వామి సన్నిధినిలో గణపతి శిల్పము అతి రమణీయమైనది. ఆలయ స్తంభములపై చెక్కబడిన దంప తులు విజయనగరరాజ వంశీయులకు సంబంధించిన వారని ప్రతీతి. మంటపము పై కప్పులోని వర్ణచిత్రము మనలనెంతో ఆకర్షించును. స్వామి ద్వారపాలకుల విగ్రహములు, ఆళ్వారుల విగ్రహములు చూడముచ్చటగ నున్నవి. విశాలమైన ఈ ప్రాకారము ఆలయ శోభను పెంపొం దించుచున్నది. సర్ థామస్ మన్రో ఈ దేవుని దర్శించుటయే గాక ఆలయగోపుర మరమ్మతులను కూడా చేయించాడు.

స్వామి పుష్కరిణిని హనుమత్ పుష్కరిణి అందురు. పాతకడప చెరువునీళ్ళు పుష్క రిణి చేరుటకు, పోవుటకు మార్గములున్నవి. పుష్కరిణి మధ్య మంటపమొకటి వున్నది. వెలుపల పడమటి దిక్కున తీర్థ వాసి మంటపమున్నది. 1930 వరకు పుష్క రిణిలో తెప్పోత్సవములు జరుగుచుండెడివి. ఈ పుష్కరిణికి సమీపముననే శివాలయ మున్నది. ఈ ఆలయమునకు చేరువగా యాత్రికులు విడిది చేయుటకు పెద్ద సత్రమున్నది.

ప్రసన్న వేంకటేశ్వరుని రథోత్సవము ప్రతియేటా మాఘశుద్ధ పాడ్యమి నుండి సప్తమి వరకు జరుగును. ఈ ఉత్సవ ములు వేలాది యాత్రికులను ఆకర్షించును. తిరుమల – తిరుపతి దేవస్థానమువారు ఈ క్షేత్ర ప్రాశస్త్యమును గుర్తించి ఇచట దాదాపు 2 లక్షల రూ॥ల వ్యయముతో కల్యాణమంటపమును నిర్మించినారు. ఈ ఆలయ ధర్మకర్తలమండలి అత్యంత శ్రద్ధాసక్తులతో దేవాలయ సర్వతోముఖాభి వృద్ధికి ఎంతగానో కృషిచేయుచున్నది. తరచు వివాహ మహోత్సవాదులతో ఆలయ ప్రాంగణము నిండియుండును. ఆస్తి కులందరికీ ఆరాధ్యదైవమైనవాడు, మొలక నవ్వుల కడపరాయుడు.

వెలుగుబాట

డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య

త్యాగం

న కర్మణా న ప్రజయా
నధనేన త్యాగేనై కేన
అమృతత్వ మానశుః ॥

సత్క్రియలు చేయటంవల్లగానీ- సత్ సంతానాన్ని కనటంవల్లగానీ, అపారమైన ఐశ్వర్యం ఆర్జించటం వల్లగానీ లభించని "అమృతత్వం" ఒక్కత్యాగంవల్ల మాత్రమే సాధకుడు ఆవిష్కరించుకో గలుగుతాడు"- అని పై మంత్ర వాక్యానికి తాత్పర్యం. సత్కర్మాచరణవలన పుణ్యం లభించవచ్చు. పై మంత్రార్థం సత్కర్మలను ఏమాత్రం గర్హించటంలేదని గుర్తించాలి. అట్లాగే- సంతానంవల్ల పున్నామ నరకంనుండి విముక్తి లభించవచ్చు. ప్రాచీనులు సంతాన లాభమునకు ఇచ్చిన ప్రాముఖ్యం అందరకు తెలిసిందే. సంతాన ప్రాప్తియే యీ సృష్టి సర్గాన్ని అవ్యవహితంగా కొనసాగిస్తున్నది. 'ధనమూల మిదం జగత్' ధన సంపాదన ఐహికాముష్మిక శ్రేయోదాయకం. ఇవి అన్నీ గొప్పవే. అయితే ఇవి ఏవీ "త్యాగం"తో సరితూగ జాలవు.

త్యాగంలో మాత్రమే అనిర్వచనీయమైన దివ్యత్వం వుంది. త్యాగమే అమృతత్వాన్ని ఆవిష్కరించుకో గలదని ఈ ఋక్కు నొక్కి వక్కాణించటం గమనించదగ్గ అంశం.

రామాయణంలో ఆదికవి వాల్మీకి మహర్షి శ్రీరామచంద్రునిగాథ హృదయంగమంగ అభివర్ణించాడు.

కుజంతం రామరామేతి
మధురం మధురాక్షరం
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం
వందే వాల్మీకి కోకిలం ॥

అని ఆ మహాకవికి తరువాతి కవులు చేయెత్తి మ్రొక్కి ప్రక్కన నిలబడ్డారు!

వాల్మీకి- శ్రీరాముని 'రామోరాజీవలోచనః' అని అనేకమారులు అభివర్ణించి 'విగ్రహవాన్ ధర్మః' రాముడు మూర్తిభవించిన ధర్మమే అని సహృదయులు తలయూపేటట్లు రామాయణకథ తీర్చిదిద్దాడు. రాముడు సమస్త కల్యాణగుణగణాలతో భాసించవచ్చు. అయితే రాముని దివ్యుని చేసింది అతని అతిలోక త్యాగం. తాను- సింహాసనాన్ని త్యజించి, పితృవాక్య పరిపాలనకై పదునాలుగేండ్లు అరణ్యవాసం చేశాడు.

నిత్యసత్యవ్రతుడై-తన సామ్రాజ్యాన్ని సర్వస్వాన్ని ఒక సన్న్యాసికి ధారవోసిన హరిశ్చంద్ర చక్రవర్తి త్యాగం-యుగయుగాంతరముగా-సహృదయుల హృదయాలను ఉఱ్ఱూత లూగిస్తూనే ఉంది. ఈ పౌరాణిక గాథలు అటుంచిచారిత్రకకాలంలో బుద్ధభగవానుడు దేశదేశాంత రాలలో దివ్యుడుగా అమృతత్వం ఆవిష్కరించుకోగలిగాడు? ఎందుచేత? అతని మహత్తర త్యాగం అనన్య సాధారణం. అతిమానుషం.

ఒక అర్థరాత్రి-అర్థాంగినీ చిరంజీవినీ సింహాసనాన్ని వదలి, విశ్వమానవ కల్యాణం కోసం-అంతఃపురం వదలి అరణ్య సీమలలోకి వెళ్ళిపోయాడు. ఎందరు మానవులు పగలు-రాత్రిళ్లు-ఎన్ని ప్రయాణాలు చేయలేదు? ఎంతమంది తమతమ గృహాలనుండి ఎన్నో కారణాలవల్ల నిష్క్రమించటంలేదు కాని-ఆనాటి యువరాజు-సిద్ధార్థునియాత్ర బౌద్ధ వాఙ్మయ ప్రపంచంలో "మహాభినిష్క్రమణం"గా చిరస్మరణీయమై నిలిచింది. వివేకానంద మహర్షి బుద్ధుని త్యాగంలోని ఆధ్యాత్మిక ప్రతిపత్తిని వేనోళ్ళ శ్లాఘించాడు.

అధునాతన యుగంలో గాంధీమహాత్ముని చరిత్ర సుప్రసిద్ధం. మహాత్ముని 'త్యాగం'-భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం సముపార్జించటం మాత్రమేగాక, యావత్ ప్రపంచానికీ-అహింసాసిద్ధాంతం సత్యనిష్ఠ ద్వారా అమృతత్వాన్ని ఆవిష్కరించింది. మహాత్ముని శంఖారావానికి తమ గుండెలు శ్రుతి గల్పుకొని బారసాల నుండిచెరసాలకు వెళ్ళిన త్యాగమూర్తులు ఉన్నారు!

"త్యాగమే ఆధ్యాత్మిక భారమితి"

అందుచేతనే అన్ని మతాలలో "సన్న్యాస దీక్ష" ఏర్పడింది. మానవ చరిత్రలో సర్వసంగ పరిత్యాగియైన సన్న్యాసి జగదారాధ్యుడైనాడు, దేశదేశాలలో మతమతాంతరాలలో

"తలలు బోడులైన తలపులు బోడులా??"

అని వేమన వంటివారు అధిక్షేపించవచ్చు. తలలు మాత్రమేగాక తలపులుగూడ బోడులైన వారేగదా నిజమైన సన్న్యాసులు. సర్వసంగ పరిత్యాగులు. అయితే, సంసారంలో ఉండి గూడ త్యాగయోగులు అయిన వారున్నారు. "సన్న్యాస వ్యవస్థ"- త్యాగానికీ సర్వమతాలు సమకూర్చిన "గుర్తింపు" అని గ్రహించవచ్చు.

ఏ సమాజంలో అయినా స్వార్థ త్యాగి, దయావీరుడుగా దివ్యుడుగా గుర్తింపబడే అమృతత్వం ఆవిష్కరించుకో గలుగుతున్నాడు. పై ఋక్కుకు - స్వేచ్ఛానువాద ప్రాయమైన తెలుగు పద్యం.

" సాధనలు గావు - సంతాన సంపదల్;
సత్క్రియాచరణము - జ్ఞాన పటిమ;
త్యాగమొకటె అమృతయోగ సిద్ధికి త్రోవ;
సకలధర్మసార సంగ్రహమ్ము."

తూర్పు తిరిగి దణ్ణం పెట్టు

"ఈ రోజు ఏమీ చదవలేమురా! రేపే పరీక్ష" అన్నాడొక విద్యార్థి. "అయితే తూర్పు తిరిగి దణ్ణంపెట్టు" అన్నాడు సహ విద్యార్థి. ఈ రోజుకు ఒకటో తేది దాటి నాలుగు రోజులైంది. జీతాలులేవు అన్నాడొక ఉద్యోగి. అయితే తూర్పు తిరిగి దణ్ణం పెట్టు అని ఓదార్చాడొకడు. "ఈ రోజు ఇన్‌కంటాక్స్‌వాళ్ళు నా ధనమంతా పట్టుకున్నారు" అని ప్రభుత్వానికి పన్నులెగవేసిన ఒకని వేదన. "అయితే తూర్పు తిరిగి దణ్ణం పెట్టు" అని ఒకని సానుభూతి వాక్యం.

ఏమిటిది? మూడు భిన్నరంగాల్లో ఉండే (విద్యార్థులకు, ఉద్యోగులకు, వ్యాపారులకు) వారి బాధలకు ఒకటే జవాబు వచ్చింది. ఇంకో విషయం గమనించారా? పై వాక్యం బాధితునితో ఎదుటి వాడంటున్నాడు. తూర్పు తిరిగే దణ్ణమెందుకు పెట్టాలి? పడమరకెందుకు పెట్టగూడదు అని ఒక విమర్శకుని ప్రశ్న. ఏమిటి? ఎందుకు? ఇప్పుడు పరిశీలిద్దాం.

ప్రతి భాషలోను ఆ భాషకు తనదంటూ చెప్పుకునే ఒకానొక ప్రత్యేకత ఉంటుంది. అది ఆ భాషకు మాత్రమే పరిమితం. ఆ భాష మాట్లాడు ప్రజల సాంఘిక, మత, రాజకీయ స్థితిగతులవలన మరెన్నో ఇతర కారణాలవలన భాషకు అట్టి "ప్రత్యేకత" సిద్ధిస్తుంది. అవి ముఖ్యంగా నుడికారాలనీ, సామెతలనీ, కవిసమయాలనీ పిలవబడతాయి. వాటిని అన్యభాషల్లోకి అనువాదం చేయుటకు వీలుకాదు. చేసిననూ ఆ భాషీయులకు దాని సొగసు బోధపడి, ఆనందాన్నీయదు. అసలు ఒక్కోసారి అర్థంకాదు.

"వైర్‌లెస్ ఆఫీసును" ఎవరో తెలుగు తెలియని వారు వితంతుకార్యాలయమని అనువదించారు. కాని తెలుగులో వితంతు పదాని కర్థమేమిటి? రాత్రి పదింటికి పోలీస్ ఆఫీసర్ వితంతుకార్యాలయాని కేగెను. అను వాక్యాని కేమి అర్థం చెప్పగలరు?

తూర్పు తిరిగి దణ్ణం పెట్టు అనేది ఒక నుడికారం. దీనిని మరోవిధంగానో ఆంగ్లంలోకి అనువదిస్తే ఆంగ్లేయునికి దీనిలోని సజీవత్వం అవగాహన అయి హర్షించజాలడు. సక్రమంగా చేయవలసిన పనిని చేయలేని పరిస్థితిలో ఈ నుడికారాన్ని ప్రయోగిస్తారు. ఈ నుడికారమెలా ఏర్పడిందా అని ఆలోచిస్తే ఇలా తోస్తుంది.

మరణించిన తల్లిదండ్రులకు "శ్రాద్ధం" పెట్టడం కొడుకు విధి. దాని నాతడెంతో శ్రద్ధాసక్తులతో, నిండుభక్తితో, విధినిషేధాలు పాటించి, సక్రమమైన పద్ధతిలో పెట్టవలెను. శ్రద్ధతో కూడినది కనుకనే శ్రాద్ధమైంది. అయితే ఏ కారణం వల్లనో పెట్టలేకపోతేనో బ్రాహ్మణుడు దొరకక పోతేనో; వలయు సామగ్రి చిక్కకపోతేనో! తాను సమయానికి ఇంట్లోలేక, ఏ నట్టడవిలాంటి ప్రదేశంలోనో చిక్కుపడడం తటస్థిస్తేనో? అటువంటి నిస్సహాయ పరిస్థితిలో నవమాసాలు మోసి కనీ, పెంచి పెద్దచేసి చివరికి చనిపోయిన తల్లిదండ్రులకు శ్రాద్ధకర్మ లేవిధంగా ఆచరించి పితౄణమునుండి విముక్తి పొందాలి? విధిలేదు. గత్యంతరం లేదు. కనుక "తూర్పు తిరిగి దణ్ణంపెట్టు, చేసినంత పుణ్యం" మని సెలవిచ్చారు ధర్మజ్ఞులు. తూర్పున పితృలోకముంటుంది కనుక మరో దిక్కు తిరగకుండ తూర్పుకే తిరగమన్నారు.

అక్కడితో అలాపుట్టిన ఈ వాక్యం కాలక్రమేణ భాషలో నుడికారంలా స్థిరపడి తక్కిన సందర్భాలలోగూడ వాడబడి "అతివ్యాప్తి" నొందినది.

— శ్రీ వెలుదండ నిత్యానందరావు

"విరించి హరార్చిత వేంకటేశ్వరా!"

నీ కనుచూపు సోకఁగనె నీరజకైరవపంక్తి విచ్చెడిన్
నీ కరుణాకటాక్షమున నీచము లుచ్చము లొక్కటయ్యెడిన్
నీ కమనీయ గాత్రమున నీరద చంచల లేకమయ్యెడిన్
శ్రీ కమలా మనోహర! విరించిహరార్చిత! వేంకటేశ్వరా!

నీ కనుచూపులందు నవనీతపుఁ జల్లఁదనంబు దోచెడిన్
నీ కనుచూపులందు పరి నిర్జితచంద్రిక శీతముండెడిన్
నీ కనుచూపులందు కమనీయ సుధారుచి జాలువారెడిన్
శ్రీ కమలామనోహర! విరించిహరార్చిత! వేంకటేశ్వరా!

నీ కనుదమ్మిలోన రమణీయ విశుద్ధకవిత్వగుంఫముల్
నీ కనుగొనయందున మనీషి మనోహర శాస్త్రజాలముల్
నీ కనుదామరందున వినిశ్చల యోగసమాధివాసముల్
శ్రీ కమలామనోహర! విరించిహరార్చిత! వేంకటేశ్వరా!

ఈ కలిలోన నీవొకఁడవే శరణంబవు మానవాళికిన్
పాకరిపు ప్రముఖ వందిత కోమల పాదవారిజా!
నీ కడగంటి చూపొకటినేడిదె నాపయిఁ బర్వఁజేయుమా!
శ్రీ కమలామనోహర! విరించిహరార్చిత! వేంకటేశ్వరా!

లోకములోన నిన్విడచి లోతుగఁజూచిన లేరు బాంధవుల్
చీకటి బుద్ధితో మనసు చేతిగులాముగ మారిపోయితిన్
నాకపు సౌఖ్యముల్ క్షణికనందనహేతువులంచుఁదేలెనో
శ్రీకమలామనోహర! విరించిహరార్చిత! వేంకటేశ్వరా!

— మేడవరం మల్లికార్జునశర్మ

పత్నీ పరిత్యాగము

శ్రీ భరణీపంత రాధాకృష్ణమూర్తి

> అగ్నిసాక్షిగా వివాహమాడిన అర్ధాంగిని ఏమిషతోనైనా పరిత్యజించే అధికారం పురుషుడికీయదు హిందూ సంప్రదాయం— అందుకొక ప్రమాణం మార్కండేయపురాణంలోని ఈ కథ.
>
> సం॥

ఉత్తానపాద చక్రవర్తికి సురుచి యను భార్య వలన ఉత్తముడను కుమారుడు కలిగెను. బలపరాక్రమ దయాధర్మ శీలములలో ఉత్తముడు సజ్జనులచే సర్వదా కీర్తించబడుచుండెడివాడు. శిష్టజన సంరక్షణలో దుష్టజన శిక్షణలో ఉత్తమ మహీపాలుడు తన పూర్వజులను సహితము మరపించి కన్న బిడ్డలవలె పాలించుచుండెను.

ఉత్తముడు బభ్రుసుతయైన బహుళను ధర్మపత్నిగా స్వీకరించెను. సర్వాంగ సుందరి, మనోహర లావణ్యవతియైన బహుళాదేవి నాటి సుందరాంగనలలో ఖ్యాతి గాంచినది. అసామాన్య రూపురేఖా విలాసినియైన అర్ధాంగిని పొందినది మొదలు ఉత్తమ మహీకాంతుడు ఆమెకను సన్నలలో మెలగుతూ ఆమె ఆనందార్థమే తాను జన్మించినట్లు సంచరించుచుండెడివాడు. అతని మనస్సు, కర్మ, వాక్కు అన్నియునూ బహుళాదేవి ఆనందము కొఱకే సాగుచుండెడివి. అది యిది యననేల? కలలో సహితం మహారాజువల్ల అర్ధాంగికి సంతోషమును కలుగజేయు కార్యములే జరుగుచుండెడివి. తన నింతటి యనురాగముతో ప్రాణాధిక ప్రియముగా ప్రేమించుచున్న భర్తపై బహుళకు యనురాగము లేకపోలేదు. కాని అది నుండియు ఆమెకు తన భర్త తన యాదేశానుసారమే అడుగువేయవలెనన్న అహంభావ మేర్పడిపోయినది. క్రమక్రమముగా ఆ భావము దినదిన ప్రవర్ధమానము కాసాగినది. ఆది నుండియు తన భర్త తనకు సంతోషమును కలుగజేయుటకై చేయు ప్రయత్నముతో ఆమెకతనిపై ఒక విధమైన లోకువ యేర్పడినది. కాలప్రవాహములో బహుళాదేవి కనుసన్నలు రాజాజ్ఞలుగా మారిపోయినవి. మంత్రి, సామంత, పురోహిత, దండనాయక దౌవారికాదులతో పరివేష్టితుడై చక్రవర్తి సభాభవనములో సింహాసనాసీనుడై యున్న సమయములో కూడ బహుళారాణి అతనిపై అధికారమును చలాయించ ప్రయత్నించెడిది. అట్లు జరిగిన ఒకనాటి ప్రయత్నములో ఉత్తముని సహనము సరిహద్దులు దాటినది. ఉత్తమ భూపాలుడు తన స్వభావము సర్వులకు తెలియజేయవలెనను అభిలాషతో ఆ సభ నేర్పాటు చేసెను. సామంతులనందరినీ విందునకాహ్వానించెను. సభ అంతయు కోలాహలముగా నున్నది. స్తోత్ర పాఠములు ముగిసినవి; మంత్రి సామంతాదుల వినయాచరణ వలన ఉత్తముని ఉత్తమత్వము వ్యక్తీకరించ నవసరము లేకుండగనే సువ్యక్తమగుచున్నది. విందారంభమైనది. భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్య, చోష్యపానీయాదులు సిద్ధహస్తులైన పాకశాస్త్ర ప్రవీణుల ద్వారా సంసిద్ధము చేయబడినవి. అందరి కందరూ మహదానందముతో విందులారగించు

చున్నారు. అదే సమయములో మహారాజు పరుసముగా రాణిపైకి తిరిగి చిరునవ్వు నవ్వుచూ, ప్రేమతో 'పానము చేయు' మనుచూ పానపాత్ర నందించెను. ఆమె విసురుగా మహారాజు కోర్కెను తిరస్కరించి నది. చక్రవర్తి అనునయించుకొలదీ ఆమె లోని తిరస్కార భావము ద్విగుణీ కృతము కాసాగెను. దానినతడు సహించలేక పోయెను. ఎంతగా అణచుకుందమన్ననూ క్రోధమాగలేదు. ఉత్తరక్షణములో అతడు క్రోధస్వరముతో సేవకుని పిలిచి ఆజ్ఞా పించుచూ "యీ దురహంకారిణిని వెంటనే అరణ్యమధ్యమున విడచిరమ్ము. మారు పలుకకుము". అనెను. కర్తవ్యపాలకుడైన ఆ సేవకుడు రాజాజ్ఞను వెంటనే పాలించెను. సౌందర్య సంజనితాహంకారము బహుళా దేవిని అడవుల పాలుజేసినది.

అసామాన్య రూపు రేఖా విలాసినియైన అర్ధాంగిని పరిత్యజించినాడే కాని ఉత్తముని చిత్తము మాత్రమామెమీదనే యున్నది. కొన్ని క్షణములపాటు పత్నీ పరిత్యాగమునకు వెత చెందినను మహారాజామెను గురించి అధికముగా విచారించ లేదు. బహుళకు జరుగవలసిన ప్రాయశ్చిత్తమే జరిగినదనుకొని స్థిమితపడెను.

కాలము గడుచుచున్నది. ఒకనాడుత్తముని యాస్థానమునకు బ్రాహ్మణుడొకడు వచ్చి అతని కెదురుగా దీనవదనముతో నిలబడెను. ఉత్తముడా బ్రాహ్మణోత్తముని జూచి "విప్రవరా! మీదీనత్వమునకు హేతు వేమిటి" యని ప్రశ్నించెను. అంత ఆ విప్రుడు గద్గద కంఠముతో "మహారాజా! నా స్థితినేమని చెప్పెదను? అగ్నిసాక్షిగా పెండ్లి యాడిన నా భార్యను నిన్నటిరాత్రి యెవడో అపహరించుకొని పోయెను.ఆమె లేకుండ నేను బ్రతుకజాలను. నా కర్మ కాండ అంతయు ఆమెమీదనే ఆధారపడి యున్నది. గృహస్థాశ్రమములో ప్రవేశించి నది మొదలు భార్యలేకుండ అగ్ని కార్యము జరుగదుకదా! అట్టి స్థితిలో ఆమె లేనిచో నేను చేయగల ధర్మకార్యమేముండును. కర్మభ్రష్టుడనై నేను చేయగలదేమున్నది. కర్మభ్రష్టుడైన బ్రాహ్మణుడు చండాలుని కన్న అధముడు. కనుక మహారాజువైన నీవు దుష్టులబారినుండి నా అర్ధాంగిని విడిపించి నా కనుగ్రహించగోరు చున్నాను. ధర్మప్రభువైన నీ కన్న మాకు దిక్కెవరు? అదియునుగాక ప్రజలభాగ్యము లోను, ధర్మాచరణములోను కూడా ఆరవ భాగము ప్రభువునకు చెందును. ఐహికపారలౌకిక విషయములలో ప్రజాభాగమును పంచుకొనునట్టి చక్రవర్తి ప్రజారక్షణచేసి తీరవలెను. మహారాజున్నాడనియే కదా! మేము నిర్భయముగా గుండెలమీద చేతులు వేసికొని సుఖముగా నిదురించగలుగు చున్నాము. అట్టి సమయములోనే యిట్టి ఘోరము జరిగిపోయినది. కనుక రాజా! సత్వరము నీవు నా కష్టమును నివారించుము" అనెను.

ఉత్తమ భూపాలుడు బ్రాహ్మణుని వాక్యము లాలకించి దీర్ఘముగా నిట్టూర్చి "విప్రవర్యా! నీ భార్యను తిరిగి నీ వద్దకు చేర్చుటకై స్వయముగా నేనే బయలుదేరెదను. కాని నాదొక ప్రశ్న. నీ భార్యరూప గుణశీలములు నేనేమియు యెరుగను కదా! ఆ వివరములు తెలియజేసినచో నేను సత్వరమే సహకరించగల్గెదను." అని పలుక బ్రాహ్మణుడానందముతో "మహారాజా! నా ధర్మపత్ని సౌందర్యరాశి కాదు; పోనీ అన్నచో కనీసము రూపవతికూడా కాదు. ఆమె నొక పర్యాయము చూచిన వారెవరూ మరల చూడగోరరు. యదార్థము చెప్పవలెనన్న ఆమె కురూపియే. ఇక గుణ విషయమందువా! నిరంతరము రుసరుస లాడుచుండును. సర్వదా నా మాటకు వ్యతిరేకమే పలుకుచుండును. ఎంతకాలము నుండి యెన్ని విధములుగా ప్రయత్నించి నను ఆమెను మార్చలేకపోయితిని. రూపవతి అయినను, కురూపియైనను అగ్నిసాక్షిగా పెండ్లియాడిన భార్య భార్యకాక పోవునా? మహారాజా! ఏమైననూ రాజ్య పాలకుడివిగా నీవు నా భార్యను" అని యింకనూ బ్రాహ్మణు డేదియో అనబోవు

చుండగా మహారాజు మధ్యలోనే ఆపి– "బ్రాహ్మణోత్తమా! సౌందర్యముతోబాటు సత్స్వభావము కూడలేని ఆ భార్యతో నీవేమి సుఖించెదవు? రూపవతి, గుణవతి. అయిన మరొక కన్యను నీకు వివాహము చేసెదను. హాయిగా ఆమెతో సంసారము చేయుచూ నీ కర్మకాండను నిర్విఘ్నముగా కొనసాగించుకొనుము." అనెను.

ఆ మాటల కా బ్రాహ్మణుని హృదయము మథనపడినది. అతడావేశముతో "రాజా! అది అధర్మము. శ్రుతి విరుద్ధము. భార్య యొక్క అందచందములను చూచి ఆమెను పరిత్యజించు అధికారము పురుషునికిలేదు. అగ్నిదేవుని యెదుట చేసిన ప్రమాణానుసారను ధర్మబద్ధముగా స్వీకరించిన పత్నితోనే పురుషుడు జీవయాత్ర సాగించి తీరవలెను. ఆమె మెడలో మాంగల్యము నుంచునాడే ఆమె అతనికి ధర్మపత్ని అయినది. సర్వ ధర్మ కర్మలూ ఆమెతోనే యాచరింపవలెను. ఈ విధి నుల్లంఘించు సావకాశము రాజ శాసన మీయజాలదు. ఒకవేళ యిచ్చిననూ దానిని నేను స్వీకరించను. నీవు ధర్మ ప్రభువే అయినచో నా భార్య నాకు తెచ్చి యిమ్ము" అనెను.

అంగీకార సూచకముగా మహారాజు తల త్రిప్పి వెనువెంటనే రథమును సిద్ధము జేసికొని బ్రాహ్మణపత్ని నన్వేషించుటకు స్వయముగా బయలుదేరెను. అట్లు బయలుదేరిన ఉత్తమ భూపాలుడు చాలాదూరము ప్రయాణము చేసి చేసి అరణ్యములో ఒక మున్యాశ్రమమును చూచెను. ప్రసన్న హృదయముతో రథముదిగి ఆశ్రమములో ప్రవేశించి మునిచంద్రుని సమీపించి సాష్టాంగ నమస్కారముచేసి వినయముగా నిలబడినాడు. ఆ మునిచంద్రుడు మందస్మిత వదనముతో చక్రవర్తినిచూచి ఆసనమును చూపి శిష్యుని పిలిచి చక్రవర్తికి అర్ఘ్యమిమ్మనెను. అంత కుశాగ్ర బుద్ధియైన శిష్యుడా చక్రవర్తిని గుర్తించి గురుదేవుని రహస్యముగా పిలిచి– "గురుపూజ్యా! యీ మహారాజు కర్ఘ్య మీయవచ్చునో కూడదో యోచింపుడు". అనెను. అంత ఆముని శ్రేష్ఠుడు దివ్యదృష్టితోచూచి శిష్యునితో మౌనము వహించుమనెను. దానికి చక్రవర్తి విభ్రాంతుడైనాడు. అంత మునీశ్వరుడు క్షణకాలమాగి– "మహారాజా! నీ రాకకు కారణమేమి?" అని ప్రశ్నించగా చక్రవర్తి బద్ధాంజలియై వినయముగా– "మునివర్యా! త్రికాలజ్ఞులకు తెలియని దేమున్నది? అయిననూ అర్థినై వచ్చితిని గనుక విన్నవించుకొనుచున్నాను.

నా రాజ్యములోని సదాచార సంపన్నుడైన బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుని భార్యను యెవ్వడో దొంగ అపహరించుకొనిపోయెను. ప్రజల భాగ్యములతోబాటు వారి ధార్మిక ఫలములో కూడ ప్రభువు భాగస్వామి కదా! కనుక వారికి జరుగు అన్యాయములను నివారించుట నా కర్తవ్యముగా భావించి ఆ బ్రాహ్మణ పత్ని నన్వేషించుటకై బయలుదేరితిని. తమకు తెలిసినచో ఆ వివరము చెప్పండి." అని కోరెను.

ముని చిరునవ్వునవ్వి– "రాజా! చాల సంతోషము. ప్రస్తుత మా బ్రాహ్మణ పత్ని ఒకానొక రాక్షసుని యధీనములోనున్నది." అనుచూ అతడా రాక్షసుడు వసించు స్థలమును గురించి కూడ వివరముగ చెప్పెను. అంత మహారాజు సంతోషముతో వెడలబోవుచూ, మునిచంద్రా! మీ ఆశ్రమములో ప్రవేశించబోవు నాకు అర్ఘ్యము నిమ్మని మీ శిష్యున కాదేశించి యున్నారు. కాని మరుక్షణములోనే నాకా యవకాశము లేకుండా యెందులకు చేసినారు. దీనికి కారణము చెప్పగోరుతున్నాను. అని అర్థించెను.

అందులకు మహర్షి నవ్వి– రాజా! నీవు నీ భార్యను అరణ్యములో విడిచివేసినావు. భార్యా రహితునకు కర్మాధికారముపోవును. పదిహేనురోజులు కర్మను విడనాడినవాడు చండాల సముడు. అర్థమయినదా! అనెను. దానికి చక్రవర్తి సిగ్గుతో తలవంచుకొని బ్రాహ్మణపత్ని నన్వేషించు యూహతో మునికి నమస్కరించి రథముపై బయలు

దేనిచే వికట రాక్షసుని నివాసమునకు అంపిం బడిగా యున్న ఆ బ్రాహ్మణ పత్నిని గుర్తించి ఆమెను సంబోధించి - "అమ్మా ! నీ హావ రేఖలు పరిశీలించ నీవు విశాలుని పుత్రుడైన సుశర్మ భార్యవలె యున్నావు. నీవీ అరణ్యములోనికి వచ్చిన కారణమేమిటి? నీ సంగతి సందర్భములు వివరముగా చెప్పుము." అన్న మహారాజు పలుకులాల కించిన సుశర్మ భార్య ఆనందముగా "మహాపురుషా! నేనతిరాత్రుడను బ్రాహ్మ ణుని పుత్రిని. విశాలుని కోడలను. ఇప్పుడు మీరు చెప్పిన పేరుగలవాని యిల్లాలినేనే. అతిపుత్రుడైన బలాకుడను రాక్షసుడు నన్ను బొంగిలించి తెచ్చి యీ అరణ్య ములో ఉంచెను. నాటి రాత్రి ఆరుబయట నేను నిశ్చింతగా నిదురించుచున్న సమ యములో యీ ముష్కరుడు నన్నిట్లు చేసెను. మహానుభావా! ఇక్కడ నేననుభ వించు దుఃఖము శత్రువునకైననూ వద్దు" అని తన కష్టపరంపరను వివరించుచూ మహారాజు నొక ప్రదేశమునకు పిలిచి అక్కడనుండి యెదురుగానున్న ప్రదేశ మును చూపవలసి సంజ్ఞ చేసినది. మహా రాజు కన్నుల ముందు భీకర రూపములతో రాక్షసుడొకడు ప్రత్యక్షమాయెను.

అదే సమయములో బలాక రాక్షసుడు కూడ చూచుచుండగ మహారాజు వాని దృష్టిలో పడెను. ఆక్షణములో వాడు బయలుదేరి హుటాహుటి మహారాజును సమీ పించి దండప్రణామము లాచరించి "ప్రభూ! నేను మీ రాజ్యములో జీవించుచున్నాను. మీ ఆజ్ఞను పాలించుటకు సర్వదా సంసిద్ధు డను. మనస్సులో మీరు నన్ను తలచు కొన్న క్షణములో మీ ముందు వాలగలను." అనెను. అంత మహారాజు బ్రాహ్మణపత్నిని రథముపై కూర్చుండుమని రాక్షసునివైపు కృతజ్ఞతా సూచకముగా నవ్వి రథమును మున్యాశ్రమము వైపు మరలించి మహర్షిని సమీపించి దండప్రణామము లాచరించి - 'స్వామీ! నా ధర్మపత్ని వృత్తాంతమును తెలుపుడని కోరెను. ముని క్షణకాలమాగి - "రాజా! నీ ధర్మపత్ని ప్రస్తుతము పాతాళ లోకములో సురక్షితముగా నున్నది. నాగరాజామెను తన అంతఃపురములో సురక్షితముగా నుంచెను. అతని పుత్రి యగు నంద నీ భార్యయందు మిత్రాభి మానము ప్రదర్శించుచుండుట వలన ఆమె తండ్రి ఆమెను మూగదానివి కమ్మని శపించెను. అని మునిదీక్షలోకి వెళ్ళి పోయెను.

అంత ఉత్తమ భూకాంతుడు రథమును రాజధానివైపు మరలించి బ్రాహ్మణుని యింటి దగ్గఱ ఆగి అతని భార్య నతనికి సమర్పించి" ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నాకు నా ధర్మపత్నిపై చెప్పలేని యనురాగ మున్నది. కాని ఆమె నాపై యెల్లవేళల యందు యధికారము చలాయించుటకే ప్రయత్నము చేయుచుండుటవలన ఆమె నరణ్యములో విడిచి వేయించితిని. ఆమెకు నాపై అనురాగాభిమాన భక్తులుకుదురు నట్లే దేని మార్గమును తెలియజేయు'' డని కోరెను. అంత ఆ బ్రాహ్మణుడు యోచించి అందుకొక వ్రత విధానము కల దనియు ఆ వ్రతాచరణము వలన భార్యా భర్తల మధ్య తప్పకనురాగము ఉద యించుననియు చెప్పగా మహారాజు సంతో షముతో ఆ వ్రత విధానమునకు సంకల్పము చేయగోరెను. ఆ మీదట సుశర్మ ఉత్తము నిచే "మిత్రవింద" యను ఉత్తమ వ్రతము నేడు మూర్లు చేయించి - "మహారాజా! ఇక నీవు నీ సతిని తీసికొనివచ్చి ఆమెతో సమస్త భోగములూ అనుభవించుము. భక్తి శ్రద్ధ లతో యజ్ఞదానాది ధర్మకార్యము లాచరిం పుము'' అనెను.

ఆ తరువాత మహారాజు తన సౌధము చేరి రాక్షసుని స్మరించగనే అతడు ప్రత్యక్ష మైనాడు. ఆ రాక్షసునికి తన భార్యయున్న స్థలము చెప్పి ఆమెను సురక్షితముగా తీసి కొని రమ్మని ఆదేశించి పంపెను. వాడు కొలది కాల వ్యవధిలో చక్రవర్తి ఆదేశమును పాలించి మహారాణితో చక్రవర్తి యెదుట నిలిచెను.

తన నాథుని చూచుచునే బహుళారాణి సంతోషమో! దుఃఖమో తెలియని దివ్యాను భూతితో అలింగనము చేసికొని అతని యందు బద్ధానురాగ అయినది.

భక్తులదాసుడం

శేషశయనుడా - శ్రీనివాసుడా
మమ్ము కాచిబ్రోవుమయ్యా వేంకటేశుడా

మీనమై వేదాలను కాచినావే
కూర్మమై మందరము మోసినావే

ఆదివరాహమై ఆ ధరను కాచినావె
నరసింహుడవై నీ భక్తుని బ్రోచినావే

భార్గవుడవై భూపుల పీచమడచినావే
రాముడవై రావణు పరిమార్చినావే

వామనుడవై బలిఖాంచినావె
కృష్ణుడవై కంసుని దునిమినావే

బుద్ధుడవై శాంతిబాట వేసినావే
దేవదేవుడవై భక్తులదాసుడవై

ఏడు కొండలపై నిలచినావే
కలికివై మానవకలి బాప రావే

- ఎస్. రామయ్య

ధర్మకర్త

— శ్రీ శిరిపురపు జవహర్ లాల్

ప్రజలు విస్తుపోతున్నారు. భక్తి గురించి విస్తృతంగా చర్చలు జరుగుతున్నాయి. నగరంలో ఏవేవో కరపత్రాలు నలుగురి చేతుల్లోకి వస్తున్నాయి. ఏ పుస్తకాల షాపుల్లోచూచినా వేదాలు ఉపనిషత్తుల మీద చిన్న పుస్తకాలు వేలాడుతున్నాయి.

నగరంలో 'ధార్మిక మహాసభలు' జరుగుతున్నాయి. ఎక్కడ చూచినా తానై తిరుగుతున్నాడు బసవరాజు. బసవరాజు నగరంలో ఒక చిన్న పుస్తకాల దుకాణం నడుపుతుంటున్నాడు. కేవలం అది జీవించడంకోసం. అతని వెనుకవైపు, అతను మతం గురించి ఉత్సాహ పూర్వకమైన దాని ప్రచారం గురించి అహరహం కృషి చేస్తున్నాడు. అవివాహితుడు.

ధార్మిక మహాసభలలో అతను ఏర్పరచిన చర్చలు కొత్తరకంగా ఉన్నాయి. సామాన్య జన సందోహానికి దగ్గరగా ఉన్నాయి. సాయంత్రాలు అన్నమాచార్యులు, త్యాగయ్య, రామదాసులు రచించిన కీర్తనలు, భామాకలాపాలు, హరికథలు పురాణ శ్రవణం, భక్తిరస చిత్రప్రదర్శనం, ఇదంతా ఏమిటో ప్రజానీకానికి అర్థంకావడం లేదు.

అతని ప్రచార ధోరణిలో ఒక వేగం, ఒక దూకుడు, ఒకతేజం కొత్తపుంతలు తొక్కినవి. అందరి చేతుల్లోను ఒక అచ్చుపత్రిక. దాని ఖరీదు వారు ఊహించనంత తక్కువగా ఉంది. పత్రికనిండా మతంగురించిన వివిధ విషయాలు ఉన్నాయి.

దీని వెనుక బసవరాజు పడుతున్న శ్రమ అతని మిత్రుల సహాయ సహకారాలు చెప్పుకోదగ్గవి.

తన మతం గురించి బడుగు ప్రజలకు ఒక అవగాహన కల్పించాలన్న అతని ఉద్దేశ్యం కొంతవరకు నెరవేరిందనే చెప్పవచ్చు.

టూరిస్టుబస్సుల నేర్పాటుచేసి కేదారనాథం నుంచి రామేశ్వరం వరకు అనేక తీర్థయాత్రలు నిర్వహించాడు. అక్కడక్కడ దేవాలయాలలో ప్రభాత సమయాలలో ప్రార్థనా శ్లోకాలు చదివేవాడు. నలుగురిచే చదివించేవాడు. నిజంగా ఉదయం పూట మంద్రస్వరంతో అతను పాడుతుంటే ప్రాణానికి ఎంత హాయిగా ఉండేదో.

అతను యం. ఏ. ఫిలాసఫీ చేశాడు. దిగులులేని జీవితం. అయినా ఏదో ఆలోచన. ఏదో చేయాలని. ఏం చేయాలి? ఒక గమ్యం వెదకాలి. తనను గురించి ఆలోచించే వాళ్ళు వెనక ఎవరూలేరు. సంసార జీవితంపట్ల వ్యామోహములేదు.

ఒకసారి వివేకానంద మిషనుకు వెళ్ళాడు. అక్కడ పుస్తకాలను చూస్తుంటే తన గమ్యం ఏదో తెలుసుకున్నాడు. అది తన మతం.

ఆరోజునుంచి మతం గురించి మనిషి గురించి ఎన్నోపుస్తకాలు ఎన్నోరాత్రులు చదివాడు.

తన మతంలో, దాని ప్రచారంలో ఒక నూతనత్వం సృష్టించాలి. అదే తపన. అప్పుడే మతం గురించి ఒక కొత్త సమన్వయం రూపొందించాడు.

మహాసభల స్వాగతోపన్యాసంలో బసవరాజు ఒక కొత్తదనం రేకెత్తించాడు.

హిందూధర్మ ప్రచారం ఎందుకు? ఎలా?అనే అంశంపై ఒక కల్పన.

'మతమనేది మన పల్లెలోని ప్రజలదాకా వెళ్ళాలి. వాళ్ళకు మన వేదవేదాంగాల గురించి వివరంగా తెలియడం జరగాలి. మన ఆధ్యాత్మ సాహిత్యంవాళ్ళు వాడుకోవడం జరగాలి. అప్పుడే మతం మార్పుకోవడం లాంటివి తగ్గుతాయి. కనీస అవసరాలయిన తిండి బట్ట గురించే వారు పర ధర్మంపట్ల మక్కువ చూపుతున్నది. మన మతం గురించి సరియైన అవగాహన లేకపోవడం రెండవ విషయం. రెండవదాన్ని మనం అందజేస్తే మొదటిది అంతపెద్ద విషయంగా చర్చకురాదు.' అంటూ పేర్కొన్నాడు.

అదే భావన వేదికగా ధార్మిక మహాసభ లను తీర్చిదిద్దాడు. అదే ప్రారంభం పల్లె దిక్కు ప్రయాణం.

తన మతం గురించి తన మనిషికి చెప్పాలి. దాని పవిత్రతను తెలియజెప్పాలి. దాని ప్రాముఖ్యం తెలియజెప్పాలి.

గంగా హిమాలయాలవలె పురాతనమై, తరతరాల నుండి సామాజిక జీవిత విధానంలో జీర్ణించుకుపోయిన తన మతం తన గమ్యం.

అదే అంతంలేని ఆరంభం. *

" పరిపాలయమాం దేవా "

గుడులను కట్టించి గోపురములు నిల్పి
వేలు లక్షలులేవు వెచ్చ మిడఁగ

తపము లొనర్పగా జపములు సలుపగా
మనసు నిల్కడచేయు మహిమ లేదు

స్తోత్రపాఠాలతో స్తుతులను జేయగా
భాషపై అధికార పరిధి లేదు

వేదాలు వర్ణించి విజ్ఞత నందగా
ప్రాచ్యభాషాజ్ఞాన ప్రాప్తి లేదు

ఏమిలేనట్టి నిరుపేదనేను మిమ్ము
నెటుల దర్శింతు దరియింతు నెవ్విధాన?
అస్మదీయార్తిఁ బాపగా నాజ్ఞ యిడవె
సప్తగిరివాస! కల్యాణచక్రవర్తి.

— మల్లాది సుమిత్రాకృష్ణ

మానవ నాగరిక సాంస్కృతిక జీవిత మునకు, ఆధ్యాత్మిక సాహిత్యమునకు ఆధార ఆధేయ సంబంధము కలదు. అనాది నుండియు నాగరికతా సంస్కృతులకు మూలకందము ఆధ్యాత్మిక సాహిత్యము. మానవుడు ఆధ్యాత్మిక భావన గలిగి సృష్టి రహస్యముల తెలిసికొనగోరెను. విమర్శాత్మక జ్ఞానముతో తాను దర్శింప గలిగిన ఆధ్యాత్మిక తత్త్వజ్ఞానములను మంత్ర యుక్తములగు ఋక్ రూపమున వెల యింపజేసెను. కాలక్రమమున వేదభాష సులభగ్రాహ్యముకానందున ఉపనిషత్తులు, షడంగములు వెలసినవి. తరువాత రామాయణము, అష్టాదశపురాణములు, గీతలు ఆవిర్భవించినవి.

ఋగ్యజుః సామాత్మకమగు త్రయీ విద్యయే శ్రీవిద్య. శ్రీవిద్యయే బ్రహ్మవిద్య. శ్రీస్తేజోరూపమునకు నామరూపలింగములు లేవు. బ్రహ్మవిద్యారూపిణియగు పరాదేవతయే అవిచ్ఛిన్నమయి, అనూచానమయి స్థితి (ఆధారము) గలిగిన సత్పురుషుల క్కాశ్రయణీయమయినది అమృతరూపిణి అయిన శ్రీః.

ఉత్కృష్టతరమయిన ప్రయోజనమును పొందగోరి వినాశములేని అమృతాశ్రీదేవతా (ఆధ్యాత్మిక) తత్త్వమును తెలిసికొనుటకు సునిశితమయిన తీక్ష్ణబుద్ధి, శుచియగు మనస్సు కావలయును. నిత్యానిత్యవస్తు వివేకము, ఐహికాముష్మిక ఫలభోగవిరాగము, శమదమాది సంపత్తి, ముముక్షుత్వము అను నాలుగు సాధనములు కల వాడే ఆధ్యాత్మికవిద్యకు అధికారియని శంకరాచార్యులు నుడివిరి. పారమార్థిక తత్త్వము తర్కసాధ్యముకాదు. అనుభవైక వేద్యము.

చిన్మయదృష్టితో తన్మయభావమున పరతత్త్వమును తరచిచూచిన ఆనందమయ నాదబిందువు కావనగును. ఈ పరమానందనాదబిందువే శ్రీదేవి. (శ్రీమాత.) నాదబిందు కళలో చలాచల, సగుణ నిర్గుణ, ప్రకృతి పురుషులకు భేదములులేవు. పరబ్రహ్మమునకును బ్రహ్మశక్తికిని భేదము లేదు. "యే యథా మాం ప్రపద్యన్తే తాం స్తథైవ భజామ్యహమ్" అను గీతాచార్యుని పలుకుల రీత్యా వ్యక్తము, అవ్యక్తము అను రెండు రూపములు పరబ్రహ్మమునకు గలవు. ఈ రెండు విధముల వ్యవస్థగలిగి యున్న పరమాత్మను ఎవరు ఏ విధముగ రూపకల్పన జేసికొని ఉపాసించుచుందురో, ఆయా సాధనములలో నిష్ఠగల ఆ యుపాసకులను ఆయా రూపముతోనే ప్రత్యక్షమయి అనుగ్రహించును. పెద్దల అభిమతమును బట్టి చిచ్ఛక్తియగు శ్రీదేవతను మాతృరూపమున ధ్యానమొనరించుచు నుపాసించుట లెస్సయని యెరుగవలయును. పెద్దలు మనవము నిది ధ్యానము చేయుచు ప్రకృతిని సేవించి తమ అనుభూతిని వెల్లడించి యున్నారు కదా! వచ్చును? అని యాలోచించునపుడు "సర్వం ఖల్విదమే వాహం నాన్యదస్తి సనాతనం" (అంతా నేనే. నేను తప్ప సనాతనమయి నది యేదీ లేదు) అని శ్రీభగవతి అతని సందియమును నివారించినది. ఈ యర్థ జ్ఞానము మొట్టమొదటగా చిత్రవిచిత్ర గుణసంపన్నమగు మాయాశక్తి ఉపాధిగా గల పరమేశ్వరుని హృదయము నందా విర్భవించినది. జ్ఞానము వలన మనస్సు, మనస్సు వలన పంచభూతములు ప్రభవించెను. అందుండి శబ్దస్పర్శరూపరస గంధము లుద్భవించెను. ఆ సయి త్రిగుణములు కలిగెను. త్రిగుణముల నుండి త్రిమూర్తు లుదయించిరి. అంతలో సర్వలోక ప్రళయకడలి మీద నిరాధారముగా తన సాటి విభూతుల నొప్పుచున్న సఖీ జనము సేవించుచుండగ సాలంకృతలయిన

సృష్టి సామాన్యధర్మాలు

— శ్రీ మిాసగండం పరమాత్మాచారి

సృష్టికి పూర్వము ఈ విశ్వమంతయు గాఢాంధకార బంధురమయి భూ నభోన్తరాళము లెల్ల గ్రమ్ముకొని యుండు తరి ప్రకృతి దివ్యమంగళలీలా విలాస చిన్మయ చారుహాసము, ఓంకార నాద ఆది పరాదేవతాశక్తి అఖండ పరంజ్యోతిర్మూర్తియై వెలుగజొచ్చెను. సృష్టి స్థితి లయకరుడు, శ్రీవిరాడ్విశ్వస్వరూపుడు, దివ్యమంగళాకరుడు, చిన్మాత్రస్వరూపుడగు ఆ పరమాత్మ ప్రళయార్ణవ మధ్యంబున ఆదిశేషుని పయి వటపత్రశాయియై యోగ నిద్రయందు లీనుడయి కోటి సూర్యప్రభా భాసమానుండయి భాసించుచుండెను. కొంత కాలమునకు పరమాత్మ మేలుకొని పథుసు జగములు సృజించు జిజ్ఞాస తన ధ్యానంబున రేకెత్తినది. "నేనెవడను? ఇట్లు ఏలనిట్లు సన్నెవరు చేసిరి? ఏ యాధారముతో జేసిరి? ఇది యెట్లు తెలిసికొన "రతీ, భూతి, బుద్ధీ, మతీ, కీర్తి, స్మృతీ, ధృతీ, శ్రద్ధా, మేధా, స్వధా, స్వాహా, క్షుధా, నిద్రా, దయా, గతీ, తుష్టీ, పుష్టి, క్షమా, లజ్జా, జృంభా, తంద్రా" అను ఇరువదియొక్క శక్తులు వేరువేరుగా పరివేష్టించి యుండగా చిరునగవు లొలుకుచు త్రిమూర్తులు త్రికళలు దేవీత్రయమై నిలిచెను. వారు శ్వేతవర్ణిని, రక్తవర్ణిని, కృష్ణవర్ణిని. శ్వేతాంగి బ్రహ్మశక్తియైన సరస్వతి. అరుణాంగి విష్ణుశక్తియైన లక్ష్మీదేవి. కృష్ణాంగి శంకరుని శక్తియైన మహాకాళి. తరువాత ఈ త్రిమూర్తులే సృష్టి స్థితిలయ లీలా విలాసముల కంతటికిని మూలమైరి. త్రిమూర్త్యాత్మక చిచ్ఛక్తి పంచభూతాత్మకముగా శరీరముల సృజించి వానియందు యథాత్మయై తానందు వసించుచు ఏకాదశేంద్రియముల మిశ్రమై షోడశాత్మకుడయి ప్రకాశించుచు ఆనందించుచున్నాడు. శ్రీ

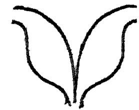
విరాడ్విశ్వ స్వరూప పరమేశ్వరుడు బ్రహ్మాది కల్పాంతము నందును, మహా ప్రళయ కల్పాంతము నందును యోగనిద్ర జెంది స్థిరుడై యుండును. దీనిని బట్టి ఏదో తెలియరాని మహత్తర శక్తి నిర్గుణ, నిర్వికార, నిరంజనమై సర్వాంతర్యామి ఆత్మ రూపమున సర్వ జీవులయందు వెలుగొందు చున్నదనవలెను.

జ్ఞానరూపమున ఈశ్వరుడును, బుద్ధి రూపమున దుర్గయు, మనోరూపమున బ్రహ్మయు, ఇంద్రియముల రూపమున సకల దేవతలును అన్ని జీవులయందు ఉన్నారు. ఈ జగమంతయు మాయచే పుట్టి మాయచే పెరిగి మాయలోనే యడంగు చున్నది. తల్లిదండ్రులు దారాపుత్రాదు లన్నియు ఈశ్వరకృత మాయా ప్రభావమును కర్మబంధములై యున్నవి.

దినమంతయు తిరిగి తిరిగి పక్షు లన్నియు సాయంకాల మగుసరికి ఒక వృక్షమునకు జేరి తలకొక కొమ్మను నిర్మించు కొన్న కులాయములందు రేయెల్లా వసించి తరువాతనే లేచి చెట్టొక పిట్టయై పోవునట్లు ఈ సకల జీవులును తమ తమ కర్మబంధ ములను బట్టి పుట్టి పెరిగి యది తీరగనే ఎవరి దారిని వారేగుదురు. ఇదియంతయు ఈశ్వర సంకల్ప మాత్ర సంజనిత మాయా విలాస ప్రభావమే. జ్ఞాను లీమాయకు లోను గాక ద్వంద్వములకు చిక్కక సర్వప్రాణుల యందు సర్వ క్రియా కారణశక్తియగు ఈశ్వరుని సదా స్మరించు చుందురు.

మానవ జీవిత పరిమాణము అత్యం తాల్పాల్పము. దానిని సద్వినియోగము గావించు కొనవలెను. దుస్తర సంసార సాగరము నుండి తరించి జనన మరణములు లేని మోక్షము నొందవలయునన్న ధర్మ సాధనోపాయమను నావతప్ప అన్యోపాయము కానబడదు. సర్వశుభ సంపదలిచ్చు ధర్మాచరణము ముఖ్య కర్తవ్యముగా భావించి ధర్మవర్తనుల మయి చరించుచు జ్ఞానోపార్జనము గావించుకొనవలయును. అప్పుడే ముక్తి లభించును. పరుషవాక్కులు, కోపము, ఓర్పులేమి, ఆశలు విడిచి నిష్కల్మష హృదయము కలిగి సద్ధర్మమును వీడక యుండడమే ధర్మమగును.

మోక్షమొందుటకు ధర్మసాధనమునకు మించిన సాధనోపాయము అన్యమేదియు లేదు. అందుకనే సాధువులు ధర్మమును ముఖ్యకర్తవ్యముగా ఆచరింతురు. అది మానవులకు మాతాపితాగురువులై బాంధవ పుత్ర మిత్రాదులునై యున్నది. తదన్యమైనది వేరొండులేదు. జీవితాంతమున మనతో గూడ రాగలదియు, వచ్చునదియు ధర్మమొక్కటియే. సర్వవిధముల మనకు రక్షణగా నుండునది తద్ధర్మమే. ఈ ధర్మము ఏ పదార్థమునకు కూడ సాధనభూత మగుచున్నది. సృష్టి స్థితి లయముల కంతటికిని ధర్మమొక్కటే మూలము.

శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరాలయం, శ్రీనివాసమంగాపురం.

శ్రీనివాసమంగాపురంలోని శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరాలయంలో జరుగు నిత్య కల్యాణోత్సవం, అభిషేకం, నిత్యఅర్చన వివరాలను యాత్రికుల సౌకర్యార్థం ప్రచురిస్తున్నాము.

నిత్యకల్యాణోత్సవం :

నిత్యకల్యాణోత్సవసేవ ప్రతిరోజూ ఉదయం 10-30 నుంచి 12-00 గంటలవరకూ జరుగుతుంది. ఈ సేవకు 150 రూ॥లు చెల్లించాలి. పదిమంది వ్యక్తులను ఈ సేవలో పాల్గొంటానికి అనుమతిస్తారు. గృహస్థుకు వస్త్రబహుమానం వుంటుంది.

అభిషేకం :

ప్రతి శుక్రవారం అభిషేకసేవ జరుగుతుంది. (ఉదయం 7-30 నుంచి 9 గంటలవరకు) అభిషేకం చేయించేవారు 100 రూ॥లు చెల్లించాలి. ఇద్దరు వ్యక్తుల్ని ఈ సేవలో పాల్గొనటానికి అనుమతిస్తారు.

నిత్యఅర్చన :

నిత్యఅర్చనసేవ సంవత్సరకాలమూ ప్రతిరోజూ వుంటుంది. ఈ సేవ చేయించదలచినవారు 42రూ॥లు చెల్లించాలి.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

ఉదయాస్తమాన సర్వసేవాపథకం

తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారిని సంపూర్ణంగా అర్చించడానికి భక్తులకొక సదవకాశం!

తలుపులు తెరచినప్పటి నుండి తిరిగి తలుపులు మూసేవరకు ఒక దినంలో తిరుమల శ్రీవారి ఆలయంలో జరిగే సమస్త పూజావిధులను అనగా సుప్రభాతం, తోమాల, అర్చన (మూడు పర్యాయాలు) నైవేద్యం ఇంకా ఇతర ప్రత్యేక సేవలను ఉదయాస్తమాన సర్వసేవానిధి పథకం క్రింద భక్తులు తమ పేరిట స్వంత ఖర్చులతో స్వామివారికి జరిపించవచ్చును.

పథకంలోని ముఖ్యాంశాలు :

* కార్యనిర్వహణాధికారి, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం పేరిట ఒక లక్షరూపాయల విరాళాన్ని క్రాస్ చేసిన డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ ద్వారా చెల్లించాలి. శుక్రవారం సేవలకు మాత్రం మూడులక్షల విరాళం (అభిషేక నిమిత్తం) ఇవ్వవలసి వుంటుంది.
* భక్తులు తమ కైంకర్యములు జరిపే రోజున ఆరుమంది సభ్యులకు శ్రీవారి దర్శనం వుంటుంది. అనివార్య కారణాలవల్ల కొన్ని సేవలు రద్దుకాని పక్షంలో సుప్రభాతం, తోమాలసేవ, సహస్రనామార్చన, ఏకాంతసేవల వంటి అన్ని పూజావేళలలో శ్రీవారిని దర్శించవచ్చును. (శుక్రవారం తప్పించి)
* కైంకర్యదినాన ఆలయంలోపల దాత పేరు ప్రదర్శింపబడుతుంది. గోత్రాదులతో సహా దాతపేరును శ్రీవారి కొలువులో ప్రకటిస్తారు.
* ఆ దినాన జరిగే అర్జితసేవలన్నింటిని కైంకర్యదాత తనవారితోసహా తిలకించవచ్చును.
* కల్యాణోత్సవంలో శ్రీవారి ఉత్సవమూర్తులకు సమర్పించే శేషవస్త్రాలు మూడింటిలో ఒకదానిని గృహస్థుకు బహూకరిస్తారు. ఉచితప్రసాదంగా 25 లడ్డులను, 5 వడలను ఇస్తారు.
* వస్తువుల ధరలు గణనీయంగా పెరిగిపోయిన పక్షంలో పూజాకార్యక్రమాల అదనపు వ్యయాన్ని దాతలే భరించవలసి వుంటుంది. అందుకు సిద్ధంకానపుడు ఆనాటి అదనపు వ్యయం భర్తీ చేసేందుకు దేవస్థానం మరొకరి విరాళాన్ని స్వీకరించవలసి వస్తుంది. అటువంటి సందర్భాలలో ఒకరు లేదా అంతకు మించిన దాతల పేర్లతో ఆనాటి పూజలు జరుపబడుతవి.
* కైంకర్యములు జరిగే తేదిని గురించిన వివరాలను దేవస్థానం ఆయా దాతలకు తెలియజేయగలదు.

ఈ పథకం గురించిన ఇతర వివరాలకు - వివరణలకు కార్యనిర్వహణాధికారి, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం, తిరుపతి అనే చిరునామాకు వ్రాయండి.

(11 వ పేజీ తరువాయి)
ఈశ్వరుడు అన్ని వేళల భక్తుల హృదయము లలో నివసించుచుండును. ఎందుకనగా స్వామికి భక్తులు దాసులు. దాసుల కష్ట సుఖములను విచారించు బాధ్యత భగవానునిదే. అందుకనే భక్తునికి భగవంతునకు గల సంబంధము విడదీయరానిది.

భగవత్సృష్టి యంతయు ద్వంద్వాత్మకం. ఏకసూత్ర ప్రతిపాదితము. ఈ ద్వంద్వ భావము లోకమందంతటను కన్పట్టుచున్నది. యజమాని - సేవకుడు, భర్త - భార్య, తండ్రి - పుత్రుడు, గురువు-శిష్యుడు, భక్తుడు-భగవంతుడు, ఇత్యాదిగా ద్వంద్వత భావింపబడుచున్నది. భగవంతుని భావనయందు ద్వంద్వంలో విరుద్ధ భావప్రతిపాదన లేదు. విరుద్ధభావన యంతయు మానవుని ప్రతిపాదన. వానికి ఈ లోకము విభిన్నాత్మకమై కన్పట్టుచున్నది. ఈ అనేకత్వములో ఏకత్వమును దర్శించలేకయున్నాడు. ద్వంద్వమూలంగా ఈ అనేకత్వం ఏర్పడింది. ఈ ద్వంద్వంలో మనము సమన్వయసూత్రము ప్రతిపాదించుకొన్న ఆ సూత్రమే అనేకత్వమున కూడ దర్శితము. ద్వంద్వంలో ఉండే ఏక సూత్రానికి ప్రతీకగా పరమేశ్వర అర్ధనారీశ్వర తత్త్వాన్ని, అనేకత్వంలో ఉండే ఏక సూత్రానికి ప్రతీకగా పరమేశ్వర విశ్వ రూపాన్ని చెప్పుకోవచ్చును.

ఈ ఏకత్వ సూత్రము ఆధారంగా భగవంతుని నుండి విడివడిన జీవుడు అతనివైపు ఆకర్షింపబడుతూ ఆ సూత్రం మీదనే కర్మ కొనసాగించుచున్నాడు. ఈ సూత్రము భగవంతునికే విదితము. జీవునకు అగోచరము. అందుకే భగవత్సృష్టి కార్యక్రమము జీవున కర్థముగాదు. అర్థముకాని దశనుండి ప్రారంభమవుతుంది నివృత్తి మార్గము. అప్పుడు అగమ్యగోచరమైన ఈ సృష్టికి మూలాధారమును అన్వేషించుటకు భగవంతుని శరణు బొందును. భగవత్ప్రతిపాదితమైన సూత్రమున కర్మగావించుచు కర్మఫలమును భగవంతుని కర్పించి ఆనందుడగుచున్నాడు.

ఈ శరణాగతిభావము ఆళ్వారుల భక్తి సంప్రదాయమందు ప్రవత్తి మార్గంగా చెప్పబడింది. ఆళ్వారులు తమ దివ్య ప్రబంధములలో ప్రవత్తి ప్రాముఖ్యమును గురించి విశేషముగా ప్రస్తావించియున్నారు.

తన దోషములను బాగుగా గుర్తించి పశ్చాత్తాపమును ప్రకటించుచు తన ఆశ్రయ హీనతను అనుభవమున దెచ్చుకొనుచు, భగవంతుడొక్కడే తన కాధారభూతుడుగా విశ్వసించుట, తనను ద్ధరించ వలసినదని భగవంతుని ప్రార్థించుట అనునవియే ప్రవత్తికి ముఖ్యలక్షణములు.

ప్రవత్తి పథములో సాధన యనావశ్యకము. కేవలము భగవంతుని త్రికరణశుద్ధిగా ఆశ్రయించుటయే ప్రవత్తి పథములో ముఖ్య కర్తవ్యము. ఇట్టి శరణాగతి తత్త్వమును ఆళ్వారులు విశేషముగా ప్రకటించియున్నారు.

"ఓ కరుణామూర్తీ! నాకు నాది యని చెప్పుటకేదియునులేదు. ఇల్లులేదు. వాకిలి లేదు. బంధువులులేరు. అశాశ్వతమైన నా జీవితములో నీ పాదారవిందములను గట్టిగా శరణింపనైతిని. ఓ భగవానుడా! నేనిపుడు బిగ్గరగా ఆక్రందించుచున్నాను. నీవు తప్ప, ఇక నా కాశ్రయమిచ్చు వారెవరున్నారు?"

"ఓ తులసీమాలాధారీ! నీవే నాకు రక్షకుడవు"

ఈ రీతిగా తొండరడిప్పొడి యాళ్వారులు భగవంతుని శరణించుచు శరణాగతులందరకును మార్గదర్శకులగుచున్నారు.

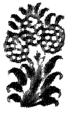
భగవద్గీత ప్రతిపాదించిన మోక్షమార్గంగా 'శరణాగతి' ని విశిష్టాద్వైతమార్గం విశ్వసిస్తున్నది.

"సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య
మామేకం శరణం వ్రజ
అహం త్వా సర్వ పాపేభ్యో
మోక్షయిష్యామి మా శుచః"

(18వ అధ్యాయం—66వ శ్లోకం)

ఈ శ్లోకమందలి మొదటిపాదము జీవుని కర్తవ్యమును సూచించును. రెండవ పాదము భగవంతుడొసంగు ప్రతిఫలమును సూచించును.

జీవుడు తాను చేయవలసినది చేయనిచో భగవంతుడు తానొసంగవలసినదాని నొసంగడు. ప్రకృతియందొకానొక అప్రతిహత నియమమును భగవానుడేర్పరచెను. అది యేదనగా పాపముచే దుఃఖము, పుణ్యముచే సుఖము, జ్ఞానముచే లేక భగవచ్ఛరణాగతిచే మోక్షము కల్గును. •

శ్రీనివాసకల్యాణము

(గతసంచిక తరువాయి)

కథక: ఇదిగో! మనవిచేస్తున్నా కాదూ! ఇట్లా కపిలగోవు చోళ రాజు ఆలమందతో మేతకేగుచు ప్రతిదినమును వేంక టాద్రి పై కెక్కి, స్వామి వసించెడి పుట్టబిలమ్ములో నాల్గుచన్నులు ఏకధారగాజేసి పాల్గురిసి, గోవిందునకు తుష్టి గూర్చుచున్నంత–

సూత్ర: బలేవాడవు మూర్తీ నువ్వు! పాలన్నీ ఆ పుట్టలోనే పోస్తే రాచబిడ్డ పొట్ట ఏం కావాలి?

కథక: పెద్దలు మీరూ అంతే అన్నారూ?

జీవకోటుల నెల్లపోషించిపెంచు
ఆదినారాయణుడు తనయావుపాల
నిట్లు పరితుష్టు డగుచుంట ఎరుగలేక
చోళవిభురాణి యపుడుగోపాలు బిలిచి–

గోపాలునితో నేమనుచున్నది–?

రాణి: ఆవుజూచిన కడుపునిండు వయారె దీనిపొదుంగులో లేవు పాలొక చుక్కయేని బలే! యిదేమిరగొల్లడా?

గొల్ల: దేవరాన! ఇదేమి వింతయొ తెలియదో దొరసాని! ఈ యావు పోకడలెల్ల నిక్కము నరసియెల్లి వచించెదన్.

కథక: అని పలికి గొల్లండు మరు నా డాయావు చర్యలు గనిపట్టి యున్నంత–

ఎప్పటట్ల గోవు పుట్టనెక్కి నాల్గుచన్నులన్
కుప్పగూరక్షీరధార కురియుచుంట జూచి, మా
యవ్వ! తెల్లమాయె దీని యాగడమ్ము, నావయిం
దవ్వపెట్టి ముచ్చుకాన! తప్పిపోవ నేర్తువే?
ఔనె గోవుకాన! ముచ్చువై యిదా? వృథాగపాల్
కానపాలుచేసి నాకు గండ కత్తెరైతి; నిన్
కానకున్ బలియకున్న కాను గొల్లబోయడన్
కాను సుమ్మటంచు చేతి గండ్రగొడ్డ లెత్తియేడన్,
బిరాననెత్తి గోవునెత్తి బిట్టు వ్రేలగొట్టబో
కరీంద్ర రక్షకుండు గోవుగావ పుట్టనుండి "మా
వరా, దురాత్మ" యంచు వ్రేటునాటకుండ అడ్డురాన్
హరీహరీ! తుదుత్తమాంగ మగ్గమయ్యె వ్రేటుకున్.
పరశుధార హరిశిరస్సు బల్లుమనుచువ్రీల, నం
బరము నంట రుధిరధార పర్వులెత్తె బుస్సునన్
చరమదిశను నెత్రుటేర్ల సవితృడంత మునిగిపోన్
ధరను ద్రెళ్లిపడియె గొల్ల దానవారి ముందటన్–

సూత్ర: అయితే, రమణమూర్తీ! ఈ మేళతాళాల సందడిలో నాకు తెలిసిందికాదు. ఏమయిందంటావు? నారాయణ మూర్తి శిరస్సేనా పగిలింది?

కథక: అవునండి, శిరస్సుపగిలి ఏడు తాళ్లెత్తున రక్తం చిమ్మింది. గొల్లవాడు అదలిపోయి ప్రాణాలు వదిలాడు.

సూత్ర: హరిహరీ! ఎంతపని జరిగిందంటేనూ! మరి ఆ గోవు మాట?

కథక: ఆ గోవు అంబేయని అడలుతూ, ముట్టె ఎగబట్టి, ఒక్క పరుగున చోళరాజు సన్నిధిలో పోయి పడింది.

సూత్ర: పాపం! దాని బాధంతా నారాయణమూర్తి కోసమే కాని తనకోసం కాదు సుమా.

కథక: బాగా సెలవిచ్చారు. అది బ్రహ్మదేవుడే కాదటండీ. అంతట చోళరాజు "గోవు ఒంటరిగా ఇలా అడలు కొంటూ వచ్చిందెందువల్లా? గోపాలుడేమైనాడా?" అని ఆలోచిస్తూ ఉంటే ఆ గోవు కన్నీరు కారుస్తూ మళ్లా వేంకటాచలం ముఖం పట్టినంత, చోళరాజుకేమీ పాలుపోక సపరివారంగా ఆవువెంట తానూ బయలు దేరినవాడై.

సూత్ర: సరాసరి పుట్టదగ్గరకే వచ్చింది కాబోలు గోవు?

కథక: రాజు ఆ పుట్టను అక్కడ మడుగులు కట్టిన రక్తాన్ని చెంతనే పడిఉన్న గొల్లణ్ణిచూచి, ఏమిటీ వింత అని విచారిస్తూ ఉండగా, శ్రీ మన్నారాయణమూర్తి.

తోహరా. చతుర్బాహువుల శంఖచక్రముఖ
సాధనములు ధరియించి
క్షితిపతి ముందట రక్తసిక్తుడయి
కేశవ దేవుడు నిలిచి,
ఏమనుచున్నారు.

(అఠాణా–జంపె)

కేశవ: –

ఔనోయి! చోళనృప! అమితగర్వాటోప!
మౌనులై యిటనున్న మామీదన ప్రతాప?
॥ మౌనోయి ॥

గతిలేక ఒరుల సంగతిలేక ఇటు లేక
గతి పుట్టలోనున్న వెతకి చంపుదువన్న? ॥ ఔనోయి ॥
గోవధము వారింపబోవ నాతలపైన
గావచ్చునోటు? పెనుగంగ్ర గొడ్డలివ్రేటు? ॥ ఔనోయి ॥
నరుడవా నీవు దానవు డవుదువేగాని
తిరుగు మింక పిశాచ దేహమును బూని ॥ ఔనోయి ॥

కథక: ఇట్లు శపించినంతట చోళరాజేమనుచున్నాడు.

చోళరాజు: నిరపరాధిని దేవ! నాయెడ నేరమించుకలేదు. నీ విరవుగా నిటనున్న వైనము లెరుగకితడు చెల్లరే! పరశువెత్తిన దాని కింతటి పాపకర్మముకూడె, నో హరి! మురారి! కృపాకరా! శరణంటి దాసునిగావవే,

కథక: అనుచు చరణమ్ముల వయింబడి వేడికొను భూపాలుని వయిం జాలిగొని శ్రీహరి ఏ మని పల్కుచున్నారు.

కేశవ: రాజా! వేగిరపడి నిన్ను శపించాను. దిక్కుమాలి యిట నున్న నాకీ పాపకర్మంకూడా చుట్టుకోవలెనా? నాపలుకు తిరుగనేరదు. నే నేమిసేతు? నీవు నిరపరాధి వవుదువు కనుక చిరకాలం ఇట్లు పిశాచరూపంలో ఉండి, నేను ఆకాశరాజు కూతును చెట్టపట్టినప్పుడు నా శిరస్సున మకుటమై నిలువగలవు. ప్రతి శుక్రవారం ఆ కిరీటం ఆరుగడియలు నేను ధరించి ఆనందబాష్పములు వహింతును. దానిచే నీకు సుఖమగుగాక.

సూత్ర: పరిజనం చేసే పాపంలో యజమానికూడా పాలుపంచు కోవడం యిదే కాబోలు.

కథక: పిమ్మట శ్రీనివాసుండు తలపుండు మానుటకై జిల్లేడు పాలకోసం, పత్తికోసం ఆ కొండపై తిరుగుచుండ ఒక నాడు.

ఆ.వె. వృషభ దానవేంద్రు వెన్నంటి యేగిన
భూవరాహపతియు బోరిలోన
వాని నుక్కడంచి, వసుధాసమేతుడై
చేరవచ్చె వృషభ శిఖరి కపుడు

సూత్ర: వృషభాసురుణ్ణి చంపటంవల్ల వారాహగిరికే వృష భాద్రి అనే పేరు వచ్చింది. అంతేగా? ఆ స్వామి తమ నెలవుకే వచ్చారు.

కథక: అంతే! ఇట్లేతెంచి ఎప్పటియట్ల గిరిసాను దేశమ్ముల విహరించుచుండి, అందొకచో హరింగాంచి, ఈత డెవ్వడో క్రొత్త దనుజుం డనియెంచి "ఓరీ! ఎవ్వండవు, నా మెట్టపై కాలుపెట్టితి" వని ఘుర్ఘురింప, హరియు వరాహదేవున కెదుట పడనోడి, ఒక పొదలో దాగి యున్నంత.

సూత్ర: అవునవును, కాని కాలంలో అయినవాళ్ల ఎదుటపడటం కష్టమే.

కథక: భూవరాహపతి మోరఎత్తి మునికోర జీర దరిజేర చేవయుడిగి హరిశిరమువాంచి అటచింత నుండ
—పొదగాంచి
నిదానించి చూచి, హరిగా నెరింగి నొచ్చుకొనుచు, నెయ్యమ్మున ఏమనుచున్నారు.

భూవరాహ: వికుంఠవాసా! ఈ గూఢవర్తన మేల? ఇంతటి దైన్యమునకు గతంబేమి?

కథక: అని అడిగిన, హరి నిజవృత్తాంతంబెల్ల విన్పించి, ఏమను చున్నారు,

కేశవ:—

(పున్నాగవరాళి—ఝంపగతి)

ఇల్లువాకిలి లేక ఇల్లాలికింగాక
అల్లాడుచున్న నన్నాదరింపగదన్న! ॥ ఇల్లు ॥
తలదాచు కొందు, నీ దండనే పడియుందు
నెలవిమ్ము నాకింత, తొలగునా కీ వంత ॥ ఇల్లు ॥

కథక: అంతట భూవరాహస్వామి ఏమనుచున్నారు.

భూవరా:—

(జంఝూటి—ఝంపగతి)

సిరిగలాడవు నీవు పరువుగల వాడవో
హరి! నీ కోరుగు పేద తగునుగాదా బరువు ॥ సిరిగలా ॥
పరియాచకము గాక విరజయా యీ కొలను
అరుదైన వైకుంఠపురమొ గిరికందరము ॥ సిరిగలా ॥
వెలయిచ్చి కైకొనవె ఇలనీ వలసినంత
వలదయా మొగమోట నిలువదగు నీయంత ॥సిరిగలా॥

సూత్ర: గట్టివాడే నయ్యోయి భూవరాహస్వామి! పద్మనా భయ్య పప్పులుడక నిచ్చేట్టు లేదు.

కథక: గొప్పవాళ్ల కోరుగు ముప్పుగాదటండీ!
అంతట శ్రీహరి యేమనుచున్నాడు.

కేశవ. చం. వలదు వరాహదేవ! పెరవాడనె నీ కిటులాడ! సర్వమున్
గలిగియు లేనివాడ నయిగా నినువేడెద; నీయధీనమీ
యిల సకలమ్ము, నాకు నొక యింతయొసంగకొరంత రాదయా
బలియుడవైన నీ కోరుగు భద్రము నాకని చేయి సాచితిన్.

(సశేషం)

తిరుమల యాత్రికులకు సదుపాయములు

* * *

* అన్ని వర్గాలవారికి అందుబాటులో ఉండేటట్లు ఉచిత, పరిశుభ్రమైన సత్రాలు, లేదా సరసమైన రేట్లకు కాటేజీలలో ఆవాస సౌకర్యం.
* శ్రీవారిని దర్శించు యా[త్రికు]ల క్యూషెడ్లలో గాలి, వెలుతురుగల విశాలమైన ఏర్పాటులు.
* క్యూ షెడ్లలోనే కాఫీబోర్డువారి అల్పాహార సదుపాయం.
* సరసమైన ధరలకు అన్నపుపొట్లాల అమ్మకం.
* యాత్రికులు వెలుపలకు రానక్కరలేకుండా క్యూలదగ్గరే మరుగుదొడ్డి సౌకర్యం.
* ఆంధ్రప్రదేశ్ పాలసరఫరా సంస్థచే స్వచ్ఛమైన పాలవిక్రయం.
* యాత్రికులు చదువుకునేందుకు దేవస్థానం ముద్రిత గ్రంథాలు. స్వామివారి, అమ్మవారి చిత్రపటాల అమ్మకం.
* క్యూలోని యాత్రికులకు విసుగులేకుండా ఉండేందుకు టెలివిజన్ ప్రదర్శనం, భక్తిసంగీత ప్రసారం.
* క్యూషెడ్లలోను, తిరుమలకుపోవు కాలిబాట 7 వ మైలువద్ద వైద్యసదుపాయం.
* సామానులు, పాదరక్షలు భద్రపరచుకొనేందుకు ప్రత్యేక సౌకర్యం.
* తిరుమలలో సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీసునుండి వివిధప్రాంతాలకు ఆటో సౌకర్యం.

ఉచిత బస్సుసదుపాయం

* దళారీలనుండి వంచకులనుండి తప్పించేందుకు ముఖద్వారంలో పేష్కారుస్థాయి అధికారి సిబ్బంది.
* క్యూషెడ్లలోని యాత్రికుల ఫిర్యాదులు విచారించేందుకు కావలసిన సౌకర్యములకుగాను పేష్కారు స్థాయిలో మరొక అధికారి, సిబ్బంది
* యాత్రికుల సామానులను భద్రంగా తిరుమలకుచేర్చే సౌకర్యం ఏర్పాటైంది. తిరుపతిలో ఏ సత్రములో నైవాగాని, టోల్ గేట్ వద్దగాని తమసామాగ్రి అప్పగించి రసీదుపొంది ఆ రసీదు తిరుమల సెంట్రల్ రిసెప్షన్ ఆఫీస్ దగ్గర కౌంటర్ లో ఇచ్చి సామాగ్రి పొందవచ్చును
* దుండగులనుండి యాత్రికులను కాపాడేందుకు తిరుమలకు వెళ్ళే దోవపొడుగునా రాత్రింబవళ్ళూ పోలీసు గస్తీ ఏర్పాటుచేయబడింది.
* దారిపొడుగునా మంచినీటి సదుపాయం ఉన్నది.
* రాత్రిపూటగాని, తెల్లవారుఝామునగాని కొండకు వెళ్ళదల్చుకొన్నవారికి వీలుగా మంచికాంతి శక్తిగల దీపాలు ఏర్పాటైనవి.
* వివిధప్రాంతాలనుండి వచ్చేయాత్రికులకు బోధపడేందుకుగాను తిరుమల సెంట్రల్ 'రిసెప్షన్ ఆఫీసులో, దేశంలోని ముఖ్యభాషలలో విచారణ కార్యాలయాలు.
* ప్రత్యేక కాటేజీలలోని అదనపు సౌకర్యాలు అంజనాద్రినగర్, శేషాద్రి, గరుడాద్రి, శంకుమిట్ట కాటేజీలలో కూడ ఏర్పాటైనవి.

అది విదిశాపట్టణం. అక్కడ ఒక బాలుడు అకాలమరణం చెందాడు. అంత్యక్రియల కోసం శవాన్ని శ్మశానానికితీసుకుపోయారు. ఇంతలో ఎక్కడినుంచోవచ్చి వాలిందొక గద్ద—

"ఇదేమిటి, ఇక్కడనా ఏడవటం? మీకేమీభయమున్నట్లులేదే? ప్రొద్దుగూకిందంటే దెయ్యాలూ భూతాలువచ్చి పీక్కు తింటాయి సుమా! చావుపుట్టుకలు సహజం గానీ వింతగాదు గదా! పోయినవాడితో బాటు మీరూపోవాలనుకుంటున్నారా ఏమి? ఇక ఆ పీనుగును వదిలేసి త్వరగా ఇళ్ళకు వెళ్ళండి."

అంటూ పెద్దమనిషిలా సలహాయిచ్చిందా గద్ద—

ఆ మాటలు వినగానే అక్కడివాళ్ళంతా మరొకసారి గొల్లునఏడ్చారు. గద్ద మళ్ళీ అందుకొంది.

"వెఱ్ఱి నాయనలారా! ఏడిస్తే చచ్చిన వాళ్ళు బ్రతికివస్తారా! ఊరుకోండూరుకోండి! అయినా నాకెందుకు లెద్దూ! ఇలాగే ఏడుస్తూ వుండండి! కాసేపటికి మీక్కూడా చావు మూడుతుంది".

ఆ మాటలతో భీతావహులైయ్యారు శవం చుట్టూ వున్నవాళ్ళు. శవాన్ని విడిచిపెట్టి వెళ్ళేందుకు తయారయ్యారు.

ఇంతలో ఒక నక్కవచ్చి వారిదారికి అడ్డుపడింది.

"ఆ గద్దమాటలువిని భయపడ్డట్లున్నారే! అయ్యో! ముద్దులు మూటగట్టే ఈ పిల్లవాణ్ణి ఇలా పారేసిపోవటానికి మీ కెలా కాళ్ళాడుతున్నాయి? మీ దుఃఖభారమంతా తీరిపోయేలా కాసేపు ఏడ్చి వెళ్ళండి. ఎవరు పోతారు? ఆ దేవుడు కనికరిస్తే పిల్లవాడు బతికవచ్చునేమో? ఇంకా ప్రొద్దుగుంకలేదు ఇకేభయంలేదు" అంటూ అభయం ఇచ్చింది నక్క.

ఆ మాటలతో ఆశపుట్టి మళ్ళీ శవంచుట్టూ మూగారు బంధుజనాలు, అదిచూసి గద్దకు కోపం వచ్చింది.

"ఈ మందబుద్ధి మాటలు మీరు వినవచ్చా? శవం ఆకృతికూడా వికృతమైపోయిందే! ఇక ప్రాణం ఎలావస్తుంది? మృత్యువుకు దయాదాక్షిణ్యాలు లేవు. నిలువునా ప్రాణాల్ని హరిస్తుంది. దురాశకు పోకుండా ఇంటికివెళ్ళి అపరక్రియల్ని చేసి అబ్బాయికి సద్గతి కలిగించండి".

ఇలా అంటుండగా గద్దమాటలకు నక్క అడ్డుపడింది. ఆ గద్ద ఉత్త కసాయిది, దానికేం? ఏమైనా అంటుంది. చూస్తూ చూస్తూ పిల్లవాణ్ణివదలి పోవడం కన్నవారి తరమౌతుందా? ఏమీకాని నాకే కన్నీళ్ళు నిలవడంలేదే? అయినా అంత దయమాలి వెళ్ళాల్సిన అవసరమే మొచ్చె! మన ప్రయత్నం మనం చెయ్యాలిగా! ఆపైన దైవబలం ఉంటే కానిదేముంది? అంతగా చేతకాకపోతే అప్పుడు వెళ్ళిపోవచ్చునుగా?"

అని నక్క ఎక్కడలేని ప్రేమ ఒలకపోసింది—దాంతో మళ్ళీ ఏడవసాగేరు బంధువులు. గద్దకు చిర్రెత్తుకవచ్చింది.

"నేను పుట్టి ఒకటి రెండూకాదు వెయ్యికి మించి రెండు మూడు వందల సంవత్సరాలుదాటి పోయాయి. బాలుడు కానివ్వండి. యువకుడు కానివ్వండి, నడివయసువాడైనా సరే ముసలివాడు అయినాసరే-ఒకసారి చచ్చిపోయాక మళ్ళీ బ్రతకడం చూళ్ళేదు. అయితే పునర్జన్మమాత్రం ఉండంవాడు- పీనుగు బ్రతుకుతుందని చెపుతుందేమిటి ఈ తెలివి తక్కువ నక్క? ఇదేం నమ్మేలాగా?"

ఈ మాటలతో వాస్తవంలోకివచ్చి గుండె రాయి చేసుకొన్నారు అక్కడివాళ్ళు. శవాన్ని వదిలివేసి నడవసాగేరు. పరుగెత్తుకొంటూవచ్చి మళ్ళీ అడ్డుపడింది జంబుకం-

"ఇదేమిటి? నామాటలపైన నమ్మకం లేదా? అయితే వినండి. పూర్వం ఆ శ్రీరామచంద్రుడు బ్రాహ్మణ బాలకుణ్ణి బ్రతికించలేదా? సృంజయుడి కొడుకు చనిపోతే నారదమహర్షి తన ప్రభావంతో బ్రతికించలేదా? అలాగే ఏ సిద్ధుడో, ఏ దేవతో మీ రోదనవిని దయతలిచి బాలుడికి ప్రాణదానం చెయ్యకపోతారా? పిల్లవాడు బ్రతకడం మీకు ఇష్టంలేదా? ఎందుకలా పారిపోతున్నారు? ఇలా నక్క నిష్ఠూరమాడేసరికి వెన్నల తిసం చేసి వెళ్ళిపోతున్న వాళ్ళంతా మళ్ళీ శవం దగ్గరకుగాని గుండెలు బాదుకుంటూ ఏడవసాగేరు.

ఇంతలో పొద్దుకుంకనే కుంకింది-గద్దగానీ నక్కగానీ మాట్లాడటం మానేశాయి. ఇంతసేపూ ఆ శవంమీది ప్రేమతోకాదు ఆ రెండూ వాదించుకొన్నది-ఆకలితో నకనకలాడిపోతున్న ఆ రెండు జంతువులూ ఆ శవాన్ని తమ పొట్టన పెట్టుకోడానికే పోటీ పడ్డాయి.

ప్రొద్దుపోతే చూపానదు గనుక ప్రొద్దుండగనే బంధువుల్ని సాగనంపడానికి అంత సేపు వాగింది గద్ద-

ప్రొద్దుపోతే గద్ద వెళ్ళిపోతుందనీ ఆ పీనుగుని తానే స్వంతం చేసుకోవచ్చని ఆ మనుషుల్ని నిలిపేసివుంచింది నక్క. తానొకటితలిస్తే దైవమొకటి తలుస్తుందన్నట్లుగా, బంధువుల రోదనవిని ఆ మరుభూమిలో శంకరుడు ప్రత్యక్షమైనాడు.

ఏంకావాలో కోరుకొమ్మని ఆ భక్తవశంకరుడు అడిగిందేతడవుగా పుత్రభిక్ష పెట్టమని ప్రార్థించాడా బాలుడి తండ్రి.

వెంటనే పరమశివుడు బాలుణ్ణి బ్రతికించి నూరేళ్ళు బ్రతుకమని ఆశీర్వదించాడు.

కడుపుకూటికోసం కక్కుర్తిపడిన గద్దకు నక్కకు ఆకలన్నదే లేకుండా వరమిచ్చి అదృశ్యమైనాడు.

తమపనులు చక్కబెట్టుకొనేందుకు ఈ కథలోని గద్ద నక్కల మాదిరిగా కొందరు కపటబుద్ధులు సుద్దులుచెపుతూ వుంటారు. అలాంటివారి మాటల గారడీలో పడకూడదు మనం.

అంటూ భీష్మాచార్యులు ధర్మరాజుకు (మహాభారతం శాంతి పర్వంలో) నీతి నేర్పాడు.

— జితేంద్ర

దానఫలం

— ఎం. వెంకటరావు

ఒక బిచ్చగాడు ఇంటింటికీ వెళ్ళి సాయంత్రందాకా బిచ్చమెత్తాడు. ప్రొద్దువాలే వేళ అయింది. త్వరగా తన కొంపకి చేరుకోవాలని బాటనపడి జోరుగా నడుస్తున్నాడు. బాటంతా సందడిగా ఉంది. జనం బాటకు ఇరుప్రక్కల బారులుతీర్చి నిలుచొని ఉన్నారు. "ఎవరు వస్తున్నారు"- అని బిచ్చగాడు జనంలోని ఒక మనిషిని ప్రశ్నించాడు. "రాజాధిరాజు" వేంచేస్తున్నారు" అని బదులు చెప్పాడు గుంపులోని ఒక మనిషి.

ఇంతలో బంగారు రథం రానేవచ్చింది. సాయంకాలపు నీరెండలో రథం ధగధగా మెరిసిపోతూవుంది. బిచ్చగాని ఆశరెక్క విప్పింది! "ఈ నాటితో నా దరిద్రం తీరిపోతుంది. ముష్టిబ్రతుకు ముగిసిపోతుంది." అని సంబరపడ్డాడు.

తిన్నగా రథం వచ్చి అతని ముందే ఆగింది. ఏమి అదృష్టం! ఆణుకువతో తన జోలెను 'ప్రభువు' ముందుకు చాచిపట్టుకొన్నాడు. ప్రభువు బిచ్చగాని ముందుకు వచ్చి కుడిచెయ్యి చాచాడు. బిచ్చగాని గుండె గుభేలుమంది! ఏమిటీ విపరీతం! రాజాధిరాజు తన ముందు చెయ్యిచాచాడు. బిచ్చగాని మతిచలించింది. ఏమి చెయ్యడానికీ అతనికి పాలుపోలేదు. తన ఆశలన్నీ కుప్పకూలిపోయాయి! అతడు తటపటాయించి తన జోలెలోని ఒక బియ్యపు గింజ తీసి ప్రభువు చేతిలో ఉంచాడు. ప్రభువు చిరునవ్వునవ్వుతూ రథం ఎక్కాడు. రథం ముందుకు సాగిపోయింది.

బిచ్చగాడు ఈసురోమంటూ తన గుడిసెకు చేరుకున్నాడు. రాత్రి వంటకని బియ్యం చేటలో పోశాడు. అతని కళ్ళు మిరుమిట్లుగొల్పాయి. చేటలోని బియ్యంలో ఒక బంగారు గింజ మెరిసిపోతూ ఉంది!

బిచ్చగాడు తలబాదుకుంటూ ఏడవసాగాడు. "అయ్యో! నేనెంత వెఱ్ఱిబాగులవాణ్ణి! రాజాధిరాజు నా ముందు చెయ్యి చాచి అడిగినప్పుడు నా సర్వస్వం ధారపోయాలనే బుద్ధిలేని అధముణ్ణి! నా లోభత్వమే నా దారిద్ర్యానికి కారణమైంది." అని తన్నుతాను తిట్టుకోసాగాడు.

*

శ్రీమద్రామాయణ కావ్యవైభవము

రచయిత: శ్రీ మాధవపెద్ది నాగేశ్వరరావు. ప్రకాశకులు శ్రీ సీతారామనామ సంకీర్తన సంఘము, శ్రీరామనామ క్షేత్రము—గుంటూరు—4 వెల: 4 రూపాయలు.

భారతీయ సంస్కృతికి దర్పణమువంటి రామకథను మహనీయులెందరో రచించారు. పురుషోత్తముడైన శ్రీ రామచంద్రుని దివ్య గుణములను వర్ణించు శ్రీమద్రామాయణము ప్రపంచమందలి పలుభాషలలో, పలు రూపములలో సాక్షాత్కరించి పాఠకులను అలరిస్తున్నది.

శ్రీరామచంద్రుని వాగ్వైభవము, సత్యధర్మనిరతి, ప్రియదర్శనత్వము, కౌసల్యాది రాణుల శీలము, సీతామహాసాధ్వి సౌశీల్య వైభవము, సీతారాముల దాంపత్యశోభ, లక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్నుల భ్రాతృభక్తి, సేవానిరతి, శబరి వృత్తాంతము, ఆంజనేయుని భక్త్యావేశము, విభీషణుని భక్తిప్రపత్తులు, వసిష్ఠ విశ్వామిత్ర అత్రి, అగస్త్య మహర్షుల దివ్యజీవనము, రామరాజ్య ప్రాశస్త్యము, శ్రీరామ మంత్రమాహాత్మ్యము మున్నగు శీర్షికలలో శ్రీమద్రామాయణ సారస్వరూప మీకృతిలో చక్కగా చిత్రింపబడినది.

కృతికర్త శ్రీ మాధవపెద్ది నాగేశ్వరరావు గారు విద్యాధికులు. విద్యాశాఖలో వున్నతోద్యోగములను నిష్కళంకముగ నిర్వహించి మన్ననలందుకొన్నవారు. వారి కత్యంత ప్రీతిపాత్రమగు రామాయణ పాత్రల వైశిష్ట్యమును తెలుపుటకు వాల్మీకిమహర్షి రచితమగు శ్లోకములను, కంకంటి పాపరాజకవి ప్రణీతమగు ఉత్తర రామాయణములోని పద్యములను సందర్భోచితముగా వుదహరించుచూ వాటి భావమును సరళసుందరముగ వివరించినారు.

శ్రీరాముడు ప్రియభాషి, మధురభాషి, సత్యభాషి. మహర్షులపట్ల శ్రీరామచంద్రుని వినయవర్తనమును కంకంటి పాపరాజు చిత్రించిన తీరు యిట్లున్నది.

కుశలంబే మునులార ! శిష్యులకు, మీకున్ ?
శిష్యసంఘం బిహ
ర్నిశమున్ సేవలు సేయునే ? తపములున్
నిర్విఘ్నతన్ సాగునే ?
కుశపర్ణాంబుఫలాదులబ్బునె వనక్షోణిన్,
మిముం జేరిదు
ర్దశలెవ్వారును జేయకుందురు గదా తథ్యంబుగా
జెప్పరే.

వాల్మీకి మహర్షి శ్రీరామచంద్రుని సత్య ధర్మ నిరతిని శ్లాఘిస్తూ

"భవాన్ క్రియాపరోలోకే భవాన్ దేవ పరాయణః
ఆస్తికో ధర్మశీలశ్చ వ్యవసాయీచ రాఘవః"

అంటాడు.

శ్రీరామచంద్రుడు, లక్ష్మణస్వామిని తన బహిఃప్రాణమని పేర్కొంటూ,

'రామస్యదక్షిణోబాహుః నిత్యం ప్రాణో బహిశ్చరః'

అంటాడు.

గ్రంథసమీక్ష

మిథిలాధినాథుడగు జనకమహారాజు సీతాదేవిని శ్రీరామచంద్రునికిచ్చి కన్యాదానము చేయుచూ:

'ఇయం సీతామమసుతా సహధర్మచరీతవ
ప్రతీచ్ఛ చైనాం భద్రంతే పాణిం గృహ్ణీష్వ
పాణినా'

అన్నాడు. 'సీతాదేవి పతివ్రతా మహాభాగా' అని వర్ణింపబడినది.

హనుమంతుని దివ్యచారిత్ర్యము-వాక్యజ్ఞత, బుద్ధి వైభవము, జితేంద్రియత్వము, భక్త్యావేశము మనోజ్ఞముగ వర్ణింపబడినవి.

ధర్మశీలుడైన విభీషణుని భక్తిప్రపత్తులు ఆదర్శ పూర్ణములైనవి.

జనకుడు రాజర్షి. దశరథుడు వాగ్విదులలో శ్రేష్ఠుడు.

విభిన్న భ్రాతృత్వము, అనే అధ్యాయములో వాలిసుగ్రీవుల, రావణ కుంభకర్ణుల, సంపాతి జటాయువుల మనస్తత్వములు చిత్రింపబడినవి.

దండకారణ్య మందలి ఋష్యాశ్రమము లను ఆదికవి వర్ణించిన తీరు చూడుడు:

కుశచీర పరిక్షిప్తం
బ్రాహ్మ్యలక్ష్మ్యా సమావృతమ్
యథాప్రదీప్తం దుర్దర్శం,
గగనే సూర్యమండలమ్

అన్నాడు.

చివర శ్రీరామ మంత్రమాహాత్మ్యమును పార్వతీ పరమేశ్వరుల సంవాద రూపమున వివరించినారు.

శ్రీమద్రామాయణ సారస్వరూపమును సుబోధకముగా రచించిన శ్రీమాధవపెద్ది వారు, ప్రచురించిన శ్రీసీతారామనామ సంకీర్తనం సంఘమువారు అభినందనీయులు రామకథామృతము గ్రోల దలచిన వారందరూ తప్పక చదువదగిన గ్రంథమిది.

— శ్రీ జానమద్ది హనుమచ్ఛాస్త్రి

హైందవవేయము

(రచయిత: శ్రీ ముడుంబై రంగ కృష్ణమాచార్యులు స్వచ్ఛంద వ్యవస్థాపకులు, టి.టి.డి. హిందూ ధర్మ రక్షణశాఖ, మెదకు జిల్లా. ప్రథమముద్రణ—దుందుభి యుగాది. 1/8 క్రౌన్ సైజు, 72 పుటలు – వెల, రెండు రూపాయలు.]

భారతీయ వైశిష్ట్యాన్ని విశదీకరించే గ్రంథాలు ఆయా భాషల్లో ఎన్నో వెలువడ్డాయి. నేటికీ వెలువడుతున్నాయి. అలాంటి వాటిలో "హైందవీయం" అనే ఈ పుస్తకం ఒకటి. ఇది పరిమితిలో చిన్నదైనా, విషయ సమన్వయంలోను, వివేచనా సౌలభ్యంలోను ప్రకృష్టమైనదని చెప్పవచ్చు. హిందువులకు సంబంధించిన విషయాలతో ఇది నిండివుంది కాబట్టి హైందవీయమనే పేరు దీనికి సార్థకమయిందనడంలో సందేహం లేదు. ఇందులో మనం, మనదేశం, మనమతం, మనకులం, మన దైవం, మన దైవనివాసం, మన దైవ నామం, మన విగ్రహం, మన పవిత్రాతి పవిత్ర గ్రంథం, సప్తగిరీశుని సప్త

సూత్రాలు అనే పది విషయాలు వివరంగా వింగడింపబడ్డాయి. తిరుమల తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వామి ఈ రచయితకు కలలో కన్పడి హిందూ మత ప్రాశస్త్యాన్ని వివరించమని ఆదేశించారట. దైవప్రేరణతో వెలువడిన ఈ పుస్తకం ప్రకృష్టమైనదనడంలో అనుమానం లేదు. రచయిత భక్తి ప్రపత్తులకిది నిదర్శనం.

అన్యమతదూషణం లేకుండా, అవసరమైన అంశాల్ని మాత్రమే పుటికి పుచ్చుకొంటూ, సరళగ్రాంథికంలో సాగిన ఈ గ్రంథరచనాధోరణి మెచ్చుకొనతగింది. ఎడనెడ ఉదహరింపబడిన శ్లోకాలూ, పద్యాలూ ఇందలి విషయప్రామాణికతను ప్రసాదిస్తున్నాయి. ఇందలి ప్రతి ప్రకరణం ఎంతో బాగున్నా 5, 9 ప్రకరణాలు మరీబాగున్నాయి.

ఈ గ్రంథంలోని అభిప్రాయాలు కొన్ని పరిశీలనార్హములు. అవి 1. 'ఇందువు'- అనే మాటనుండి 'హిందువు' ఏర్పడినది. (13వ పుట.) 2. 'సింధుపురము' (హస్తినాపురము) రాజధానిగా కలది సింధూదేశము (14వ పుట). 3. జుట్టుకుట్టు, కట్టు, బొట్టు- అనే మాటల్లోని 'కట్టు' కు మొలత్రాడు అని అర్థం (58వ పుట). హేతువాదులైన చలం, త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరి మొదలైనవారు చివరకు పరమ ఆస్తికులయ్యారు (27వ పుట). వీటిల్లోని 1, 2 అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించడం సాధ్యంకాదు. 3వది 'కట్టు' అనేదానికి 'వస్త్రధారణ' అని రూఢ్యర్థం. 4వ దాన్లో చలం రమణాశ్రమం చేరడానికి కారణం వివరించివుంటే బాగుండేది. పోతే త్రిపురనేని మొదటి నుండి కూడ ఆస్తికుడేగాని నాస్తికుడు కాదు. హేతువాదుల్లో భావహేతువాదులు, భౌతికహేతువాదులు అని రెండు రకాలు. భావహేతువాదులు దేవుణ్ణి నమ్ముతారు. కాని దేవుని పేరుతో జరిగే దోపిడీని విమర్శిస్తారు. త్రిపురనేని భావహేతువాది అని ఆయన గ్రంథాల్ని పరిశీలిస్తే తెలుస్తుంది.

ఇక ఇందులో ఉటంకింపబడిన శ్లోకాలూ, పద్యాలూ మున్నగువాటికి ఆకరాలు ఇచ్చివుంటే బాగుండేది. బ్రాహ్మీముహూర్తము ('మనవి' లో మొదటిపంక్తి) (బ్రాహ్మముహూర్తము అనివుండాలి). 'సింహవాహిని' (43వ పుట). (సింహవాహన- అని వుండాలి). ఇత్యాది అచ్చుతప్పులు దొర్లకుండా చూచుకోవడం అవసరం.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు కారయితగా, ప్రేరకుడుగా తిరుమల తిరుపతి యాజమాన్యము వారు ఆర్థిక సాహాయ్య - అనుమోదకులుగా విలసిల్లిన పుస్తకంలో ఆ స్వామివారి చిత్రం చేర్చివుంటే సమంజసంగా వుండేది.

మొత్తంమీద ప్రతి హిందువూ చదివి ఆచరించదగ్గ విషయాలెన్నో ఇందులో వున్నాయి. ఇలాంటి ధార్మిక గ్రంథాల ముద్రణకు ఆర్థికసాయం చేసిన, చేస్తూవున్న టి. టి. డి. యాజమాన్యం ప్రస్తుతికి పాత్రం.

— డి. నాగసిద్ధారెడ్డి

సప్తతి రత్నమాలికా

(శ్రీవంగీపురం రంగస్వామి అయ్యంగారు, సన్నిధి వీధి, తిరుచానూరు. వెల: రు. 1-50.)

విశిష్టాద్వైత మతాచార్యులలో మహాప్రసిద్ధులైన శ్రీ వేదాంతదేశికులవారి గుణాతిశయాన్ని వర్ణిస్తూ శ్రీ ప్రతివాదిభయంకరం అణ్ణన్ స్వామిగారు రచించిన డెబ్భై శ్లోకాలుగల స్తోత్రరూపమైన కావ్యం ఈ సప్తతి రత్నమాలిక. విశిష్టాద్వైత మతానుయాయులైన వడహలి, తెంగలి యిరుతెగలవారూ వేదాంతదేశికులను సమానంగానే గౌరవిస్తారు. దానికీగ్రంథమే తార్కాణం. ఇది వ్రాసిన అణ్ణన్‌స్వామి ప్రతిపక్షపరంపరకు చెందినవారయికూడా, దేశికులవారి ఉదాత్త గుణశీలాలన్నిటినీ వర్ణిస్తూ, వారిపట్ల మాత్సర్యాకుల హృదయులైన వారిని యీసడించారుకూడ.

ఆళ్వారులతోపాటుగా, ఆచార్యపురుషులతోపాటుగా, శ్రీ వేదాంతదేశికులవారికి కూడ విగ్రహాలువెలసి, గుళ్లు నిర్మింపబడి, నిత్యారాధనలు జరుగుతున్నాయి. అది వారి గుణోన్నతిని, మహనీయతను వెల్లడించడమేకాదు. శ్రీవైష్ణవులకు వారియందు గల శ్రద్ధాభక్తులకు కూడా సాక్షీభూతంగా ఉంది.

వేదాంతదేశికులు 'నిగమాంత మహాదేశికులు' శతాధికగ్రంథకర్త. విశిష్టాద్వైతానికెంతో, సంస్కృతసాహిత్యానికీ అంతగానే వీరి సేవాభాగ్యం లభించింది. వీరు తిరుమల శ్రీనివాసుని ఘంటాంశాన జన్మించేరని ప్రతీతి. అదే విశ్వాసంతో నేటికీ తిరుమల గర్భాలయంలో గంట ఉంచరు. దేశికుల వారి అసలుపేరు వేంకటనాథుడు. 'వేదాంతదేశిక' అనేది బిరుదనామం. ఇదిగాక వీరికి 'కవితార్కికకేసరి,' 'సర్వతంత్రస్వతంత్ర' వంటి బిరుదులు కూడ శ్రీరంగేశుని దయచేతను, శ్రీరంగనాయకి కృపచేతను లభించాయి.

రాజసన్మాన ధనవైభవాదులన్నిటినీ తిరస్కరించి, ఉంఛవృత్తితో నూరేళ్లు జీవితం గడిపిన యీ మహాదేశికులు సంస్కృత, ప్రాకృత, ద్రావిడ భాషలలో శతాధికంగా గ్రంథాలు రచించిన మనీషి. పాదుకాసహస్రం, దయాశతకం, రహస్యత్రయ సారం, వైరాగ్యపంచకం, తత్త్వముక్తాకలాపం, సంకల్ప సూర్యోదయం, శతదూషణి వంటి వీరి కృతులెన్నో పండితలోకంలో ప్రసిద్ధాలు.

ఈ మహనీయుని గురించి స్తోత్రరూపంలో వర్ణిస్తూ చెప్పిన యీ 'సప్తతి రత్నమాలిక' కు తెలుగు తాత్పర్య వివరణలు వ్రాసి, మూలంతోపాటుగా తెలుగు లిపిలో ప్రచురించి శ్రీవంగీపురం రంగస్వామి అయ్యంగారు శ్రీవైష్ణవాభిమానుల అభిమానానికీ, కృతజ్ఞతకు పాత్రులయ్యారు. గ్రంథాదిలో దేశికులవారిని, గ్రంథకర్తని పరిచయం చేశారు. వివరణలింకా విపులంగా వ్రాసి, అచ్చుతప్పులు సరిదిద్ది కొద్దిలోనే మరింత చక్కని మార్పుతో మలిముద్రణవేసి అందించగలరని ఆశిస్తాను. ఈ గ్రంథం వైష్ణవాభిమానులందరూ సంగ్రహించదగినది.

— ముట్నూరి సంగమేశం

ధర్మరక్షణ కార్యక్రమాలు

అన్నమాచార్య సంకీర్తనామృతం గ్రంథావిష్కరణ

శ్రీ సముద్రాల లక్ష్మణయ్య రచించిన 'అన్నమాచార్య సంకీర్తనామృతం, గ్రంథావిష్కరణ సభ ఫిబ్రవరి 25 సాయంత్రం 6 గం॥లకు స్థానిక అన్నమాచార్య కళా మందిరంలో జరిగింది,

సభకు తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల పౌరసంబంధశాఖాధికారి శ్రీ రావులసూర్య నారాయణమూర్తి అధ్యక్షత వహించారు. వారు గ్రంథప్రాశస్త్యాన్ని వివరించి తి. తి. దేవస్థాన ప్రచురణలు, రచయితలకు ఆర్థిక సహాయం పథకం తదితర అంశాల్ని గురించి వివరించి భవిష్యత్కార్య క్రమాలను విపులీకరించారు.

శ్రీ గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ గ్రంథాన్ని ఆవిష్కరించారు. అన్నమాచార్యుల సంకీర్తనలకు వ్యాఖ్యానం అవసరాన్ని గురించి వివరిస్తూ కొన్ని సంకీర్తనలను ఉదహరించారు.

డా॥ పి. రాధాకృష్ణశర్మ మాట్లాడుతూ వేదార్థం నిగూఢంగావున్న అన్నమయ్య సంకీర్తనలను శ్రీ లక్ష్మణయ్య సోదాహరణంగా వ్యాఖ్యానించారని అన్నారు.

గ్రంథరచయిత సముద్రాల లక్ష్మణయ్య కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తూ 'అన్నమయ్య మాటలు, అనంతార్థాలమూటలు 'అనీ గ్రంథ రచనకు ప్రోత్సహించినందుకు ప్రచురణకు ఆర్థిక సహాయం అందజేసినందుకు తి.తి. దే అధికారులకు ఋణపడివున్నామనిఅన్నారు.

ప్రారంభంలో శ్రీ ముదివర్తి కొండమాచార్యులు స్వాగతంచెప్పగా, సభాంతంలో సి. సుందరరావు వందన సమర్పణ చేశారు.

గుంటూరు లక్ష్మీనారాయణస్వామి కల్యాణమహోత్సవం

గుంటూరు శ్రీ లక్ష్మీనారాయణస్వామి కల్యాణమహోత్సవ కార్యక్రమాలు మార్చి నెల 24 నుంచి 28 తేదివరకూ జరుగుతాయని ఆ దేవస్థాన అభివృద్ధి సంఘంవారు తెలియజేస్తున్నారు. ప్రముఖ విద్వాంసుల హరి కథా కాలక్షేపాలు ఇతర కార్యక్రమాలుకూడా వుంటవి.

కుంభాభిషేకం

నగిరితాలూకా మునగమాకుల కొత్తూరు గ్రామంలో శ్రీ కోదండరామస్వామి దేవాలయ ప్రారంభోత్సవం సందర్భంగా మార్చి 23వ తేదినుండి 25 తేదివరకు కుంభాభిషేకం జరుగుతుందని ఆ గ్రామస్థులు తెలియజేస్తున్నారు. ఆ గ్రామంలోని భజన సంఘం ఆధ్వర్యంలో రు. 75 వేలవ్యయంతో శ్రీ కోదండరామస్వామి ఆలయ నిర్మాణం జరిగిందని గ్రామస్థులందరూ చందాలు వేసుకొని ఈ కార్యం నెరవేర్చారని భజన సంఘం ప్రతినిధి వ్రాస్తున్నారు.

రెడ్డిపాలెంలో ధార్మిక కార్యక్రమాలు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల హిందూధర్మ రక్షణసంస్థ నెల్లూరుశాఖ ఆధ్వర్యాన మహాశివరాత్రి మహోత్సవం సందర్భంగా రెడ్డిపాలెం గ్రామంలో 11-2-83 నుండి 13వ తేదివరకూ ధార్మిక కార్యక్రమాలు జరిగాయి. ఈ కార్యక్రమాల్లో సర్వశ్రీ జి. రామయ్య, పి. బాలయ్యదాసు, జి. రామరాజు, శ్రీమతి ఎన్. వసంతకుమారి పాల్గొన్నారు.

శ్రీ వేంకటేశ్వర భక్తసంఘ ద్వితీయ వార్షికోత్సవం

పాలకొండ శ్రీ వేంకటేశ్వర భక్తసంఘ ద్వితీయ వార్షికోత్సవం స్థానిక సీతారామ స్వామి ఆలయంలో ఇటీవల జరిగింది. శ్రీ వై. వి. నరసింహమూర్తి కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించారు. శ్రీ టి. పురుషోత్తం ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్నారు. శ్రీ టి. ఆనందరావు, శ్రీ ముట్నూరు సూర్యనారాయణ, సభలో ఉపన్యసించారు. శ్రీ కె. రామాచార్యులు రచించిన శ్రీ పద్మావతీ శ్రీనివాస కల్యాణం యక్షగానాన్ని బాలికలు అభినయించారు.

కరీంనగర్‌లో మహాశివరాత్రి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల హిందూ ధర్మరక్షణ సంస్థ ఆధ్వర్యంలో మహాశివరాత్రి పూజాకార్యక్రమాలు జరిగాయి. స్థానిక వేంకటేశ్వర భక్తసంఘాలు ఈ కార్యక్రమాలలో పాల్గొన్నాయి. శ్రీ ప్రొద్దుటూరి నీలకంఠం, శ్రీ బొమ్మా వేంకటేశ్వర్ తదితరులు ఈ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్నారు.

సంగారెడ్డిలో

స్థానిక హిందూధర్మ రక్షణసంస్థ ఆధ్వర్యంలో కార్యక్రమాలు జరిగాయి. స్థానిక వేంకటేశ్వర భక్తసంఘాలు ఈ కార్యక్రమాలలో పాల్గొన్నాయి.

మచిలీపట్టణములో

తి. తి. దే. హిందూధర్మ రక్షణసంస్థ మచిలీపట్నం బాలాజీశాఖ ఆధ్వర్యంలో శ్రీమద్భగవద్గీతోపన్యాసాలు మార్చి 13వ తేదినుంచి 29వ తేదివరకూ జరుగుతాయని సంస్థ నిర్వాహకులు తెలియజేస్తున్నారు.

తిరుపతిలో

స్థానిక అన్నమాచార్య కళామందిరంలో తిరుపతి హిందూధర్మ రక్షణసంస్థ ఆధ్వర్యంలో మార్చి 5 నుంచి 27 వతేది వరకూ హరికథ, సంగీతం, భజన, కార్యక్రమాలు జరుగుతాయి. ఇవేకాక 17వ తేది నారాయణవనంలోనూ, 18వ తేది నాగలాపురంలోనూ, హరికథా కార్యక్రమం, 4, 11, 18, 25 తేదులలో తిరుచానూరులో సంగీత కార్యక్రమాలు జరుగుతాయి.

వార్తాలహరి

వేదశాస్త్ర విద్వత్‌సదస్సు

శ్రీ వేంకటేశ్వర వేదశాస్త్రగమ విద్వత్ సదస్సు 1983 ఏప్రిల్ 7వ తేది నుంచి 11వ తేది వరకు శ్రీనివాసమంగాపురంలో జరుగనున్నది. ఏప్రిల్ 12వ తేదిన సదస్సు ఉపసంహారోత్సవం వుంటుంది. ఈ సదస్సులో వేదశాస్త్ర ప్రవేశపరీక్ష, ఋగ్వేదం, కృష్ణయజుర్వేదం, (తైత్తిరీయశాఖ) శుక్ల యజుర్వేదం (కణ్వశాఖ) సామవేదం, అథర్వణవేదం, దివ్యప్రబంధం, న్యాయ, వ్యాకరణ, మీమాంసా, జ్యోతిషశాస్త్రాలు, ద్వైత, అద్వైత. విశిష్టాద్వైత వేదాంతశాస్త్రాలు తదితర అంశాలపై పరీక్షలు నిర్వహించి ఉత్తీర్ణులైనవారికి సంభావనలు ఇస్తారు. ఈ సదస్సు నిర్వహణకుగాను తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ఈ ఏడాది రు. 1 లక్షా 25 వేలను మంజూరు చేసింది.

టి. టి. డి. నిధులు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అభ్యర్ధన మేరకు కొన్ని షరతులకు లోబడి టి. టి. డి. నిధులను రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఖజానాకు తరలించడానికి టి.టి.డి. బోర్డు ఫిబ్రవరి 28న తిరుమలలో టి. టి. డి. ఛేర్మన్ బి. నాగిరెడ్డిగారి అధ్యక్షతన జరిగిన సమావేశంలో నిర్ణయం తీసుకుంది.

టి.టి.డి. నిధులకు వాణిజ్య బ్యాంకు లిస్తున్న వడ్డీరేటు చెల్లించాలనీ, టి.టి.డి. ఏ సమయంలో ఎంతకావాలంటే అంత చెల్లించాలనీ, నిధుల రక్షణకు రాష్ట్రప్రభుత్వం పూర్తి బాధ్యత వహించాలనీ, టి.టి.డి. నిధులను నిర్ణీత గడువుకు ముందుగా బ్యాంకులనుండి ఉపసంహరించడంవల్ల కలిగే నష్టాన్ని ప్రభుత్వం భరించాలనేవి బోర్డు విధించిన షరతులు, రాష్ట్రప్రభుత్వం ఈ షరతులకు అంగీకరించినమీదట బోర్డు ఈ నిర్ణయం తీసుకొంది.

నిర్వాహకమండలి నిర్ణయాలు

(సమావేశ తేదీలు : 29-1-1983 మరియు 31-1-1983)

- తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన ఉద్యోగుల సహకారబ్యాంకుకు రు. 5 లక్షల స్వల్ప కాలిక ఋణాన్ని ఏడాదికి 8 శాతం వడ్డీపై ఇచ్చేందుకు అంగీకరించడమైనది.
- తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల సంయుక్త కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ డి. సుబ్బరాయలు పదవీకాలాన్ని తే 1-2-83 ది నుండి ఒక ఏడాదిపాటు పొడిగించటం ధృవీకరించటమైనది.
- శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య అన్నదాననిధికిగాను శ్రీ ఎల్. వి. రామయ్యచెట్టి ధర్మ సంస్థ నుండి వచ్చిన రు. 16 లక్షల 50 వేల విరాళాన్ని స్వీకరించేందుకు అంగీకరించడమైనది. ఆ విరాళాన్ని ఏదైనా ఒక జాతీయంచేయబడిన బ్యాంకులో జమచేసి దానిపై వచ్చే వడ్డీమొత్తాన్ని అన్నదాన వినియోగానికి ఉపయోగింప తీర్మానించటమైనది.
- సొమ్ముచెల్లింపుపై యాత్రికుల ఉపయోగానికి కేటాయించే నిమిత్తం 5 కార్లను కొనుగోలు చేసేందుకు తీర్మానించటమైనది.
- తిరుమల శ్రీవారి ఆలయానికి సరఫరాచేసే పుష్పాల నిత్యావిత్తాన్ని 50 కిలోగ్రాముల నుంచి 70 కిలోగ్రాములకు పెంచడమైనది.

బైపాస్‌రోడ్లు

తిరుపతిలోని బైపాస్‌రోడ్లను త్వరితంగా పూర్తి చేసేందుకు తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం తక్షణ చర్యలు తీసుకొంటున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నందమూరి తారక రామారావు సూచనలమేరకు టి. టి. డి. బోర్డు అధ్యక్షులు శ్రీ బి. నాగిరెడ్డి, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మునిసిపల్ పరిపాలనశాఖ కార్యదర్శి శ్రీ ఎస్. ఎన్. ఆచంట, టి. టి. డి. కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి ఇటీవల బైపాస్‌రోడ్‌ల విషయమై చర్చలు జరిపారు. ఫలితంగా వీటి నిర్మాణానికయ్యే 80 లక్షల రూపాయల వ్యయాన్ని టి. టి. డి. పూర్తిగా భరించడానికి అంగీకరించింది.

తిరుపతి రైల్వే వోవర్‌బ్రిడ్జినుంచి కపిల తీర్థంవరకూ 3.9 కి. మీ.పొడవు బైపాస్‌రోడ్ పని దాదాపుగా పూర్తియిపోయింది. రెండవ బైపాస్‌రోడ్ అలిపిరినుంచి ప్రారంభమై గెజిటెడ్ ఆఫీసర్లకాలనీ మీదుగా చిత్తూరు రోడ్‌తో కలుస్తుంది. 6 కిలోమీటర్ల పొడవు ఉండే ఈ బైపాస్‌రోడ్‌ను తిరుపతి పట్టణాభివృద్ధి సంస్థ తన మాస్టర్ ప్రణాళికలో ప్రతిపాదించింది. దీనిపని ప్రారంభదశలోనే వుంది. ఈ రెండురోడ్‌లు పూర్తిఅయినపుడు మద్రాసు, బెంగుళూరు, విజయవాడ మార్గాలనుండి తిరుపతికివచ్చే వాహనాలు తిరుపతిమీదుగా వెళ్ళవలసిన అవసరం వుండదు. అందువల్ల పట్టణంలో వాహనాల రద్దీ తగ్గి అటు పట్టణప్రజలకి ఇటు ప్రయాణికులకూ సౌకర్యం కలుగుతుంది.

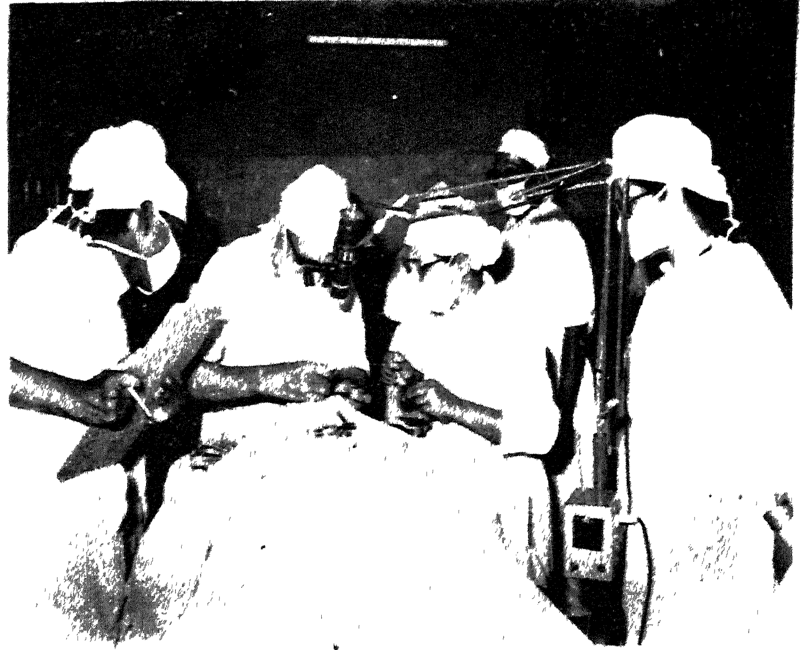
నేత్రశిబిరం

ప్రఖ్యాత నేత్రవైద్యులు, అంధత్వ నిర్మూలన కృషిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సలహాదారులు పద్మవిభూషణ్ డా॥ పి. శివా

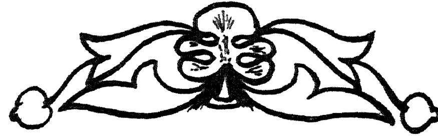
రెడ్డి సారథ్యంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారి ఉచితనేత్ర చికిత్సాశిబిరం ఫిబ్రవరి 25వ తేదినుండి మార్చి 4వ తేది వరకు తిరుపతిలో దేవస్థానంవారి రెండవ సత్రంలో జయప్రదంగా నిర్వహించబడింది. టి. టి. డి. నిర్వహిస్తూవస్తున్న నేత్రచికిత్సా శిబిరాలలో ఇది ఇరవై రెండవది.

ఫిబ్రవరి 27వ తేది సాయంత్రం నేత్ర చికిత్సా కార్యక్రమానికి లాంఛనప్రాయంగా ప్రారంభోత్సవం జరుపుతూ అంధత్వనివారణకై మనం జరపవలసిన కృషి ఇంకా ఎంతో ఉందని, మనదేశంలోగల 60 లక్షల మంది అంధులకుగాను 4 వేలమంది నేత్ర వైద్యులు మాత్రమే ఉన్నారనీ అందువల్ల ఇటువంటి నేత్రచికిత్సా శిబిరాల నిర్వహణకు ఎంతో ప్రాధాన్యత కలదని చెప్పారు శ్రీశివారెడ్డి. టి. టి. డి. కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి అధ్యక్షత వహించారు. దేవస్థాన సీనియర్ మెడికల్ ఆఫీసర్ డాక్టర్ ఎస్. ఆర్. వై. ధనలక్ష్మి నివేదికను సమర్పిస్తూ నేత్రచికిత్సకుగాను 3,850 మంది రోగులను పరీక్షించామని వారిలో 450మందికి శస్త్రచికిత్సలు జరుగుతాయని చెప్పారు. ఈ శిబిరంపై దేవస్థానం 60 వేలు వ్యయం చేస్తున్నదని ఆపరేషన్లు జరిగినవారికి ఉచిత భోజన వసతి సౌకర్యాలతోబాటు కంటిఅద్దాలను కూడా టి. టి. డి. ఉచితంగా ఇస్తున్నదని ఆమె వెల్లడించారు. సభాధ్యక్షులు శ్రీ కుమారస్వామిరెడ్డి మాట్లాడుతూ శ్రీశివారెడ్డిగారు సూచించిన విధంగా ఇకపై ఏడాదికి రెండు నేత్రచికిత్సా శిబిరాలను నిర్వహించడానికి ప్రయత్నిస్తామని వీటికోసం దేవస్థాన సత్రాలు కాకుండా వేరే చోటును ఎన్నిక చేస్తామని చెప్పారు. దేవస్థాన సత్రాల రిసెప్షన్ఆఫీసర్ శ్రీ ఆదినారాయణ వందన సమర్పణ చేశారు.

ఈ నేత్రశిబిరంలో డాక్టర్ శివారెడ్డిగారితోబాటు డా॥ నవాజ్ ఖాన్, డా॥ నరసింహారావు తదితర నేత్రవైద్యులు 9 మంది పాల్గొన్నారు. స్థానిక రూయాఆసుపత్రి వైద్య సిబ్బంది, దేవస్థాన వైద్యసిబ్బంది వారికి సహకరించారు. *

నేత్రచికిత్సాశిబిరంలో శస్త్రచికిత్సలు చేస్తున్న డా॥ పి. శివారెడ్డి.

మార్చి 2వ తేదిన కడపలో టి.టి.డి. కల్యాణమండపానికి శ్రీ ఎన్. రామమునిరెడ్డి (రాష్ట్ర ఆరోగ్యవైద్యశాఖామంత్రి) శంఖుస్థాపన చేసిన దృశ్యం. శ్రీ జి. కుమారస్వామిరెడ్డి టి. టి. డి. కార్యనిర్వహణాధికారి, శ్రీ అమితావ్ భట్టాచార్య (కడప కలెక్టర్), శ్రీ కె. ఓబులరెడ్డి (పార్లమెంటు సభ్యులు) తదితరులను ఫోటోలో చూడవచ్చును.

Edited and Published on behalf of the T. T. Devasthanams by K. Subba Rao, M.A., and Printed at T.T.D. Press, by M. Vijayakumar Reddy, L.P.T., Manager, T.T.D. Press, Tirupati.

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారి దేవస్థానము, తిరుమల

వివిధ ఆర్జిత ఉత్సవముల ధరల వివరములు.

1.	స్పెషల్ దర్శనము	రు. 25

ఈ టికెట్టు తిరుమలలోనూ, దేశంలో ఆంధ్రా బ్యాంకువారి వివిధశాఖలలోను లభించును.

సేవలు

1.	ఆమంత్రణోత్సవము	రు. 400
2.	అభిషేకము (పులికాపుసేవ)	రు. 500
3.	పునుగుగిన్నె	రు. 200
4	జాప్రాగిన్నె	రు. 100
5.	కస్తూరిగిన్నె	రు. 100
6.	సహస్రకలశాభిషేకము	రు. 3500
7.	తిరుప్పావడ *	రు 5000
8.	కోవిల్ ఆళ్వారు తిరుమంజనం	రు. 3000
9.	ఐనా మహల్లో డోలోత్సవం *	రు. 1500
10.	సహస్ర దీపాలంకారసేవ	రు. 2000
11.	పవిత్రోత్సవం	రు 5000
12.	ఊంజల్ సేవ	రు. 1500
13	నూతన ఊంజల్ సేవ	రు. 3000

ఉత్సవములు

1.	వసంతోత్సవము	రు. 3000
* 2.	తెప్ప ఉత్సవం	రు. 2500
3.	కల్యాణోత్సవము	రు. 2000
4.	బ్రహ్మోత్సవము	రు. 1000
5.	పుష్పయాగం	రు. 3500

వాహనములు

1.	బంగారుగరుడ కల్పవృక్ష, సర్వభూపాల, సూర్యప్రభ ఒక్కొక్కదానికి	రు. 125
2.	వెండిగరుడ, చిన్నశేష, ఏనుగు, గుఱ్ఱం, హంస, హనుమంత వాహన సేవ ఒక్కొక్కదానికి	రు. 100

షరా:- సహస్ర కలశాభిషేకము ప్రతి బుధవారమునను, తిరుప్పావడ ప్రతి గురువారమునను జరుగును.

1. ఆమంత్రణోత్సవమునకు ఇద్దరికి మాత్రమే అనుమతి. 2,3,4, 5,6, సేవలకు ఒక్కొక్కరికి మాత్రమే అనుమతి.
2. ప్రతిదినం మధ్యాహ్నం 1-00 గం॥ 7-00 గం॥ లోపల సర్కారు లేదా ఆర్జిత కల్యాణోత్సవం, బ్రహ్మోత్సవం, వాహనసేవలు, సర్కారు డోలోత్సవం (ఉయ్యాల) (సర్కారు లేక ఆర్జిత ప్లవోత్సవం, మంగళవారంనాడు) జరుగుతవి.

* ఈ ఉత్సవముల వారికి 5 గ్రా. బంగారు పతకం బహూకరింతురు.

తిరుమల, తిరుపతిలో వసతి సౌకర్య వివరాలు

తిరుమలలో

(1)	ప్రత్యేకపు కాటేజీలు	రు. 75
(2)	టి. బి. లోపల కాటేజీలు	రు. 50
(3)	యస్. వి. గెస్టుహౌస్ పెద్దగదులు	రు. 50
	మూలగదులు	రు. 40
	ఒక్కగదివి	రు. 35
(4)	హెచ్. ఆర్. జి. కాటేజిలు కల్యాణమంటపాలు	రు. 150
	రాయాకాటేజి, గోగినేని కాటేజి	రు. 80
	సి. సి. కాటేజీలు	రు. 100
	శంకుమిట్ట తూర్పు నెం॥ 9	రు. 50
	ఆళ్వారుల టాంక్ కాటేజి నెం॥ 39	రు. 80

తిరుపతిలో

శ్రీవివాస చౌల్ట్రి: 15, 12, 10. రూ.

పద్మావతిగెస్ట్ హౌస్ (ఏసి) రెండుపడకలవి: 40 రూ.
ఒక్కపడకవి: 30 రూ.

శ్రీవేంకటేశ్వరగెస్ట్‌హౌస్: రెండుపడకలవి: 16 రూ.

* నిబంధనలు *

కాటేజీలు కావలసినవారు ఆ ప్రాంతపు రిసెప్షన్ ఆఫీసర్ పేరిట కనీసం పదిరోజులు ముందుగా డిమాండ్ డ్రాఫ్టు మూలకంగా డబ్బుపంపాలి. ఒక కాటేజీ కొరకు పంపి వేరొక వసతి ఏర్పాటైతే జమచేయగా మిగిలిన డబ్బు వాపసు ఇవ్వబడుతుంది. ఉదయం 8 గంటలనుండి మరునాడు ఉదయం 8 గంటలవరకు ఒకరోజుగా లెక్కించబడుతుంది. డబ్బు కట్టినవారు మొదటి రోజున రానిపక్షంలో అంతకు ముందు చెల్లించిన డబ్బు తిరిగి ఇవ్వబడదు. తరువాత చార్జీలకు లెక్క కట్టబడదు.

ఈ రిజర్వేషను 2 రోజులకు మాత్రమే: పరిస్థితులను బట్టి పొడిగింపు వుంటుంది. ఏ వసతి దొరకని పక్షంలో డబ్బు తిరిగి ఇవ్వబడును.

డబ్బు కట్టినవారు తమకు ముందుగా పంపబడిన రిజర్వేషను కార్డును లేదా మనియార్డరు రశీదును లేదా నగదు రశీదును ఆయా రిజర్వేషన్ కేంద్రాలలో చూపవలసి వుంటుంది. లేనిచో రిజర్వేషన్ రద్దుకాగలదు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం

